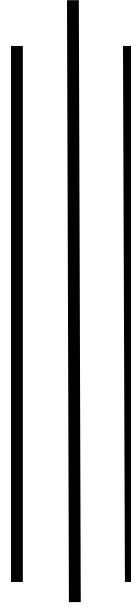

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना - २०६८ (चौथो संशोधन-२०७७)

Disaster preparedness & Response Plan (DPRP)

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सल्यान

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

खलङ्गा, सल्यान

२०७७/२०७८

दुई शब्द

सल्यान जिल्ला बहुआयामिक विविधताले सुसज्जित र सुन्दर छ। यो जिल्ला प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण छ। यति हुँदाहुँदै पनि यो विपद्को दृष्टिकोणले बहुप्रकोपजन्य जोखिममा रहेको देखिन्छ। पहिरो, बाढी, आगलागी, भूकम्प, हावाहुरी र चट्याङ लगायतका घटनाहरूबाट बर्षेनी धेरै जनधनको क्षति व्यहोनु परेको दुःखद् अनुभव रहेको छ। यस परिप्रेक्ष्यमा विपद् जोखिमको क्षेत्र पहिचान गरी तदनुरूप रणनीतिक योजना विकास गर्नु अपरिहार्य भएको छ। यसर्थ जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७७ जारी गरी विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने जमर्को गरेका छौं।

विपद् प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक दुवै प्रकृतिबाट घटित हुन्छ। यसै आधारमा प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक विपद्का रूपमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ले यसलाई मूल २ प्रकारमा परिभाषित समेत गरेको छ। कोभिड १९ विश्व महामारीको रूपमा फैलिई रहँदा यस विपद् पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजनाअन्तर्गत कोभिड १९ नियन्त्रणलाई रणनीतिक व्यवस्थापनको सोच राखिएको छ। यस योजनाले प्राकृतिक र गैरप्राकृतिक दुवै खाले विपद्, जोखिमको पहिचान र न्यूनीकरण एवम् त्यसको पूर्वतयारी र प्रतिकार्यको समग्र खाका प्रस्तुत गरेको छ।

समष्टिमा जिल्लाको विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी एवम् रणनीतिक बनाउन यस योजनाले सुस्पष्ट दिशा निर्देश गर्ने मैले विश्वास लिएको छु। जिल्ला विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा प्रभावकारी बनाउन यो योजना सफल दस्तावेजको रूपमा रहने नै छ। त्यसका लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र अन्य सरोकारित पक्षहरूको रचनात्मक, सकारात्मक र सहकारितामूलक भूमिकालाई आत्मसात् गर्नु जरुरी हुन्छ। यी सम्पूर्ण विषयहरूलाई सम्बोधन गर्दै सतत् प्रयासमा जुट्दा यस जिल्लाको विपद् पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजनाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा सफलता पाउने निश्चित छ।

अन्त्यमा यस योजना तयार गर्ने क्रममा रेडक्रस सोसाइटी, सल्यानको विशेष सहयोग र सहकार्य रहेको छ। विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको विशेष भूमिका रहेको छ। तथ्याङ्क संकलनमा सहयोग गर्ने स्थानीय तह लगायत अन्य संस्थाहरू रहेका छन्। सहायक प्रजिअ थमन खड्काको सक्रियता प्रशंसनीय छ। विभिन्न भूमिकाबाट यस योजना तयार गर्ने क्रममा प्रत्यक्ष परोक्ष योगदान गर्नुहुने सम्पूर्णमा विशेष धन्यवाद एवम् हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। यस योजनाको सफल कार्यान्वयनको लागि मेरो पूर्ण प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्दछु।

मिति : २०७७/०५/२९

(हेमराज तामाङ)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

सल्यान जिल्ला शाखा

फोन नं. ०८८-५२००४
इमेल: nrcssalyan@gmail.com
ठेगाना: शारदा नगरपालिका वडा नं.-२

प.सं.

च.नं.

शुभकामना

विपद् आकस्मिक हुने घटना हो र यसको जात धर्म वर्ण लिंग, समय, विवेक आदी केही पनि हुँदैन। प्राकृतिक विपद्लाई रोक्न सकिँदैन। यो सत्य हो तर पनि प्रभावकारी मानवीय क्रियाकलापबाट यसको असर र क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न सकिने विभिन्न अध्ययनहरूले देखाएको छ र हाम्रा आफ्नै अनुभव र अभ्यासहरूबाट पनि प्रमाणित भइसकेको छ। त्यसैले वैज्ञानिक विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण र यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन आजको प्रमुख आवश्यकताको विषय बनेको छ।

यस सल्यान जिल्ला पहिरो, आगलागी, चट्याङ, हावाहुरी, महामारी र भूकम्प आदी विपद्का हिसावले उच्च जोखिममा रहेको पहाडी जिल्लामा पर्दछ। बर्षेनी यस्ता विपद्बाट ठूलो धनजनको क्षतीको सामना गरिरहनु परेको तितो यथार्थतालाई आत्मासाथ गर्दै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको अगुवाइ र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सल्यान जिल्लाको प्राविधिक सहयोगमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ चौथो संशोधन सहित २०७७ तयार भएको छ।

यस योजनामा प्रस्तुत गरिएका सूचना, विश्लेषणात्मक तथ्याङ्कहरू एवं जिम्मेवारीले स्थानीय तह, सरकारी तथा गैरसरकारी र विपद्को क्षेत्रमा काम गर्ने सबै निकायहरूलाई विपद् पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण व्यवस्थापन गर्न एक मार्गदर्शनको रूपमा र सरोकार निकाय सबैका लागि उपयोगी र प्रेरणादायी बन्न सकोस् शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु।

मिति: २०७७/०५/२९

यौवनप्रकाश श्रेष्ठ
सभापति

शब्दावली

संक्षिप्त रूप	विस्तृत रूप
जि.वि.व्य.स.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
न.पा.	नगरपालिका
गा.पा.	गाउँपालिका
स्था.वि.व्य.स.	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
साविक गा.वि.स.	साविक गाउँ विकास समिति
नेरेसो	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
ने. से.	नेपाली सेना
प्रजिअ	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
प्र.ना.उ.	प्रहरी नायव उपरिक्षक
जि.प्र.का.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय
जि.प्रशा.का.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
खा.सि.ऊ.वि.का	खानेपानी सिँचाइ तथा उर्जा विकास कार्यालय सल्यान
नि.डि.व.अ.	निमित्त डिभिजन वन अधिकृत
उ.अ.	उद्योग अधिकृत
जि.नि.अ.	जिल्ला निर्वाचन अधिकृत
का.प्र.	कार्यालय प्रमुख
स्वा.से.का.	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय
डि.व.का.	डिभिजन वन कार्यालय
जि.शि.वि.त.स.ई.	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई
गै.स.स.म.सं. सल्यान	गैर सरकारी संस्था महासंघ, सल्यान
उ.वा.सं. सल्यान	उद्योग वाणिज्य संघ, सल्यान
रा/अगैसस	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था
NEOC	National Emergency Operation Center
DEOC	District Emergency Operation Center
DDMC	District Disaster Management Committee
DDRT	District Disaster Response Team
NDRT	National Disaster Response Team
IRA	Initial Rapid Assessment
MIRA	Multi Cluster Initial Rapid Assessment.
FA	First Aid
NFRI	Non- Food Relief Item
FRI	Food Relief Item
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
FNJ Salyan	Federation of National Journalist Salyan Branch
D-WASH CC	District Water and Sanitation and Hygiene Coordination Committee
R-WASH	Rural Water and Sanitation and Hygiene Coordination Committee
M-WASH	Municipality Water and Sanitation and Hygiene Coordination Committee

विषयसूची

परिच्छेद-१ पृष्ठभूमि	
१.१ जिल्लाको सामान्य जानकारी तथा पृष्ठभूमि	
१.१.१ सल्यान जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	
१.१.२ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना र क्षेत्रफल	
१.१.३ प्रमुख ताल, तलैया र नदीहरु	
१.१.४ पर्यटकीय स्थल	
१.१.५ व्यापारिक महत्वका स्थानहरु	
१.१.६ राजनैतिक एवम् प्रशासनिक विभाजन	
१.१.७ सल्यान जिल्लाको भू-उपयोगको अवस्था	
१.१.८ हावापानी र जलवायु	
१.१.९ जनसंख्या विवरण	
१.१.१० भू-उपयोग	
परिच्छेद-२	
२.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अवधारणा	
२.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य	
२.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा	
२.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया	
२.४.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा विधि	
२.४.२ सन्दर्भ सामग्री र योजनाको पुनरावलोकन	
२.५ विपद्को इतिहास, तिनको पहिचान, वर्गीकरण तथा प्राथमिकीकरण	
२.५.१ विपद्को इतिहास	

२.५.२	प्रकोपको पहिचान	.....
२.५.३	प्रकोपको स्तरीकरण	.....
२.५.४	आगलागी	.....
२.५.५	बाढी र पहिरो	.....
२.५.६	महामारी	.....
२.५.७	भूकम्प	.....
२.६	प्रकोप जोखिम र संकटासन्नताको विश्लेषण	.....
२.६.१	विगतमा भएको विपद्को असरका आधारमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकास्तरीय प्रकोप स्तरीकरण	.....
२.७	विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको विवरण	.....
२.८	क्षेत्रगत निकायहरूले पूर्व तयारी तथा विपद् प्रतिकार्यको लागि प्रस्ताव गरेको अनुमानित बजेट सारांश	.....
परिच्छेद-३		.....
३.१	विषयगत क्षेत्रहरू	.....
३.१.१	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन	.....
३.१.२	खोज तथा उद्धार	.....
३.१.३	अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री	.....
३.१.४	खाद्य	.....
३.१.५	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन	.....
३.१.६	स्वास्थ्य र पोषण	.....
३.१.७	संरक्षण	.....
३.१.८	आपतकालीन शिक्षा	.....
३.१.९	पुनःनिर्माण, पुनःस्थापना	.....
परिच्छेद-४		.....

४.१ कोभिड १९ सङ्क्रमण जोखिम, रोकथाम तथा नियन्त्रण :-.....

कोभिड १९ रोग संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना.....

परिच्छेद-५.....

५.१. विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजनाको कार्यान्वयन.....

५.२. विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधिकरण.....

परिच्छेद- ६.....

६.१. प्रतिवेदन तथा सञ्चार.....

६.२. संस्थागत व्यवस्था.....

अनुसूची १.....

मानवीय सहायतामा संलग्न साभेदार निकाय तथा क्षेत्रगत अगुवा र सहयोगीको सूची र सम्पर्क नं.....

अनुसूची २.....

क) विभिन्न निकायसँग भएका विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी दक्ष जनशक्तिको विवरण.....

ख) खोज तथा उद्धार कार्यमा परिचालित हुन सक्ने जनशक्तिको विवरण :.....

ग) प्रभावित ईलाकाहरुमा पर्ने सुरक्षा निकायका यूनिटहरु :.....

नेपाली सेना सबुज गण, सल्यान.....

नेपाल प्रहरी.....

सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म सल्यान.....

अनुसूची ३.....

क) स्थानीय तह र अन्य निकायहरुमा रहेको वर्तमान स्रोत साधन र क्षमता विवरण.....

ख) स्थानीय तहमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण.....

अनुसूची ४.....

क) सल्यान जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्सहरुको विवरण.....

ख) जिल्लामा रहेका हेवी उपकरणहरुको विवरण .....

अनुसूची ५ .....

घरमुलीको ६ जनाको परिवारलाई आधार मानेर नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले वितरण गर्ने राहत सामग्री विवरण

अनुसूची ६ .....

विपद् सर्भेक्षण सम्बन्धी फारामहरु .....

परिच्छेद-१ पृष्ठभूमि

१.१ जिल्लाको सामान्य जानकारी तथा पृष्ठभूमि

१.१.१ सल्यान जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

सल्यान कर्णाली प्रदेश अर्न्तगत पर्ने मध्य पहाडी जिल्ला हो । यस जिल्लाको पूर्वमा रोल्पा; पश्चिममा सुर्खेत र बर्दिया पर्दछ । उत्तरमा रुकुम र जाजरकोट तथा दक्षिणमा दाङ र बाँके जिल्ला रहेको छ । यो जिल्ला समुन्द्री सतहबाट औषत १५०० मिटर उचाइमा रहेको छ । कमजोर भू-बनोट, भिरालो परेको जमिन एवम् बस्ती, अव्यवस्थित र कमजोर प्रकृतिको घर निर्माण जस्ता कारणहरूले यो जिल्ला पहिरो र भूकम्पीय दृष्टिकोणले जोखिममा रहेको छ । विगत २० वर्षको इतिहासलाई अध्ययन र विश्लेषण गर्दा पहिरोको जोखिमका हिसावले धनवाङ, सिद्धेश्वरी, शिवरथ, मूलखोला, घाजरीपिपल र कालागाउँ, बाढीको जोखिमको हिसावले कालिमाटी रामपुर, काभ्रा, देवस्थल, घाजरीपिपल, खलङ्गा, मर्मपरिकाँडा, कालागाउँ तथा भूकम्पको हिसावले धनवाङ, थारमारे, सेजवालटाकुरा, खलङ्गा लगायतका स्थानहरू उच्च जोखिममा रहेको देखिन्छ । शारदा, बबई र भेरी प्रमुख नदीहरूका अलावा लुहाम, मास, बनगाड, मर्म, दार्मा, संग्रही, भिम्पे जस्ता स-साना खोलाहरू पनि यस जिल्लामा रहेका छन् । यी नदीहरूले वर्षाको समयमा ठूलो धनजनको क्षति गर्ने गरेको छ । विगतका इतिहासलाई केलाउँदा बाढी, पहिरो, भूकम्प र चट्टाइको अलावा यस जिल्लामा आगलागी, माहामारी एवम् सवारी दुर्घटना जस्ता प्रकोपका कारण विपद् पर्ने गरेको परिदृष्य देखिन्छ । यसका अलावा स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईको अभावका कारणले पानी एवं पानीजन्य रोगहरूको प्रकोपले पनि जिल्लाका बासिन्दाहरू उत्तिकै प्रभावित हुने गरेका छन् । यस योजनामा जिल्लाभित्र विगतमा कुन प्रकोपले कुन कुन गाउँपालिका तथा नगरपालिकामा के कति क्षति गरेको छ, आँकलन गरिनुका साथै जोखिम स्तरीकरण समेत गरिएको छ । यस योजनाले बहु-क्षेत्रगत जोखिमलाई पहिचान गर्दै सोका लागि भावी मार्गचित्र प्रस्तुत गरेको छ ।

१.१.२ भौगोलिक अवस्थिति, सिमाना र क्षेत्रफल

यस जिल्लाको भौगोलिक अवस्थालाई संक्षेपमा तालिकाबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १ : भौगोलिक अवस्थिति, सीमाना र क्षेत्रफल

विवरण	
अक्षांश	२८° ३१" देखि २८° ५३" उत्तरी अक्षांश
देशान्तर	८२° ०" देखि ८२° ४६"सम्म पूर्वी देशान्तर
पूर्व	रोल्पा
पश्चिम	सुर्खेत, बर्दिया
उत्तर	पश्चिम रुकुम, जाजरकोट
दक्षिण	दाङ, बाँके
क्षेत्रफल	१९५१.७८ वर्ग कि.मि.
भौगोलिक विभाजन	१. नदीले बनाएको भूभाग २. शिवालिक क्षेत्र ३. उच्च पहाडी भू-भाग
सरदर वर्षा	११०० मिलिलीटर
औषत उचाइ	१५०० मि
अधिकतम उचाइ	जथाक लेक - खर्सुवास (२७२७ मीटर)
न्यूनतम उचाइ	बबई नदीको किनार (काप्रेचौर) समुद्री सतह देखि ३२६ मिटर

१.१.३. प्रमुख ताल, तलैया र नदीहरु

क) ताल तलैया

कुपिण्डे ताल, कछुवा दह ।

ख) नदीहरु

शारदा नदी, यसका अलावा अन्य नदीहरुमा लुहाम खोला, मास खोला, मर्म खोला, संग्रही खोला, वनगाड खोला, कोर्वाङ्ग खोला, दार्मा खोला, मोखला खोला, चक्री खोला, घट्टे खोला, गुप्ता खोला, कल्लेरी खोला आदि पर्दछन् ।

१.१.४ पर्यटकीय स्थल

सल्यान जिल्ला प्राकृतिक तथा धार्मिक पर्यटनका हिसावले अत्यन्तै महत्वपूर्ण मानिन्छ । सल्यानी राज्य अन्तर्गतका पूराना दरवारहरु, विभिन्न प्राकृतिक गुफाहरु, रमणीय पहाडी शृङ्खलाहरु, ताल तलैया तथा पोखरीहरु, कुपिण्डे ताल, फालावाँड दरवार, खैरावाड भवगती मन्दिर, छाँयाक्षेत्र सतिदेवी मन्दिर, कुमाख लेक, जथाक लेक आदि यस जिल्लाका प्रमुख पर्यटकीय आकर्षणका केन्द्रहरु हुन् । यसका अलावा, सल्यान जिल्लामा प्राकृतिक गुफाहरु समेत रहेका र ती गुफाहरु पर्यटकीय आकर्षणका केन्द्रका रुपमा रहेका छन् । कुमाख गुफा, शिव गुफा, मोखला शिव गुफा, चाँदनी साततले गुफा यस जिल्लाका प्रमुख गुफाहरु हुन ।

१.१.५ व्यापारिक महत्वका स्थानहरु

सल्यान जिल्लाका कपुरकोट, लुहाम, लान्ती, श्रीनगर, खलङ्गा, सल्लीबजार, थारमारे, ढोरचौर तथा खरिवोट आदि महत्वपूर्ण व्यापारिक स्थानहरु हुन् ।

१.१.६ राजनैतिक एवम् प्रशासनिक विभाजन

निर्वाचन क्षेत्र, नगरपालिका तथा गाउँपालिकाहरु

क्षेत्र विवरण	संख्या
संसदीय निर्वाचन क्षेत्र	१
प्रदेश सभा निर्वाचन क्षेत्र	२
नगरपालिका संख्या	३
गाउँपालिका संख्या	७
जम्मा वडा	८३
घरधुरी संख्या	४६५५६

स्रोत :- जनगणना, २०६८ र सम्बन्धित दस्तावेज ।

१.१.७ सल्यान जिल्लाको भू-उपयोगको अवस्था

क्र. स.	भू-उपयोग	क्षेत्रफल (हे.)	क्षेत्रफल (प्रतिशत)
१.	भाडी क्षेत्र	१४९६.००	०.७७
२.	चरन क्षेत्र	९९८.००	०.५१
३.	कृषि क्षेत्र	४५५६७.००	२३.३४
४.	वन क्षेत्र	१२५०५६.००	६४.०७
५.	अन्य क्षेत्र	२२०६०.८०	११.३०
जम्मा		१९५१७८	१००

१.१.८ हावापानी र जलवायु

हावापानीको दृष्टिकोणले सल्यान जिल्ला समशितोष्ण समूहमा पर्ने जिल्ला हो । यहाँ जाडोमा अत्यधिक जाडो र गर्मीमा पनि धेरै गर्मी नरहने अवस्था रहेको छ । यहाँको हावापानी समशितोष्ण बढी र शीतोष्ण कम गरी मिश्रित खालको रहेको छ । यहाँ हिउँदमा औसत तामक्रम ३ डिग्री देखि २८ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्दछ भने गर्मीमा १४ डिग्री देखि ३१ डिग्री सेल्सियस सम्म रहन्छ । यहाँ औषतमा १११० मिलीलिटर वर्षा हुने गर्दछ । सल्यान जिल्लाको सबैभन्दा वर्षा हुने ठाउँ कपुरकोट बजार क्षेत्र हो । त्यसैगरी सबैभन्दा गर्मी हुने ठाउँ कालीमाटी रामपुर, श्रीनगर, सल्लीबजार र देवस्थल रहेका छन् । यस जिल्लामा सामान्यतया तीन प्रकारका जलवायु पाइन्छ ।

क) उष्ण जलवायु

समुद्री सतहको ३२६ मिटर देखि ५०० मिटर सम्मको भूभागहरुमा यस किसिमको हावापानी पाइन्छ । यस क्षेत्रमा श्रीनगर, काप्राचौर, रामपुर, लुहाम, लान्ती आदि पर्दछन् ।

ख) उपोष्ण समशितोष्ण जलवायु

समुद्री सतहको ५०० मिटर देखि १२०० मिटरसम्मको भूभागमा यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ । यो क्षेत्र उच्च पहाडी भूभाग एवमं हावापानीले युक्त रहेको पाइन्छ । निगालचुला, कुमाख लेक, खलङगा, सीमखर्क लगायतका क्षेत्रमा यस किसिमको जलवायु पाइन्छ ।

ग) शीतोष्ण जलवायु

समुद्री सतहको १२०० मिटरदेखि २१०० मिटरसम्मको भूभागहरुमा यस प्रकारको हावापानी पाइन्छ ।

१.१.९ जनसंख्या विवरण

जन गणना वर्ष	जनसंख्या					वृद्धि प्रतिशत	घरधुरी संख्या	औसत परिवारको आकार
	कूल	पुरुष	प्रतिशत	महिला	प्रतिशत			
२०५८	२१३५००	१०६८३४	५०.०४	१०६६६६	४९.९६	३.०१	३८०८४	५.६१
२०६८	२४२४४४	११५९६९	४७.८३	१२६४७५	५२.१७	२.४२	४६५५६	५.२०

स्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग

१.१.१० भू-उपयोग

सल्यान जिल्लाको भू-वनावट, नदी, वेशी तथा पहाडी धरातलसम्म फैलिएको छ । यहाँ जमिनको भिरालोपन बढ्दै जाँदा भू-क्षयको सम्भावनामा पनि वृद्धि हुने देखिएको छ । कतिपय अवस्थामा १८-२० डिग्री भन्दा माथिका भिरालो जमिनको उपयोग भएको छ । यस प्रकृतिको उपयोगलाई नियन्त्रण गर्ने गरिएको छ । ५० डिग्री भन्दा माथिका भिराला जमिन रहेको पाइन्छ जसका कारण विपद जोखिमको सम्भावना रहेको छ ।

परिच्छेद-२

२.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अवधारणा

विश्वव्यापी विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि संयुक्त राष्ट्रसङ्घका सदस्य राष्ट्रहरूले अनुमोदन गरेको साभारणनीति नै “ह्योगो कार्यसंरचना” (Hyogo Framework for Action) हो । सन् २००५ को जनवरी १८ देखि २२ तारिखमा जापानको कोबे शहरमा आयोजित दोश्रो संयुक्त राष्ट्रसंघीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण विश्व सम्मेलनमा विश्वका १६८ राष्ट्रले सर्वसम्मत रूपमा ह्योगो कार्यसंरचनालाई अनुमोदन गरी राष्ट्र र समुदायलाई प्रकोप विरुद्ध उत्थानशील (Resilience) बनाउने अपेक्षा राखेको थियो । ह्योगो (Hyogo) कार्यसंरचनाले पाँचवटा प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्र निर्धारण गरेको छ । यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि मार्ग-निर्देशक सिद्धान्तहरू तय गरिनुका साथै विपद्बाट जोखिममा रहेका समुदायलाई दीगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न यसले व्यवहारिक तौर तरिकाहरू एवम् विकासका योजना र रणनीतिको केन्द्रबिन्दूको रूपमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण हुनु पर्ने अवधारणालाई जोड दिएको छ । नेपालले पनि यस कार्ययोजना आफ्नो देशमा पनि लागू गर्ने प्रतिवद्धता अनुरूप नेपाल सरकारले प्रत्येक जिल्लामा विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी त्यसलाई लागू गर्ने कार्यको थालनी गरेको छ ।

बहुप्रकोपीय उच्च जोखिममा रहेको नेपाल पानीजन्य प्रकोपका हिसावले ३० औं स्थानमा, भूकम्पको हिसावले ११औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसावले चौथो स्थानमा पर्दछ । नेपालमा विशेषगरी नियमित रूपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरीबतास, अस्तिनापानी, आगलागी, महामारी जस्ता प्रकोपबाट हरेक वर्ष लगभग बीस हजार भन्दा बढी परिवारहरू प्रभावित हुने गरेका छन् । यस्ता विपद्बाट जोगाउन र प्रकोपबाट सिर्जित विपद्को समयमा प्रभावकारी रूपमा मानवीय सहायता परिचालन गर्न र सम्बन्धित निकायहरूको जिम्मेवारीलाई प्रष्ट किटान गर्नका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ ।

तसर्थ, प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित जुनसुकै खालका विपद्का घटनाबाट हुन सक्ने जीउधनको क्षतिलाई न्यून गर्नका लागि विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना एउटा महत्वपूर्ण पक्ष हो । यसै सन्दर्भमा गृह मन्त्रालयले तयार पारेको “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७” को आधारमा जिल्ला स्थित सरोकारवालासँग समेत छलफल अन्तर्क्रिया गरी विपद्को न्यूनीकरण र सामना गर्ने क्षमताको विकास गर्न जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८ तर्जुमा गरिएको थियो । सोही योजनालाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधीकरण गर्ने क्रममा “विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८ को चौथो संशोधन २०७७” तर्जुमा गरिएको छ ।

२.२ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य

- कुनै पनि कारणबाट घटित हुने तथा हुन सक्ने विपद् र त्यसबाट सृजित मानवीय असरहरूलाई न्यूनीकरण गर्न पूर्वयोजना तर्जुमा गर्नु ।
- विपद्को समयमा र विपद् पश्चात् गर्ने गतिविधिहरूको जिम्मेवारी क्रमबद्ध रूपमा राखी सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउनु ।

- विपद्को क्षेत्रमा कार्यरत (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह), गै.स.सं. तथा अन्तराष्ट्रिय गैससहरूसँग विपद्पूर्व नै आकस्मिक योजना तयार गरी विपद् सामना गर्न सक्ने क्षमता (Resilience Power)को पहिचान गर्नु ।
- विपद्को समयमा संयमित र संगठित भई विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई योजनाबद्ध तरिकाबाट पूर्व जिम्मेवारीको किटान गरी व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्नु ।

२.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी क्रियाकलापहरूलाई संगठित, व्यवस्थित एवम् रणनीतिक बनाई प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न यो योजना तयार गरिएको छ । यस योजनाका अपेक्षित नतिजा देहायानुसार रहेका छन् :

- विपद् पूर्व गर्नुपर्ने आधारभूत जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरू सुनिश्चित हुनेछन् ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्न सकिनेछ ।
- विपद्बाट हुनसक्ने जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायबीच सहकार्य अभिवृद्धि हुनेछ ।
- उद्धार र राहतजस्ता कार्यमा पीडित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति हुनेछ ।
- सामाजिक, साँस्कृतिक मर्यादा तथा सद्भाव अभिवृद्धि भई विपद्को सामनामा एकजुट हुने वातावरण तयार हुनेछ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग, पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुका साथै जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको भावना विकास हुनेछ ।
- सङ्घटान समुदाय एवं क्षेत्रहरू पहिचान भई प्रकोप जोखिम नक्शांकन तयार हुनेछ ।
- जिल्लामा मानवीय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरू पहिचान भई स्रोत र साधनको आँकलन हुनेछ ।
- विषयगत क्षेत्रहरू आकस्मिक योजना निर्माण भई प्रतिकार्यका लागि सरल दस्तावेज निर्माण हुनेछ ।
- जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र सञ्चालन गरी यसबाट समुदाय र केन्द्रबीच द्रुत सूचना स्थापित गरी प्रतिकार्य प्रभावकारी रूपले हुनेछ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण गर्न सरोकारवालाहरू बीच समन्वयात्मक संयन्त्रको निर्माण भई प्रकोपको समय र प्रकोप पश्चात तत्काल प्रतिकार्य गर्न सहज हुनेछ ।
- विपद्को समयमा स्थानीय तह तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय र सहकार्यमा प्रभावकारी प्रतिकार्यका गतिविधिलाई अधि बढाइने छ ।

२.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया

२.४.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा विधि

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा गृह मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७० प्रथम संशोधन २०७५ लाई मूल आधार मानिएको छ । उक्त मार्गदर्शनलाई अनुशरण गर्दै विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७६ (तेस्रो संशोधन) लाई समयसापेक्ष पुनरावलोकन तथा अद्यावधिक गरी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्नका लागि विगतका वर्षहरूमा गरिएको अभ्यास र अनुभवलाई मध्यनजर गरी सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री थमन खड्का संयोजक र प्राविधिक सहयोगमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सल्यान जिल्लाको तर्फबाट सभापति श्री यौवनप्रकाश श्रेष्ठ र सदस्य सचिव डि.आर.आर. अधिकृत श्री कृष्ण पोखरेल रहेको ३ सदस्य जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पुनरावलोकन समितिद्वारा यसअघि पहिचान गरिएका ९ वटा विषयगत क्षेत्र (Cluster) को विश्लेषण गरी तयार गरिएको योजनाको मस्यौदा प्रति मिति २०७७ भाद्र २९ गते बसेको जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पेश भई उपस्थित पदाधिकारी/सदस्यहरूबाट प्राप्त राय सुझावलाई उक्त मस्यौदामा सम्बोधन गर्दै जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०६८ (चौथो संशोधन) २०७७ सल्यान अनुमोदन गरिएको छ ।

२.४.२ सन्दर्भ सामग्री र योजनाको पुनरावलोकन

विगतमा यस जिल्लामा घटेको विपद्का घटनाहरू, गरिएको खोज तथा उद्धार कार्यको अनुभव तथा अभ्यासलाई मध्यनजर गर्दै जिल्लामा क्रियाशील विभिन्न सरकारी कार्यालय तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूबाट प्राप्त पृष्ठपोषण, अभिलेख तथा समय सान्दर्भिक लेख रचनाहरू, गृह मन्त्रालयबाट विभिन्न समयमा प्रकाशित विपद् सम्बन्धी नीति, निर्देशिकाहरूको अध्ययन तथा विभिन्न चरणमा बैठक, कार्यशाला गोष्ठीबाट सुभाएका विषयहरूलाई समेट्दै जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (DEOC) स्थापना का लागि सूचना प्रणालीसँग सम्बन्धित न्यूनतम सामग्रीहरू व्यवस्थापनको आवश्यकतालाई समेत महसुस गरी यो योजना पुनरावलोकन गरिएको छ।

सन्दर्भ सामग्रीहरूको विवरण तालिका

क्र. सं.	प्रतिवेदन वा प्रकाशकको नाम	सिकाइ तथा असल अभ्यास
१.	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०६८	जिल्लास्तरको विपद् जोखिम स्तरीकरण र विषयगत अभ्यासहरू।
२.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका वार्षिक प्रतिवेदनहरू	जिल्लामा हुने गरेको विपद्का घटनाहरू र समाधानका उपायहरू बारे जानकारी।
३.	विभिन्न गै.स.स. को सहयोगमा समुदायस्तरमा तयार गरिएका स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्ययोजना र अनुभवहरू	स्थानीय निकायले गरेको प्रयास र सफलताका कथाहरू एवम् गाउँस्तरमा योजना निर्माण गर्ने प्रक्रिया; स्थानीय समुदायको प्राथमिकताहरू बारे जानकारी भएको विपद्को स्थिति र स्थानीयस्तरबाट गरेका परम्परागत असल अभ्यास र सम्भावित उपायहरू।
४.	विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि राष्ट्रिय रणनीति, २०६६	राष्ट्रियस्तरमा तयार भएको नीतिबारे जानकारी र जिल्लास्तरमा समायोजन गर्ने प्रक्रिया बारे स्पष्टता।
५.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४	ऐनले व्यवस्था गरेको मापदण्ड र सरकारी संरचना बारे जानकारी।
६.	विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६	ऐनले गरेको व्यवस्था र मापदण्ड बारे स्पष्टता।
७.	स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४	विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा स्थानीय तहको भुमिकाबारे स्पष्टता।
८.	ट्योगो कार्य संरचना सन् २००५ देखि १५ (सेन्डाई कार्य संरचना २०२०-२०३०) तथा फ्लागसिप फोर २००९	विपद्लाई प्राथमिकता क्षेत्र अन्तर्गत समावेश।
९.	विपद् पीडित उद्धार र राहत सम्बन्धी (सातौं संशोधन) मापदण्ड, २०७७	राहत सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण गरिएको।
१०.	राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्य ढाँचा २०७० र संशोधन, २०७५	तत्कालको प्रतिफल सम्बन्धी अवधारणा निर्माण।
११.	स्थानीयस्तरमा तयार गरिएका स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना	कार्ययोजना तत्काल प्रतिकार्यमा सहजता।
१२.	नेपाल सरकारद्वारा गरिने निर्देशन तथा परिपत्रहरू।	प्रतिकार्यमा सहजता।
१३.	पूर्वानुमानमा आधारित बाढी पूर्वसूचना	विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी बाँडफाँडमा सहजता।

क्र. सं.	प्रतिवेदन वा प्रकाशकको नाम	सिकाइ तथा असल अभ्यास
	कार्यविधि २०७४	
१४.	विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि सेन्डाइ कार्यढाँचा(२०१५-२०३०)	विपद्बाट हुने जनधन, स्वास्थ्य तथा जीविकोपार्जनका साधनहरूको साथै व्यक्ति, समुदाय र राष्ट्रको आर्थिक, साँस्कृतिक तथा पर्यावरणीय सम्पदाको जोखिम र क्षतिमा उल्लेख्य कमी ।

२.५ विपद्को इतिहास, तिनको पहिचान, वर्गीकरण तथा प्राथमिकीकरण

२.५.१ विपद्को इतिहास

सल्यान जिल्लाको विगत ३० वर्ष यताको विपद्को इतिहास विश्लेषण गर्दा आगलागी, बाढी पहिरो र चट्याङ, हावाहुरीको बारम्बारता पाइएको छ । केही वर्ष यता सडक सञ्जालमा द्रुतगतिमा विकास भएकाले सडक दुर्घटना बढेको पाइएको छ । यसको आधारमा जिल्लाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्नु एवम् अद्यावधिक गर्दै जानु वाञ्छनीय हुनेछ ।

विगत ३० वर्ष यताको जिल्लाको विपद्को इतिहास

वर्ष	विपद्को प्रकार	घटनाको प्रभाव तथा राहत वितरण कार्यको विवरण
२०४७	आगलागी	कालिमाटी काल्चेमा २१ घर जलेर नष्ट, १७८ चौपाया जलेको, तत्कालीन मूल्यमा रु. १ करोड बराबरको धनमाल जलेर नष्ट ।
	बाढी पहिरो	मूलखोला र घाँजरीपिपल गाविसको सीमानामा पर्ने बनगाड खोलामा आएको बाढीपहिरोका कारण २ जनाको मृत्यु ।
२०५१	बाढी पहिरो	मूलखोलाको ब्यूरेनीमा पहिरो आउँदा ३ परिवार विस्थापित ।
२०५२	आगलागी	माझकाडाको पराजुलमा १७ घरमा आगलागी, चौपाया र धनमालको क्षति, रेडक्रसबाट १७ परिवारलाई गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
२०५३	आगलागी	कुपिन्डेदह र आसपासका गाउँका ५० जना प्रभावित, ७५ चौपाया नष्ट, रेडक्रसबाट १० परिवारलाई राहत सामग्री वितरण ।
२०५४	बाढीपहिरो	ढाकाडाम गाविसका ७ घरका ३५ जना विस्थापित, १५ चौपाया नष्ट, प्रभावित ७ परिवारलाई रेडक्रसबाट राहत सामग्री वितरण ।
	भाडापखाला	मर्मपरिकाडा र कालागाउँका ४१० जना प्रभावित, ७ जनाको मृत्यु ।
२०५५	चट्याङ	कुपिन्डेदहमा ३ को मृत्यु ।
२०५६	बाढी पहिरो	कालिमाटी रामपुरमा २० जना विस्थापित, १ जनाको मृत्यु ।
	सवारी दुर्घटना	धनवाडमा ४२ जनाको मृत्यु ।
२०५७	सवारी दुर्घटना	देवस्थलमा ५५ जना प्रभावित, ४२ जनाको मृत्यु ।
२०५९	आगलागी र बाढी पहिरो	जिल्लाका विभिन्न गाविसमा भएको आगलागी र आएको पहिरोका कारण ५६४ जना प्रभावित, १२३ परिवारलाई गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
२०६०	आगलागी	सिद्धेश्वरीको फूलगाउँका १५६ जना प्रभावित, ७८ चौपाया वेपत्ता, २६ घरपरिवारलाई गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	बाढी पहिरो	थारमारेको चिलढालेका ७२ जना प्रभावित, ५० जना विस्थापित, ७ चौपाया वेपत्ता, रेडक्रस, जिविस र प्रशासनबाट १४ घरपरिवारलाई राहत वितरण
२०६१	आगलागी	थारमारेमा ९ जना प्रभावित, १ जना मृत्यु, १ परिवारले रेडक्रस, जिविस र प्रशासनबाट

वर्ष	विपदको प्रकार	घटनाको प्रभाव तथा राहत वितरण कार्यको विवरण
		राहत सामग्री प्रदान गरिएको ।
२०६२	बाढी पहिरो	काप्रेचौरमा ९० जना प्रभावित, ५ जनाको मृत्यु, १० चौपाया बेपत्ता, १९ परिवारलाई रेडक्रसबाट गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	सवारी दुर्घटना	त्रिवेणीमा बस दुर्घटना, ६० बढी प्रभावित, रेडक्रस, प्रहरी र स्थानीयबासी लगायतले प्राथमिक उपचार सेवा प्रदान, ४१ जनाको मृत्यु ।
२०६३	ज्वरो, श्वासप्रश्वास	कुपिन्डेदहका ३५० जना प्रभावित, मृत्यु नभएको ।
२०६४	आगलागी	माभकौंडामा १४२ जना प्रभावित, ४५ जना विस्थापित, रेडक्रस सेभ दचिल्डेन, उद्योग वाणिज्य संघ सल्यान, कर्मचारी मिलन केन्द्र, जिविस लगायतले खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	चट्याङ्ग	कुपिन्डेदहमा ५ जना प्रभावित, ३ को मृत्यु ।
	भाडापखाला	काल्चे, घाँजरी पिपल र बाभकोटका ६०० जना प्रभावित, मृत्यु नभएको ।
२०६५	बाढी पहिरो	बामेमा ३ जना प्रभावित, १ जनाको मृत्यु, १ परिवारलाई नेरेसोबाट गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	हावाहुरी	रामपुर, कजेरी, कुपिन्डेदहमा २०५१ जना प्रभावित, २५ जना विस्थापित, ५ परिवारलाई नेरेसोबाट गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	भाडापखाला	ढाकाडामका १५० जना प्रभावित, ३ जनाको मृत्यु भएको ।
	ज्वरो, श्वासप्रश्वास	भलचौर र कुपिन्डेदहका २५० जना प्रभावित, कसैको मृत्यु नभएको ।
२०६६	हावाहुरी	चाँदे करेञ्जी, त्रिवेणी, मार्के र दमाचौर गाविसका ५९५ जना प्रभावित, १५ जना विस्थापित, ३ परिवारलाई नेरेसोबाट गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	भाडापखाला	मर्म परिकौंडा, कालागाउँ, स्वीकोट र काप्रेचौरका १०६६ जना प्रभावित, ७ जनाको मृत्यु, रेडक्रस र यूनिसेफबाट जीवनजल, क्लोरिन भोल वितरण गर्नुका साथै स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान ।
२०६७	आगलागी	स्यानीखाल, त्रिवेणी, दमाचौरमा ८० जना प्रभावित, २० जना विस्थापित, ७ जनाको मृत्यु, रेडक्रस, दलित विकास समाजबाट खाद्य र गैरखाद्य सामग्री वितरण ।
	सवारी दुर्घटना	शिवरथको जलेखर्कमा ७ जना प्रभावित, ३ जनाको मृत्यु ।
	भाडापखाला	रामपुर, सरीकोट र स्वीकोटका ५८ जना प्रभावित, १ जनाको मृत्यु ।
२०६८	बाढी पहिरो	खलंगा, सिद्धेश्वरी, कोटवारा, शिवरथमा १८० जना प्रभावित २५ जना विस्थापित, ३ जनाको मृत्यु ।
२०६९	आगलागी	जिल्लाको विभिन्न स्थानमा गरी २८ घर जलेर नष्ट ।
	पहिरो	जिल्लाको विभिन्न स्थानमा गरी ७९ घर नष्ट ।
	चट्याङ्ग	२०६९ भाद्र १४ गते कालीमाटी रामपुरमा चट्याङ्गमा परी १ जना महिलाको मृत्यु, १ जना घाइते, २०६९ फागुण ६ गते निगालचुला गा.वि.स वडा नं २ मा २ पुरुषको मृत्यु तथा २ घाइते ।
२०७०	आगलागी	जिल्लाको विभिन्न स्थानमा १९ घर जलेर नष्ट, थारमारे गा.वि.स. वडा नं ३ मा १ पुरुषको मृत्यु १ घाइते ।
	पहिरो	श्री कालिका मा.वि. कपुरकोटको विद्यालय भवन पहिरोको कारण जोखिममा भएपछि विद्यालयलाई अन्यत्र स्थानान्तरण, राप्ती राजमार्गमा पहिरोको कारण धेरै दिन सम्म अवरुद्ध ।
२०७१	पहिरो बाढी	२०७१ साउन २८ देखि ३० सम्म परेको अविरल वर्षातका कारण जिल्लाको काप्रेचौर, लक्ष्मीपुर, देवस्थल, माभकौडा, घाजरीपिपल, कालीमाटी काल्चे, निगालचुला, रामपुर, कुपिन्डेदह गा.वि.स.हरु प्रभावित, २१८ घर पूरै ४७३ घर आंशिक रुपमा क्षति करिब

वर्ष	विपदको प्रकार	घटनाको प्रभाव तथा राहत वितरण कार्यको विवरण
		६००० रोपनी खेतीयोग्य जमिनमा लगाएको बालीहरु पूर्ण रूपमा नष्ट, निगालचुला गा.वि.स.मा ८ जनाको मृत्यु ३ बेपत्ता, कालीमाटी रामपुर, कालीमाटी काल्चे, र फलाबाङ्गमा १, १ जनाको मृत्यु रामपुरमा १ जना घाइते काप्रेचौरमा १ मा.वि. बगाएको निगालचुलामा १ विद्यालयमा आंशिक क्षति ।
२०७२	भूकम्प	जिल्लाको विभिन्न गा.वि.स.हरुमा क्षति १२ घरमा पूर्ण क्षति, ७७ विद्यालयमा क्षति १२ वटा विद्यालयमा पठन पाठन हुन नसक्ने ।
२०७३	पहिरो	घटना संख्या ६ रहेकोमा ६ घरपरिवार प्रभावित रहेको र (छत्रेश्वरी ४, शारदा न.पा. ६, दार्मा ५, कपुरकोट ५, र बनगाड न.पा ६) मा प्रभाव परेको ।
	बाढी	घटना संख्या ३ रहेकोमा १ जनाको मृत्यु भएको, ६ घरपरिवारको २१ रोपनी जमिन कटान गरी लगेको र (शारदा न.पा. ६ र कुमाखा गा.पा. २) मा प्रभाव परेको ।
	असिना पानी	घटना संख्या ३४ रहेकोमा ७९ घरपरिवार प्रभावित रहेको र (शारदा न.पा. १, २, ३, ४, ९, १०, ११, १२, १४, बागचौर न.पा.को २, ३, ७, ८, १० कालिमाटी गापाको १, २, ४, दार्मा १, ३, ५, बनगाड न.पा. १, ५, कुमाख २, छत्रेश्वरी गापाको १, ४ र सिद्धकुमाख गापाको २, ५) मा प्रभाव परेको ।
	चट्याङ्ग	घटना संख्या ३ रहेकोमा १ जनाको मृत्यु भएको, १ जना घाइते भएको, ३ घरपरिवार प्रभावित रहेको र (दार्मा गा.पा. ५, ६ र बनगाड कुपिण्डे न.पा. ३) मा प्रभाव परेको ।
२०७४	पहिरो	घटना संख्या २२ रहेकोमा १ जनाको मृत्यु भएको, १० जना घाइते रहेको, २१ घरपरिवार र १ यात्रुवाहक बस प्रभावित रहेको र (बागचौर न.पा. ६, कपुरकोट गा.पा. ३, कालीमाटी गा.पा. ४, ६, ७, छत्रेश्वरी गा.पा. २, ४, ५ र बनगाड कुपिण्डे न.पा. ५) मा प्रभाव परेको ।
	बाढी	घटना संख्या ४ रहेकोमा ३०० घरपरिवार प्रभावित रहेको र (बनगाड कुपिण्डे न.पा. १, ५, ६ का २०० घरधुरी, शारदा न.पा. ४, दार्मा गा.पा. ३ र कालीमाटी गा.पा. ५, ६, ७ का ९८ घरधुरी) प्रभावित परेको ।
	असिना पानी	घटना संख्या ८४ रहेकोमा ७० घरपरिवार र ५ वटा विद्यालय प्रभावित रहेको र (बागचौर न.पा. १, ५, ७, ९, छत्रेश्वरी गा.पा. १, ४, कुमाख गा.पा. ४ र ७, शारदा न.पा. ३, ५, ६, ८, ९, ११, १२, १२ कालीमाटी गा.पा. १, २, ३, ४, ६, ७, बनगाड कुपिण्डे न.पा. १, ५, कपुरकोट गा.पा. ३, ४ र सिद्धकुमाख गा.पा. १) मा प्रभाव परेको।
	चट्याङ्ग	घटना संख्या ६ रहेकोमा १ जना घाइते रहेको ६ घरपरिवार प्रभावित रहेको र (छत्रेश्वरी गा.पा. १ र ७, बागचौर न.पा.१, शारदा न.पा. २ र कालिमाटी गा.पा. ५) मा प्रभाव परेको छ ।
	पहिरो	केही नभएको
	बाढी	घटना संख्या १ रहेकोमा ५८ घरपरिवार प्रभावित रहेको र बनगाड कुपिण्डे न.पा. १ मैली बजारमा प्रभाव परेको ।

वर्ष	विपदको प्रकार	घटनाको प्रभाव तथा राहत वितरण कार्यको विवरण
२०७५/०७६	असिना पानी	घटना संख्या ३ रहेकोमा ३ घरपरिवार प्रभावित रहेको र (बागचौर न.पा. २, बनगाड कुपिण्डे न.पा. २ र कालिमाटी गा.पा. २) प्रभावित रहेको ।
	चट्याङ्ग	घटना संख्या ८ रहेकोमा १ जनाको मृत्यु र ४ जना घाइते रहेको साथै ७ चौपायाको मृत्यु भएको र कुमाख गा.पा.वडा नः ३ मा प्रभाव परेको ।
	आगलागी	घटना संख्या २९ रहेकोमा २० घर र १ गोठ जलेर नष्ट हुनको साथै ३ जना मानिसको समेत मृत्यु भएको । छत्रेश्वरी गाउँपालिका बढी प्रभावित भएता पनि अन्य पालिकामा समेत प्रभाव परेको । जिल्लाका अधिकांश सामुदायिक वनहरुमा आगलागी भएको ।
	बाढी पहिरो	घटना संख्या ८६ प्रभावित घर संख्या ६४ र गोठ २ रहेकोमा ९ जना मानिसको मृत्यु भएको । साथै ७ चौपायाको मृत्यु हुनुको साथै २ घाइते भएको ।
२०७६/०७७	COVID-19 महामारी	जिल्ला भरी संक्रमण बढेको छ, २०७६ चैत्र महिना देखि २०७७ भाद्र असार मसान्त सम्ममा संक्रमित ३४० जना, स्वास्थ्य सुधार भएका ३०० जना र ३४ जना आइसुलेसनमा उपचारत रहेका ।

स्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यान, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा सल्यान, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय सल्यान तथा सल्यान जिल्लाका विषयगत कार्यालयहरु ।

२.५.२ प्रकोपको पहिचान

सल्यान जिल्ला प्रकोप तथा विपद्को दृष्टिले उच्च जोखिम भएको जिल्ला हो । यस जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिति, धरातलीय स्वरूप, माटो, जलवायु विविधता र संवेदनशीलता नै प्रकोपका मुख्य कारण हुन् । खासगरी भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत साधनको उचित व्यवस्थापनको अभाव, अवैज्ञानिक भू-उपयोग, असुरक्षित पूर्वाधार तथा संरचना निर्माण जस्ता कारणले भू-क्षय, सुख्खाग्रस्तता, आगलागी एवम् जलउत्पन्न प्रकोपहरु सिर्जना भइरहेकोछ । विगतदेखि हालसम्मको प्रकोपको इतिहासलाई नियाल्दा यस जिल्ला देहायका प्रकोपहरुबाट बढी प्रभावित भएको देखिन्छ ।

१. भूकम्प ,
२. आगलागी,
३. बाढी,
४. पहिरो,
५. महामारी,
६. असिना,
७. चट्याङ्ग,
८. खडेरी,
९. सडक दुर्घटना
१०. जंगली जनावरको आतंक

२.५.३ प्रकोपको स्तरीकरण

सूचीकृत भएका प्रकोपहरूलाई विगत वर्षहरूको प्रकोपको इतिहास, राहत तथा उद्धार सम्बन्धी जिल्लामा उपलब्ध तथ्यांक/सूचनाहरू तथा प्रकोपको बारम्बारताको आधारमा प्रकोप स्तरीकरण म्याट्रिक्समा राखी प्रकोपहरूको प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

प्रकोप	बाढी	पहिरो	आगलागी	भूकम्प	असिना	महामारी	खडेरी	जंगली जनावर आतंक	चट्याङ
बाढी		बाढी	आगलागी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
पहिरो			आगलागी	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
आगलागी				आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
भूकम्प					असिना	महामारी	खडेरी	जंगली जनावर आतंक	चट्याङ
असिना						महामारी	असिना	जंगली जनावर आतंक	चट्याङ
महामारी							महामारी	जंगली जनावर आतंक	महामारी
खडेरी								जंगली जनावर आतंक	चट्याङ
जंगली जनावर आतंक									जंगली जनावर आतंक
चट्याङ									
प्राप्त अंक	७	६	८	०	२	४	१	५	३
प्राथमिकता	दोस्रो	तेस्रो	प्रथम		सातौँ	पांचौँ	आठौँ	चौथो	छैठौँ

२.५.४ आगलागी

आगलागीका घटना सबभन्दा बढी छत्रेश्वरी, कपुरकोट, कालीमाटी, शारदा र वनगाड कुपिण्डे लगायतका स्थानीय तहहरूमा हुने गरेको तथ्यांकले देखाउँछ । जिल्लाका अन्य स्थानीय तहमा पनि आगलागीको घटना हुने तर प्रभावितहरूको संख्या कम हुने गरेको छ । विशेष गरी कपुरकोट, श्रीनगर, सल्लीबजार, थारमारे, बाङ्गे लाँखुरी, खलंगाबजार जस्ता विकसित क्षेत्रहरू उच्च जोखिममा देखिएका छन् । विगत ६ वर्षको आगलागीको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	प्रभावित घरधुरी र जनसंख्या				मानवीय क्षति		
		घरधुरी	महिला	पुरुष	बालबालिका	जम्मा	मृत्यु	घाइते
१	२०६९/०७०	४३	११५	१००		२१५	०	
२	२०७०/०७१	३४	७५	८०		१५५		
३	२०७१/०७२	४३	९५	१२५		२२०		
४	२०७२/०७३	६३	०	०	०	०	२	
५	२०७३/०७४	४३	०	०	०	०	१	२
६	२०७४/०७५	६१	०	०	०	०		
७	२०७५/०७६	२९					३	

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	प्रभावित घरधुरी र जनसंख्या					मानवीय क्षति	
		घरधुरी	महिला	पुरुष	बालबालिका	जम्मा	मृत्यु	घाइते
८	२०७६/०७७	१५	४२	४९		९१	१	०

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यान र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सल्यान जिल्ला शाखा

२.५.५ बाढी र पहिरो

जिल्लाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्र तथा जिल्लाको प्रवेशद्वारमा रहेको कपुरकोटको भूस्खलनले केही घरहरू विस्थापित भएका छन् । साविक मुलखोला गा.वि.स.को वडा नं २ ब्यूरेनीमा रहेको पहिरोले पनि पूरै समुदाय लगायत गर्चे बजारलाई समेत प्रभाव पार्ने गरेको छ । यस्तै जिल्लाको स्वीकोट, मर्मपरिकाँडा र शिवरथ तथा बाफुखोला लगायतका स्थानमा जाने पहिरोले पनि त्यस समुदायमा जोखिम बढाएको छ ।

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	प्रभावित घरधुरी र जनसंख्या					मानवीय क्षति	
		घरधुरी	महिला	पुरुष	बालबालिका	जम्मा	मृत्यु	घाइते
१	२०६९/०७०	९०	२०५	१५०	३४	३८९	३	१
२	२०७०/०७१	११८	२६७	२०३	१२०	५९०	५	२
३	२०७१/०७२	६९१	२६०	२३१८	१०३६	३६१४	११	१
४	२०७२/०७३	-	०	०	०	०	-	-
५	२०७३/०७४	३	०	०	०	०	१	-
६	२०७४/०७५	११६	०	०	०	०	२	-
७	२०७५/०७६	६४	०	०	०	०	९	
८	२०७६/०७७	१७	५८	५७	०	२०६	१८	२१

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यान र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सल्यान जिल्ला शाखा

२.५.६ महामारी

विगत वर्षहरूको इतिहास हेर्ने हो भने यस जिल्लामा पटक पटक भाडापखालाको प्रकोपले महामारीको रूप लिएको पाइन्छ । २०६४ सालमा काल्चे, घाँजरी पिपल र बाभेकोटका ६०० जना प्रभावित, मृत्यु नभएको र २०६८ मा मर्म परिकाँडा, कालागाँउ, स्वीकोट र काप्रेचौरका १०६६ जना प्रभावित, ७ जनाको मृत्यु, रेडक्रस र युनिसेफले जीवन जल, क्लोरिन भोल वितरण गर्नुको साथै स्वास्थ्य शिक्षा प्रदान गरेका थियो । सल्यान जिल्लामा

अमेरिकी नियोगको आर्थिक सहयोगमा पहल, सुआहारा कार्यक्रम अर्न्तगत दलित विकास समाज, स्वास्थ्य सेवा कार्यालयले स्वास्थ्य क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न कार्य गरिरहेको छ। अन्य जिल्लाहरूमा जस्तै यस सल्यान जिल्लामा पनि सम्भावित महामारीको रूपमा भाडापखाला, आँउ, हैजा र विभिन्न समयमा हुनसक्ने, स्वाईन फ्लू, वर्ड फ्लू जस्ता प्रवृत्तिका सुरुवा रोगहरू रहेका छन् भने हाल विश्वव्यापी फैलिरहेको COVID-19 महामारी रोगको कहर बढी रहेको छ।

२.५.७ भूकम्प

विगतका वर्षहरूको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा भूकम्पीय विपद्लाई योजनाबद्ध रूपमा समावेश गर्न सकिएको थिएन। २०७२ वैशाख १२ गते गोरखा जिल्ला केन्द्र बनाएर आएको महाभूकम्पको प्रभाव सल्यान जिल्लामा पनि देखिएको थियो। भूकम्पबाट सल्यान जिल्लाको सदरमुकाम तथा ग्रामीण इलाकाहरूमा घरको निर्माण संरचनाको दृष्टिकोणबाट हेर्दा क्षति हुने पूर्वानुमान गर्न सकिन्छ तर सदरमुकाम र बजार क्षेत्र विस्तार भएका स्थानहरूमा भवन निर्माण आचारसंहिता बमोजिम घर निर्माण नभएकोले सदरमुकाम तथा बजार क्षेत्र विस्तार भएका स्थानहरूमा भूकम्पीय सुरक्षाको दृष्टिकोणले उच्च जोखिममा रहेको छ। प्रतिकार्य योजनामा भूकम्पीय सुरक्षाको सन्देशलाई समुदायमा गहन र व्यापक ढङ्गले पुऱ्याउने र भूकम्पीय जोखिमको दृष्टिले समुदायलाई सुरक्षित बनाउन पहल गर्नुपर्ने आवश्यकता महशुस गरिएको छ।

२.६ प्रकोप जोखिम र संकटासन्नताको विश्लेषण

२.६.१ विगतमा भएको विपद्को असरका आधारमा गाउँपालिका तथा नगरपालिकास्तरीय प्रकोप स्तरीकरण

क्र.सं.	गा. पा./ न. पा.	साविकका गा.वि.स./नपा	सम्भावित विपद्को प्रकार (निम्न-१, मध्यम-२, उच्च-३)					जम्मा	संकटा सन्नता
			बाढी	पहिरो	आगलागि	महामारी	भूकम्प		
१.	कालीमाटी गा. पा.	काप्रेचौर	३	३	२	३	१	१२	उच्च
		कालीमाटी काल्चे	३	३	२	२	१	११	उच्च
		कालीमाटी रामपुर	३	२	३	२	१	११	उच्च
		लक्ष्मीपुर	१	२	३	३	१	१०	उच्च
२.	त्रिवेणी गा. पा.	काभ्रा	१	२	३	२	१	९	मध्यम
		कारागिठी	१	२	३	२	१	९	मध्यम
		त्रिवेणी	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		फलाबाड	१	२	२	२	१	८	मध्यम
३.	कपुरकोट गा. पा.	धनवाड	१	३	२	२	१	९	मध्यम
		सारपानी गर्पा	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		रिम	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		सिनवाङ्ग	१	३	२	२	१	९	मध्यम
४.	छत्रेश्वरी गा. पा.	दमाचौर	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		लेखपोखरा	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		कोर्बाडभिम्वे	१	३	२	२	१	९	मध्यम

क्र.सं.	गा. पा. / न. पा.	साविकका गा.वि.स. / नपा	सम्भावित विपद्को प्रकार (निम्न-१, मध्यम-२, उच्च-३)					जम्मा	संकटा सन्नता
			बाढी	पहिरो	आगलागी	महामारी	भूकम्प		
		छायाँक्षेत्र	१	२	२	२	१	८	मध्यम
५.	सिद्ध कुमाख गा. पा.	सिद्धेश्वरी	१	३	३	२	१	१०	उच्च
		चाँदे करेञ्जी	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		बाभुकाँडा	१	२	२	२	१	८	मध्यम
६.	बागचौर न.पा	बागचौर न.पा	१	३	२	२	१	९	मध्यम
		बाफुखोला	२	३	२	२	१	१०	उच्च
७.	दार्मा गा. पा.	दार्माकोट	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		भलचौर	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		ढाकाँडाम	१	२	२	२	१	८	मध्यम
८.	बनगाड कुपेन्डे दह न. पा.	देवस्थल	१	२	२	२	१	८	मध्यम
		बामे	१	२	१	३	१	८	मध्यम
		मूलखोला	१	३	२	२	१	९	मध्यम
		घाजरीपिपल	१	३	२	२	१	९	मध्यम
		माँभुकाँडा	१	२	३	३	१	१०	उच्च
		कुपिन्डेदह	१	२	३	२	१	९	मध्यम
		निगालचुला	१	३	२	३	१	१०	उच्च
९.	कुमाख गा. पा.	मर्मपरिकाँडा	१	३	२	३	१	१०	उच्च
		स्वीकोट	१	३	२	३	१	१०	उच्च
		कालागाउँ	१	३	२	३	१	१०	उच्च
		बडागाउँ	१	३	२	३	१	१०	उच्च
		जिमाली	१	२	२	२	१	८	मध्यम
१०.	शारदा न पा	शारदा न.पा.	१	२	२	२	१	८	मध्यम

नोट: अंकभार ७ सम्म न्यून, ८ देखि ९ सम्म मध्यम र १० देखि माथि उच्च जोखिम रहने गरी स्तरीकरण गरिएको छ।

२.७ विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सहयोगी संस्थाको विवरण

विषयगत विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना सन २००५ मा विषयगत क्षेत्रको अवधारणा आएपछि नेपालमा पनि यो अवधारणाको शुरुवात भयो। वि.सं. २०६८ सालमा सल्यान जिल्लामा पनि यही अवधारणा अनुसार विभिन्न निकायलाई विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी दिई कामको शुरुवात गरिएको थियो। हाल सल्यान जिल्लामा समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार, खाद्य, आपतकालीन आवास तथा गैर खाद्य सामग्री, स्वास्थ्य र पोषण, शिक्षा, संरक्षण, खानेपानी तथा सरसफाई, पुनःनिर्माण/पुनःस्थापना गरी जम्मा ९ वटा विषयगत क्षेत्रहरू तय गरिएको छ।

विषयगत क्षेत्र(Cluster)	मुख्य जिम्मेवारीहरु (Role & Responsibility)	क्षेत्रगत नेतृत्व (Cluster Leads)	सहयोगी निकाय (Cluster Members)
समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन	विपद् पूर्वतयारी योजना तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण र प्रभावकारी कार्यान्वयनमा, प्रचार प्रसार, अभिमुखीकरण आदि सरोकार निकाय, Cluster हरु बीच सूचना, सञ्चार, समन्वय र सहजीकरण गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय ०८८-५२०१३३	जि.स.स., स्थानीय तह, नेपाली सेना, नेपालप्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल रेडक्रससोसाइटी, नेपाल टेलिकम, नेपाल पत्रकार महासंघ, राष्ट्रिय अनुसन्धान, हावापानी कार्यालय, सुर्खेत ।
खोज तथा उद्धार	विपद् प्रतिकार्यको लागि दक्ष जनशक्ति तयार, परिचालन, अभिमुखीकरण, अभ्यास, स्रोत पहिचान र नक्साङ्कन गर्न सहजीकरण गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय ०८८-५२०१३३	स्थानीय तह, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल प्रहरी नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, डिभिजन वन कार्यालय ।
अस्थायी आवास र गैर खाद्य सामग्री	विपद्मा परेका प्रभावित परिवारहरुलाई सुरक्षित स्थानान्तरण तथा आपतकालीन अस्थायी बसोबासको व्यवस्था गर्न सहयोग गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस, सल्यान शाखा ०८८ - ५२०००४	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ, स्थानीय तह (विपद् व्यवस्थापन शाखा), सुरक्षा निकाय, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, जिल्ला वन कार्यालय, उद्योग वाणिज्य संघ, गैसस महासंघ, यातायात प्रा.लि. पास नेपाल, दलित विकास समाज ।
खाद्य सामग्री	विपद्मा परेका परिवारहरुलाई तत्काल आवश्यक खाद्यसामग्री सुरक्षित भण्डारण र वितरण गर्न सहयोग गर्ने ।	कृषि विकास कार्यालय, सल्यान ०८८ - ५२०१३०	उद्योग वाणिज्य संघ, सल्यान, गैसस महासंघ, डिभिजन वन कार्यालय ।
खानेपानी तथा सरसफाइ	विपद् प्रभावित आश्रय स्थलमा सुरक्षित खानेपानी तथा सरसफाइको व्यवस्था मिलाउने ।	खानेपानी सिँचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय सल्यान ०८८ - ५२०००६	स्थानीय तह, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ, स्वास्थ्य कार्यालय, दलित विकास समाज खानेपानी उपभोक्ता महासंघ पास नेपाल ।
स्वास्थ्य तथा पोषण	विपद्को समयमा घाइते तथा विरामी व्यक्तिहरुको तत्काल उपचारको व्यवस्था र अस्थायी शिविरमा हूनसक्ने विभिन्न सरुवा रोगहरुको रोकथामको अभियान संचालन गर्न सहयोग गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय ०८८- ५२००८१	स्थानीय तह, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, स्थानीय संघ संस्था, निजी मेडिकल हल तथा अस्पताल ।
संरक्षण	विपद्को समयमा घाइते तथा विरामी, गर्भवती महिला, बाल	जिल्ला प्रशासन कार्यालय ०८८ - ५२००७२	स्थानीय तह (महिला तथा बालबालिका शाखा),

विषयगत क्षेत्र(Cluster)	मुख्य जिम्मेवारीहरु (Role & Responsibility)	क्षेत्रगत नेतृत्व (Cluster Leads)	सहयोगी निकाय (Cluster Members)
	बच्चा, जेष्ठ नागरिकहरुको लैंगिक हिंसा संरक्षण तथा सुरक्षा सम्बन्धी अस्थायी शिविरमा समन्वय एवम् मनोसामाजिक परामर्श आदि अभियान सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।		जिल्ला प्रहरी कार्यालय, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, सल्यान, मानव अधिकार, रेडक्रस नेपाल, दलित विकास समाज ।
आपत्कालीन शिक्षा	विपद्को समयमा नियमित शिक्षाबाट बञ्चित बालबालिकको पठनपाठनको सञ्चालनको व्यवस्था, गर्न गराउन सहयोग गर्ने ।	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ, ०८८-५२००१४९	गै.स.स.महासंघ, स्थानीय तह (शिक्षा इकाइ), रेडक्रस, उद्योग वाणिज्य संघ ।
पुनर्स्थापना, पुर्ननिर्माण र पूर्वाधार ।	विपद्को समयमा बासस्थान गुमाएका परिवारहरुको सुरक्षित बसोबासको लागि भौतिक संरचनाको आवश्यकता अनुसार पुनर्स्थापना वा पुनर्निर्माण, पुनर्लाभका लागि समन्वय तथा सहकार्यको लागि अभियान सञ्चालनमा सहयोग गर्ने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय ०८८ - ५२००७२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तह, डिभिजन वन कार्यालय, खानेपानी सिचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, नेपाल विद्युत प्राधिकरण, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ, मालपोत कार्यालय, नेपाल टेलिकम, घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, जलश्रोत तथा सिचाई डिभिजन कार्यालय ।

२.८ क्षेत्रगत निकायहरुले पूर्व तयारी तथा विपद् प्रतिकार्यको लागि प्रस्ताव गरेको अनुमानित बजेट सारांश

क्र.सं	विषयगत क्षेत्र	जम्मा अनुमानित बजेट (रु.)	उपलब्ध श्रोत (सामग्रीगत+नगद)	नपुग (आवश्यक) बजेट
१	समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन	१०,००,०००/-		३६२५०००।
२	खोज तथा उद्धार	३०,००,०००/-	०	२६०००००।
३	अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन	३५,००,०००/-	०	३३३६०००।
४	खाद्य सामग्री	२१,००,०००/-	०	४५००००
५	खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन	१०,५०,०००/-	०	१०२६५००
६	स्वास्थ्य तथा पोषण	३३,००,०००/-	०	६१००००
७	संरक्षण	६,५०,०००/-	०	३२४०००
८	आपत्कालीन शिक्षा व्यवस्थापन	१७,५०,०००/-	०	२७५३०००
९	पुनर्स्थापना, पुर्ननिर्माण र पूर्वाधार	७५,००,०००/-		३१५८२२०
जम्मा		२,३८,५०,०००/-		१,७९,०६,७२०

परिच्छेद-३

क्षेत्रगत प्रतिकार्य योजना

३.१ विषयगत क्षेत्रहरु

३.१.१ समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन

विषयगतक्षेत्र	: समन्वय तथा सूचना व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	: पहिरो, बाढी र भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	: जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान ।
सम्पर्क व्यक्ति	: प्रमुख जिल्ला अधिकारी

विपद्को अनुमानित अवस्था

- यस जिल्लामा हुने गरेका पहिरो, बाढी, भूकम्प, आगलागी, हावाहुरी, जंगली जनावरको प्रकोप, असिनापानी, लगायतका विपद्को जोखिमबाट ८,००० परिवारका ४०,००० जना सम्भाव्य प्रभावित हुन सक्नेछन् ।
- ३ वटा नगरपालिका र ७ वटा गाउँपालिकाको प्रभावित समुदायले सम्बन्धित निकायसँग सम्पर्क र समन्वय विस्तार गर्नुपर्ने हुन सक्छ ।
- सूचना प्रविधिहरू अवरुद्ध वा नष्ट भई सूचना आदान-प्रदानमा समस्या आउन सक्छ ।
- सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलनमा कठिनाई उत्पन्न हुनसक्छ ।
- शारदा र भेरी नदीको वरिपरिको भूभाग तथा समुदायहरू डुवानमा पर्न सक्ने ।
- बाढी, पहिरो तथा भूकम्पका कारण भौतिक पूर्वाधारहरू जस्तै भवन, पुल, कलभर्ट, विद्युत प्रसारण लाइन क्षति हुनसक्छ ।
- आगलागी तथा जङ्गली जनावरका कारण भौतिक संरचना घरगोठ, बालीनाली तथा मानवीय क्षति हुनसक्छ ।
- सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलनमा दक्ष जनशक्तिको अभाव हुनसक्छ ।
- महामारीजन्य सम्भाव्य रोगहरू देखा पर्न सक्छन् ।
- कृषि बालीमा रोगजन्य तथा किट जन्य प्रकोप हुन सक्नेछ ।

रणनीति

- समुदायमा हुनसक्ने सम्भावित विपद्को सूचनाहरू सम्बन्धित निकायहरूबाट निरन्तर प्राप्त गरी विश्लेषण गर्ने ।
- प्राप्त सूचनाहरू आ-आफ्ना तालुक निकायहरूमा पठाउने ।
- सम्भावित प्रकोप हुनसक्ने अवधिभर र विपद्को समयमा स्थानीय समाचार माध्यम (एफ. एम. रेडियो, टि.भि., पत्रिका मार्फत प्रसारण तथा प्रकाशन गर्ने ।
- विपद्को समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूलाई सक्रिय बनाउन भूमिका निर्वाह गर्ने ।

सूचना तथा समन्वय क्षेत्रको आपतकालीन पूर्व तयारी योजना

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिका आधारमा)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत (रु.)
पहिलो दिन	<p>विभिन्न श्रोतबाट प्राप्त (जल तथा मौसम विभागका गेज स्टेसन, सुरक्षा निकाय र समुदायस्तरबाट) भएका सूचनाको आधिकारिक सूचना प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई दिने ।</p> <p>जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको समन्वय बैठक आयोजना, जानकारी संकलन र परिस्थितिको अध्यावधिक गर्ने ।</p> <p>सबै क्षेत्रगत समुह (Cluster) लाई</p>	<p>स्थानीय तहमा पूर्वसूचना कार्यदलको गठन र तालीम, जल तथा मौसम विभागका फिल्ड कार्यालय र जिल्ला आपतकालीन सञ्चालन केन्द्रसँग समयमै सूचना प्राप्ति र प्रवाहका लागि प्रभावकारी सम्बन्धस्थापना गरी प्रवाह गरिनेछ ।</p> <p>जिल्ला आपतकालीन केन्द्र, जल तथा मौसम विभागका फिल्ड कार्यालय र स्थानीय तहमा पूर्वसूचना कार्यदलका सम्पर्क व्यक्तिहरुको समय समयमा बैठक र पूर्वसूचनाका लागिस्थापना भएका स्टेसन सम्पर्क व्यक्ति र नम्बरहरु सबैकोसहज पहुँचका लागि प्रकाशन गरिनेछ ।</p> <p>सुरक्षा निकायहरुको तार विहीन सञ्चार (Wireless Communication) सञ्जाललाई भरपर्दो बनाउने र विस्तार गरिनेछ ।</p> <p>राष्ट्रिय तथा जिल्लास्तरमा स्थापित आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रसँग निरन्तर सञ्चार सम्पर्कको व्यवस्था र भरपर्दो सञ्जालको स्थापना गरिनेछ ।</p> <p>स्थापित ग्रामीण टेलिफोन सेवा समेतलाई आपतकालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न आवश्यक प्रणाली तथा संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।</p> <p>विपद् सम्बद्ध निकाय तथा प्राधिकरणका कार्यालयहरु तथा</p>	<p>जिल्ला तहका श्रोत समूहबाट स्थानीय तहकास्वयंसेवकलाई तालीम नभएको ।</p> <p>जिल्ला आपतकालीन सञ्चालन केन्द्रलाई भरपर्दो सूचनाहरु उपलब्ध गराउने जिल्ला आपतकालीन केन्द्रको समन्वयमा र जिम्मेवार बनाउने जिल्ला तहमा नीतिको अभाव ।</p> <p>जिल्ला आपतकालीन सञ्चालन केन्द्र स्थापना नभएको ।</p> <p>जिल्ला आपतकालीन केन्द्र सञ्चालनको कार्यविधि बनाई सबै सरोकारवालालाई जिम्मेवार बनाई कार्यान्वयन गर्ने निश्चित मापदण्ड विकास नभएको ।</p> <p>समन्वयको अभाव ।</p>	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	२,००,००० ।-

	<p>सक्रिय पार्ने कार्य विभाजन गरी सबै क्षेत्रगत समूह (Cluster) लाई जिम्मेवारी सुम्पने ।</p> <p>रेडियो टेलिभिजन, छोटकरी सूचना सेवा (SMS) का माध्यमबाट तथ्यगत पूर्व चेतावनी, भए गरेका उद्धार प्रयासहरु अर्थात् सार्वजनिक आह्वान विषयक सूचनाहरु प्रवाह गर्ने ।</p> <p>विद्युतीय सञ्चारका सबै माध्यममा एकै पटक स्वतः आपतकालीन सन्देश आउने प्रणाली स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याउने ।</p>	<p>आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रहरुलाई क्रमिक रूपमा स्याटेलाइट फोन, रेडियो सञ्चार प्रणाली तथा सञ्चारका अन्य आधुनिक प्रणालीद्वारा सुसज्जित गरिएको हुनेछ ।</p> <p>सम्भाव्य प्रकोपहरुको अनुगमन गर्न आवश्यक प्रणालीको तर्जुमा तथा विकास गरिएको हुनेछ । नियमित रूपमा विपद्का घटना, प्रभाव तथा क्षतिका सम्बन्धमा तथ्याङ्कगत अभिलेख राख्ने, विश्लेषण गर्ने, सार-सङ्क्षेप तयार पार्ने तथा प्रचार-प्रसार गरिएको हुनेछ ।</p> <p>विशेष रूपमा खतरामा रहेका समुदाय तथा संस्थाहरुका बीचमा व्यापक मात्रामा प्रचार-प्रसार गर्न सकियोस् भनी पूर्व-चेतावनी दिने प्रणालीको स्थापना गरिएको हुनेछ । संभाव्य प्रकोपहरुका लागि पूर्व-चेतावनी दिने प्रणालीको उपयोग गर्न स्थानीय समुदायलाई अभिप्रेरित गरिएको हुनेछ ।</p> <p>विपद्का क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न निकायको नामावली र सम्पर्क व्यक्तिहरुको लिष्ट तयारी गर्नुका साथै उनीहरूसँग भएको श्रोत साधनको नक्शाङ्कन गरिनेछ ।</p> <p>सबैलाई आपतकालीन अवस्थाको बेला के कति समयमा बैठकबस्ने जानकारी (विपद्का समयमा तत्कालै, पहिलो १ हप्तासम्म १ दिन विराएर र दोश्रो हप्ताबाट हप्तामा १पटक) सबै विषयगत अगुवा कार्यालय तथा सदस्यहरुलाई जिम्मेवारीको जानकारी गराउने र विषयगत विपद् प्रतिकार्य तथा आकस्मिक योजना तयारी अवस्थामा राख्न लगाइनेछ ।</p> <p>आकस्मिक योजना कार्यान्वयनमा अन्य विषयगत कार्यालयको पनि सहयोग लिइनेछ ।</p>	<p>सरोकारवालाहरुको सूचना तथा गरेका कार्यहरु सम्पर्क र भरपर्दो रूपमा आउन नसकेको ।</p>		
--	---	---	--	--	--

	<p>घटना सम्बन्धी विवरण तयार पारी सूचना प्रवाह गर्ने ।</p> <p>केन्द्रीय तथा प्रदेश आपतकालीन केन्द्रमा जानकारी गराउने ।</p> <p>राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय सरोकारवाला संग सम्भाव्य सहयोगका लागि समन्वय गर्ने ।</p> <p>जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई विपद् प्रतिकार्यका लागि मुख्य समन्वय केन्द्रको रुपमा परिचालन गर्ने ।</p>	<p>सूचनाको प्रचार-प्रसार, सञ्चार माध्यम तथा सञ्चार प्रविधिहरूको विवेकपूर्ण प्रयोग गर्ने प्रणाली विकसित गर्ने र त्यसको लागि क्षमता सदृढीकरण गरिनेछ ।</p> <p>विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा समुदायको पूर्व-तयारीको प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा सञ्चार माध्यमको भूमिकालाई प्रणालीगत रूपमा स्थापित गरी आमसञ्चार माध्यमहरूलाई अभिमुखीकरण गरिएको हुनेछ ।</p> <p>सचेतना कार्यका लागि एफएम रेडियो, छापा तथा विद्युतीय सञ्चारका माध्यमहरूको उपयोगलाई प्रोत्साहित गरिएको हुनेछ । प्रतिकार्य सम्पर्क केन्द्रको स्थापना गर्ने कार्ययोजना तर्जुमा गरिनेछ ।</p> <p>विपद् सम्बन्धी सूचनाहरू आदान प्रदान गर्ने प्रभावकारी संयन्त्रको विकास गरिएको हुनेछ ।</p> <p>विपद् पूर्व सम्भावित विपद्को क्षतिको अनुमान गरी त्यसका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत साधन भएका निकायहरूको पहिचान गर्दै जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जानकारी गराइनेछ ।</p> <p>जिल्ला विपद् सम्बन्धी सूचना र जानकारी तथा कार्यहरूलाई एकीकृत रुपमा अभिलेख तथा सूचनाको मजबुत केन्द्रको रुपमा विकास गरी सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराइनेछ ।</p> <p>टेलिफोन, मोबाइल, इन्टरनेट आदि collapse भएमा सुरक्षा निकायहरूसंगको मिलापको साधनद्वारा तत्काल सूचना आदानप्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।</p>			
<p>दोश्रो दिन</p>	<p>विषयगत अगुवा संस्था तथा सहयोगी</p>	<p>विपद् पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापन कार्यका लागि स्रोतको सूची तयार गर्ने र संस्थागत क्षमताको विश्लेषण गर्ने यसमा विशेषतः विज्ञहरूको सूची, खोज तथा उद्धार</p>	<p>नक्शाङ्कन नभएको। यसको निरन्तर गरिरहनुपर्ने यसका</p>	<p>जिल्ला प्रशासन कार्यालय</p>	<p>३,००,०००।-</p>

<p>संस्थाहरुको बैठक आवश्यकता अनुरूप निरन्तर बस्ने ।</p> <p>स्रोत साधनको आँकलन गर्ने आवश्यकता, लेखाजोखा र खाडल पहिचान गर्ने ।</p> <p>प्रभावित परिवारको दर्ता गर्ने, पीडितको लागि परिचयपत्र उपलब्ध गराउने र तथ्याङ्कको उचित प्रबन्ध र व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>आकस्मिक सञ्चारको प्रबन्ध गर्ने तथा यथाशीघ्र छिटो दूरसञ्चारको पुनःस्थापन गरी सेवा सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>विपद् प्रतिकार्य पश्चात् शीघ्र</p>	<p>औजार, अस्पताल र तिनको क्षमताको सूची, एम्बुलेन्स, आकस्मिक सञ्चार सेवाको अवस्था वारुणयन्त्रको अवस्था आदिको विश्लेषण गर्ने प्रबन्ध गरिनेछ ।</p> <p>जिल्ला स्तरमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, नगरपालिका तथा गाउँपालिकामा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको साथै कार्य दलको गठन क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।</p> <p>सबै प्रकारका प्रकोपहरूका लागि प्रकोप, सडकटासन्नता तथा जोखिमहरूका नक्साहरू (संरचनागत, तयार पारिएको हुनेछ ।</p> <p>विपद् सम्बन्धी जोखिम तथा सडकटासन्नताका सूचक सम्बन्धी प्रणालीको विकास गरिएको हुनेछ ।</p> <p>जोखिमको लेखाजोखाको लागि आवश्यक विधिहरूको विकास गर्ने र त्यस्तो विधिलाई आत्मसात् गरिनेछ ।</p> <p>विपदसँग जुध्न सक्ने साधन तथा स्रोत र उपलब्ध क्षमताको आँकलन गरिनेछ ।</p> <p>कुन बेला कहाँ कस्तो सञ्चार साधनको जरुरत पर्छ त्यसको विज्ञान गरी पूर्व तयारी गर्ने र पुनर्स्थापनाका लागि रणनीति बनाइनेछ ।</p> <p>विपद्को समयमा अति आवश्यक सञ्चारका सामग्रीहरू के के क्षति हुन सक्छ त्यसको आँकलन र त्यसको तत्कालै सुविधा प्राप्तिका लागि वैकल्पिक तथा पुनर्स्थापना योजनाका साथै बजेटको व्यवस्था गरिएको हुनेछ ।</p>	<p>लागि स्रोत केन्द्रले जिल्ला आपतकालीन केन्द्रलाई समयसमयमा अपडेट गर्ने संयन्त्र निर्माण गर्नु पर्ने सो नभएको ।</p> <p>जिल्ला तहमा विपद्को पूर्व तयारीका लागि सबै सरोकारवाला लाई जिम्मेवार बनाई विभिन्न कार्यमा सहकार्य र समन्वयको वातावरण सृजना गर्नका लागि जिल्ला तहमा विपद् जोखिम व्यवस्थापन नीति नबनेको ।</p> <p>यो प्रक्रियामा कसको भूमिका रहने भन्ने जिम्मेवारी तोक्ने र तालीम दिन नसकिएको ।</p> <p>जिम्मेवार निकाय नतोकिएको ।</p>	<p>कलष्टर सदस्यहरु ।</p>	
--	--	--	--------------------------	--

	अवधिमा पुनर्स्थापना गर्नका लागि कार्य योजना बनाउने ।				
पहिलो हप्ता	<p>द्रुत लेखाजोखा Rapid Assessment गरी संकलित तथ्याक विश्लेषण र सम्प्रेषण गर्ने ।</p> <p>विषयगत समितिका सबै सदस्य र सरोकारवाला निकायलाई जानकारी गराई प्रतिवेदनका आधारमा कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।</p> <p>विषयगत बैठक र घटनाको विवरण संकलन गर्ने कार्य निरन्तर गर्ने (कार्य क्षेत्र पहिचान गरी कार्य गर्ने) ।</p>	<p>सूचना तथा समन्वय कलष्टर सदस्यहरुलाई तालीम दिइने छ र यी कलष्टरका सदस्यहरुले स्थानीय तहमा पनि सूचना संकलनका लागि संकटासन्न समुदायमा स्वयंसेवकहरु विकास गरी क्षमता विकास गरिनेछ ।</p> <p>विस्तृत रुपमा सूचनाको सङ्कलन गरी योजना बनाउनेर समयमै सबै सरोकारवालालाई आदान प्रदान गर्ने संयन्त्र विकास गरिने । यो कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।</p>	<p>जिल्ला तहकाले पनि कलष्टरका सदस्यहरुले तालिम नपाएको र स्थानीय तहमा लिंकेज प्रभावकारी रुपमा नभएकाले समयमै सूचना प्राप्त हुन नसकेको र आवश्यक कार्य विकास नभएको ।</p>	जिल्ला प्रशासन कार्यालय र कलष्टर सदस्यहरु ।	२, ००,०००।-
पहिलो महिना	क्षेत्रगत कार्य समूहका कार्य	जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रको सहयोगीका रुपमा रेडक्रसलाई जिम्मेवार बनाइनेछ । केन्द्रले स्थानीय	उपयुक्त र प्रभावकारी संयन्त्र नभएकाले समयमै सूचना उपलब्ध हुन	जिल्ला प्रशासन	००००

	<p>प्रगति विवरण सङ्कलन र समीक्षा गर्ने ।</p> <p>सबै सूचनाहरू निरन्तर अध्यवाधिक गर्दै जाने र सरोकारवाला निकाय एवम् सञ्चार माध्यमलाई उपलब्ध गराउने (२४घण्टा भित्र, पहिलो १ हप्तामा दैनिक, दोश्रो हप्ताबाट हप्तामा १ पटक र आवश्यकता अनुसार) ।</p>	<p>तहमा भएका प्रगतिका बारेमा स्थानीय तहमा रहेका विपद् सम्बन्धी समिति र प्रतिकार्य कार्यमा संलग्न निकायहरूको सहयोगमा सूचना संकलन गर्नेछ ।</p> <p>जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा निरन्तर छलफल र सम्बन्धित निकायलाई सल्लाह सुझाव तथा सूचना उपलब्ध गराइने छ ।</p>	<p>नसकेको समुदायको आवश्यकतालाई समयमै सम्बोधन गर्न नसकिएको ।</p> <p>सूचना दिनु पर्ने बाध्यकारी व्यवस्थान हुनु ।</p>	<p>कार्यालय र कलष्टर सदस्यहरू ।</p>	
<p>दोस्रो महिना</p>	<p>विपद्को चेतावनी दिने केन्द्र तथा व्यवस्थापन गर्ने केन्द्रहरू (Eg Emergency Operation Centers) आवश्यक ठानिएका तथा भत्किएका तथा महत्वपूर्ण पूर्व सूचनाका</p>	<p>विपद्पछि पूर्वसूचना प्रणालीका लागि आवश्यक संरचनाहरूको प्रभावकारिताको मापन गरिनेछ ।</p> <p>विगतको सिकाइका आधारमा संरचनामा सुधार ल्याइनेछ र भत्किएका तथा विग्रिएका संरचनाको मर्मत संभारका साथै थप्नु पर्ने आंकलन गरी आवश्यक बजेटको विनियोजन गरिएको हुनेछ ।</p>	<p>समुदाय स्तरमा सूचना आदानप्रदानको तौर तरिकालाई पनि पूर्वचेतावनी प्रणालीमा समाहित गरिने छ ।</p>	<p>जिल्ला प्रशासन कार्यालय र कलष्टर सदस्यहरू ।</p>	<p>२,००,०००।-</p>

	पूर्वाधारहरूको पूर्व लेखाजोखा गरी मर्मत तथा पुनःनिर्माण गरिनेछ ।				
तेश्रो महिना	जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने । सूचना र समन्वय लाई दिगो बनाउने ।	नेपाल सरकारबाट जारी भएका नीति, रणनीति, निर्देशिका बमोजिम जिल्लाको परिवेश अनुरूप नियमित रुपमा जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना समय सापेक्ष परिमार्जन गर्ने परिपाटी बसालिएको हुनेछ । सबै तहमा आपतकालीन प्रतिकार्य योजनाको तर्जुमा तथा क्षमताको अभिवृद्धि तत्काल गर्नु जरुरी भएकोले दाता, निजी क्षेत्र वा दान-दातव्यबाट आर्थिक स्रोत जुटाउने छुट्टै संयन्त्र (जस्तै बास्केट फण्ड) को स्थापना गरिनेछ । प्रभावित क्षेत्र (sector) एवम् समुदायलाई आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको विकास गरिएको हुनेछ । यसका लागि आवश्यक पूर्वाधार मेसिन उपकरण साधन स्रोतको पहिचान गरी दिगो बनाउन प्रयासरत रहनेछ ।	सञ्चालन प्रक्रियाका लागि जिल्लाको सरोकारवालालाई योजनाहरुमा योगदान दिने वातावरण सृजना गर्न प्रतिकार्य योजनामा भएका क्रियाकलापमा बृहत छलफल गरिने छ ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय र कलष्टर सदस्यहरु ।	१,००,०००।-
	जम्मा				१०,००,०००।-

३.१.२ खोज तथा उद्धार

विषयगत क्षेत्र	:	खोज तथा उद्धार
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो र भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	:	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान ।

अनुमानित अवस्था

प्रभावित हुन सक्ने परिवार तथा जनसंख्या : ८,००० परिवारका ४०,००० जनसंख्या र जसमध्ये केही समयको लागि विस्थापित हुने जनसंख्या २०,००० हुनेछ । करिब ५००० बालबालिका, ३००० किशोरकिशोरी र गर्भवती तथा दूध चुसाउने महिला १००० हुने पूर्वानुमान गरिएको छ ।

- सम्पूर्ण सम्बन्धित निकायले उद्धार सामग्री अद्यावधिक गरी तयारी अवस्थामा राख्ने ।
- नेपाल रेडक्रस सोसाईटी सँग समन्वय गरेर वार्षिक रूपमा कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।

रणनीति

- विपद्को लगत्तै उपकरण सहित खोज तथा उद्धार (Search & Rescue)टोली खटाउने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदन बारेमा जानकारी गराउने ।
- सुविधा बाट एकदमै बञ्चित समूह/संकटासन्न अवस्थामा रहेका व्यक्ति लगायत सबैलाई गरिएको उद्धार र वितरण गरिएका सहयोग सम्बन्धी गतिविधिको अनुगमन गर्ने ।
- अवस्था हेरी (आवश्यकतामा आधारित रहेर) मिरा (MIRA) टीम खटाउने ।
- पहिलो हप्ताको परिस्थितिको बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन पेस गर्ने र त्यसपछि हरेक दुई हप्तापछि गर्ने ।
- शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CC&CM)को अनुगमन गर्ने तथा प्रतिवेदन भर्ने (फाराम सहितको) संयन्त्र निर्माण गर्ने ।
- पहिलो हप्तामा हरेक दिन र प्रकोप भएको २४ घण्टाभित्र समाचार सञ्चार माध्यममा पठाउने ।
- नियन्त्रण तथा मानवीय सहयोग सम्बन्धी मापदण्ड कायम गर्ने सांस्कृतिक, सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा स्वीकार गर्न सकिने सामग्री-दाता/सहयोग उपलब्ध गराउने । (निकायबाट प्रत्यक्ष वितरण होइन)
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय तुल्याउने (अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन)

विपद् प्रतिकार्य योजना

विपद् पश्चात को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	खोज तथा उद्धार टोलीको परिचालन र खोज तथा उद्धार कार्यको थालनी ।	खोज तथा उद्धारको लागि खटिने टोलीको लागि आवश्यक बन्दोबस्तीको सामग्रीहरूको तयारी ।	खोज तथा उद्धार टोली र आवश्यक उद्धार सामग्रीहरू प्रयाप्त मात्रामा नभएको ।	नेपाली सेना,नेपाल प्रहरी,सशस्त्र प्रहरी बल ।	
	सूचना संकलन तथा अवस्थाको प्रतिवेदन ।	खोज तथा उद्धारको लागि खटिने टोलीलाई Dos	अभिमुखीकरण गरिसकिएको	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी,	

विपद् पश्चात को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
		and Don'tको बारेमा अभिमुखीकरण ।		सशस्त्र प्रहरी बल ।	
	शान्ति सुरक्षालाई कायम राख्नको लागि आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	सञ्चारको उपयुक्त संयन्त्रको स्थापना ।	विपद्को वेलामा गरिने संरचना र संयन्त्रको व्यवस्था स्पष्ट रहेको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय ।	
	प्रभावितहरूलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने ।	खोज तथा उद्धारको लागि आवश्यक औजारहरूको व्यवस्था	केही अपर्याप्त रहेको।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय ।	
	राहत सहयोग सामग्रीहरू वितरणको लागि आवश्यक पर्ने व्यवस्थाको तयारी गर्ने ।	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरूसँग समन्वय बैठक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय ।	
	क्षेत्रगत सदस्यहरूसँग बैठक तथा अन्य मानवीय संघ संस्थाहरूसँग समन्वय ।	आवधिक बैठक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय ।	
	जिल्ला आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना गर्ने ।	आवधिक बैठक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय ।	
पहिलो दिन	सुरक्षा निकायहरू बीच आपसी समन्वय गर्ने ।	विपद् व्यवस्थापन कार्य सम्बन्धी अभ्यास (Command Post/ Live Exercise/ Rescue)हरू गराई फौजलाई तयारी राख्ने । प्रभावित इलाकाको उपयुक्त स्थानमा हेलिप्याड साथै LZ/DZतयार गर्ने । प्रभावित स्थान सम्म जाने मुख्य तथा वैकल्पिक मार्गहरू पहिचान गर्ने ।			खोज तथा उद्धार समाग्री ने.रु. २५,००,०००/०० र खोज तथा उद्धार समाग्री परिचालनको लागि ने. रु. ५,००,०००/००
	आकस्मिक कक्ष, उपचार केन्द्र, सूचना सम्प्रेषण कक्ष तथा राहत सामग्री वितरण कक्षहरूको स्थापना गर्ने ।	हरेक कक्षको लागि टोलीको निर्माण गर्ने ।	टोलीको निर्माण गर्नु पर्ने ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल ।	
दोस्रो दिन	अस्थायी शिविरको लागि व्यवस्थापन गर्ने	तालिम, खोज तथा उद्धार स्रोतको नक्साङ्कन ।	नक्साङ्कन गर्न बाँकी ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी	

विपद पश्चात को अवधि	विपदको अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपदको प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
				बल ।	
		उद्धार सामग्रीहरूको सङ्कलन ।	आ-आफ्नो संस्थामा भएको सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा रहेको एकिन गर्ने ।		
	परिस्थितिको पुनरावलोकन गरी आवश्यक स्रोत साधनको लागि क्षेत्र तथा केन्द्रसँग आवश्यक सामग्रीहरूको माग तथा परिचालन गर्ने । (हेलिकप्टर)	Identification of the Location for establishment of forward Base.	स्थान पहिचान गरी सकिएको ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल	
	Establishment of Command Base/ Forward Base /Disaster Site Control Team	स्थान पहिचान गर्ने ।	स्थान पहिचान गरी सकिएको ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी सशस्त्र प्रहरी बल	
	खोज तथा उद्धारकार्यमा भएका प्रगति तथा अवस्थाको सरोकारवालहरूलाई जानकारी ।			जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
पहिलो हप्ता	सम्भावित महामारी फैलिन नदिन आवश्यक पहल गर्ने ।		पहिचान गरी सकिएको छ ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	हराई वेपत्ता भएका मानिसको खोजी तथा पहिचान कार्यलाई निरन्तरता दिने	सरोकारवालाहरू बीच समन्वय गर्ने ।	निरन्तर समन्वय गरिनुपर्ने ।	नेपाली सेना नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल रेडक्रस, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	
सो भन्दा वढी	विपदको अवस्था विश्लेषण र समग्र शान्ति सुरक्षाको लागि कार्य योजना तयार गर्ने ।	नियमित बैठक र अवस्थाको अद्यावधिक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
जम्मा					३०,००,०००।००

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

क्र.सं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालीम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१	क्षेत्रगत नेतृत्व गर्ने निकायहरूसँग समन्वय बैठक गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	बैठक,	विपद् पूर्व आवधिक रुपमा तथा विपद् पश्चात तत्कालै
२	विपद् व्यवस्थापन कार्यसँग सम्बन्धित अभ्यास (Command Post/ Live Exercise/Recee) गराई फौजलाई तयारी राख्ने ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल	तालिम तथा कृत्रिम अभ्यास गर्ने	असारको दोस्रो हप्ता
३	प्रभावित इलाकाको उपयुक्त स्थानमा हेलिप्याड साथै LZ/DZ तयार गर्ने ।	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल	बैठक, निर्माण	विपद् पूर्व
४	प्रभावित स्थान सम्म जाने मुख्य तथा वैकल्पिक मार्गहरु पहिचान गर्ने ।	गरी सकिएको		
५	आकस्मिक कक्ष, उपचार केन्द्र, सूचना सम्प्रेसन कक्ष तथा राहत सामग्री वितरण हरेक कक्षको लागि टोली निर्माण गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल	न्यूनतम २५ जना दक्ष जनशक्तीको टोली निर्माण गरि परिचालन गर्ने	अषाढको अन्त्य सम्ममा
६	तालिम, खोज तथा उद्धार स्रोतको नक्साकन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल	तलीम, बैठक	बाढी आउनु भन्दा अगाडि तयारी अवस्थामा रहने
७	उद्धार सामग्रीहरुको संकलन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल	समन्वय, खरिद	अषाढको अन्त्य सम्ममा
८	उद्धार बेश स्थापनाका लागि उचित स्थानको छनौट	नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल	गरी सकिएको	

३.१.३ अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री

विषयगत क्षेत्रको नाम	: अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन
मुख्य विपद्को किसिम	: बाढी, पहिरो आगलागी र भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सल्यान, जिल्ला शाखा
सम्पर्क व्यक्ति	: सभापति

अनुमानित अवस्था

विपद्बाट १५०० परिवार प्रभावित हुनसक्ने पूर्वानुमान गरिएको छ । विगतका विपद्हरूबाट प्रभावित भएका परिवारहरूको तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्दा तत्काल अस्थायी आवास तथा गैरखाद्य सामग्री सहयोग गर्नुपर्ने ८०० घरपरिवारलाई आधार मानी विपद् प्रतिकार्य पूर्वतयारी योजना निर्माण गरिएको छ ।

रणनीति

- प्रकोप जोखिम तथा संकटासन्नताको नक्सांकन गर्न सरोकारवाला निकायसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्न स्थानीय तह तथा उप-शाखाहरू लाई सहयोग गर्ने ।
- विपद् प्रभावितहरूको लागि तत्काल राहत सामग्री (गैर खाद्य) कम्तीमा १० परिवारको लागि उप-शाखा व्यवस्थापन गर्ने ।
- खोज तथा उद्धार एवं राहत कार्यमा स्थानीय तहमा रहेका तालीम प्राप्त जनशक्ति र रेडक्रस स्वयमसेवक परिचालन गर्ने ।

विपद् प्रतिकार्य योजना

विपद्पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यको लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	विपद् प्रभावको सूचना स्थानीय स्वयंसेवकबाट सङ्कलन गर्ने ।	सम्भावित विपद् जोखिम स्थानमा सञ्चार संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	सूचना संकलनको लागि अभिमुखीकरण नगरिएको ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	००
	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठकको आयोजना	समितिका सबै सदस्यहरु एवम् सरोकारवाला निकायहरुको सर्म्पर्क व्यक्ति चयन र अद्यावधिक गर्ने		जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	००
	विपद् प्रतिकार्य समूह सदस्यहरुलाई सञ्चार गर्ने ।	Assessment team members, DDRT, FAप्रशिक्षण प्राप्त स्वयंसेवकहरुको अद्यावधिक तथ्यांक राख्ने ।	तालिम प्राप्त मानवीय श्रोतहरु पलायन हुने पर्याप्त DDRT तालीम प्राप्त प्रयाप्त जनशक्ति उत्पादन गर्न नसकिएको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	.००
दोस्रो दिन	विषयगत क्षेत्रको बैठक गर्ने ।	सदस्यहरुको सम्पर्क अद्यावधिक गर्ने ।		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	१०,०००.००
	दूत लेखाजोखा सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।	लेखाजोखा फाराम छपाई तथा विपद् प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने ।	DDRT समूहलाई तत्कालीन परिस्थिति र विपद्ग्रस्त समुदायको बारेमा अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	१,००,०००.००
	दूत लेखाजोखा टोली परिचालन एवम् प्रारम्भिक सूचना संकलन ।	उपयुक्त यातायात तथा सञ्चारका साधन एवम् बन्दोवस्तीका सामग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने ।	यातायात तथा बन्दोवस्तीका सामग्रीहरु नभएको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	२,००,०००.००
	प्राप्त सूचनाको विश्लेषण तथा सहायता परिचालन गर्ने ।	तथ्यांक विश्लेषणको लागि क्षेत्र सदस्यहरुको बैठक गर्ने ।	क्षेत्र सदस्यहरुको सम्पर्क सूची तयार रहेको ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	००
	विपद् प्रभावको आधारमा अस्थायी आवासको लागि त्रिपाल र खाना पकाउने भाँडावर्तन तथा उपलब्ध भएसम्म अन्य घरायसी सामग्री वितरण गर्ने ।	प्रभावित परिवारको लागि गैरखाद्य सामग्री मौज्जात गर्ने ।	तत्कालीन अवस्थामा आवासको लागि अतिरिक्त त्रिपाल, गुन्द्री एवम् भाडावर्तन नभएको ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	३,००,०००.००

विपद्पश्चात्तको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यको लागि अनुमानित लागत
पहिलो हप्ता	गैरखाद्य सामग्री आवश्यकता पहिचानको लागि विस्तृत (घरधुरी) सर्वेक्षण गर्ने ।	सर्वेक्षण टोलीलाई अभिमुखीकरण तथा फाराम छपाई र बन्दोवस्तीका सामग्री व्यवस्था गर्ने ।	DDRT समूहलाई तत्कालीन परिस्थिति र विपद्ग्रस्त समुदायको बारेमा अभिमुखीकरण गर्नुपर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	५०,०००.००
	गैरखाद्य सामग्री सेट पूर्ण घरपरिवारलाई वितरण गर्ने ।	वितरण टोली (DDRT) लाई अभिमुखीकरण एवं सामग्री वितरण गर्ने ।	१०० सेट गैरखाद्य सामग्री उपलब्ध छ र बाँकी ४०० सेट सामग्री नपुग ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	२६,९०,०००.००
पहिलो महिना	गैरखाद्य सामग्री वितरण कार्य निरन्तर गर्ने ।	वितरण टोली (DDRT) लाई अभिमुखीकरण गर्ने ।	अभिमुखीकरण गर्न बाँकी	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	५०,०००.००
	गैरखाद्य सामग्री वितरण तथा प्रयोगको सुनिश्चितताको लागि अनुगमन गर्ने ।	अनुगमन टोलीको व्यवस्था एवम् अनुगमन सूची निर्माण गर्ने ।	अनुगमन सूची र टोली निर्माण गर्नुपर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र जिल्ला प्रशासन कार्यालय	५०,०००.००
दोस्रो महिना	जिल्लास्थित सरोकारवाला निकायहरु एवम् क्षेत्रगत सदस्यहरुको समन्वय तथा पाठ सिकाई कार्यशाला बैठकको आयोजना गर्ने ।	विपद् प्रतिकार्य संचालन गर्दा प्राप्त अनुभव एवं राम्रा पक्ष तथा सुधार गर्नुपर्ने सवालहरुको सूचिकृत र बैठक आयोजना गर्ने ।		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र जिल्ला प्रशासन कार्यालय	५०,०००.००
तेस्रो महिना	विपद् प्रतिकार्यको प्रतिवेदन सबै सरोकारवालाहरुलाई संप्रेषण गर्ने ।	विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेख संकलन गरी भाषागत एवं तथ्यांक अद्यावधिक गर्ने ।		नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	००
जम्मा					३५,००,०००.००

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालीम आदि)	समय सिमा (कार्य तालिका)
१.	गैरखाद्य सामग्री व्यवस्थापन	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सरोकारवालाहरु संग समन्वय	विपद् पश्चात तत्कालै
२.	लेखाजोखा फाराम छपाई तथा विपद् प्रतिकार्य टोली निर्माण गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक	असारको दोस्रो हप्ता
३.	उपयुक्त यातायात तथा संचारका साधन एवं बन्दोवस्तीका सामग्रीहरुको व्यवस्था	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी सल्यान दुवानी तथा यातायात व्यवसायी प्रा.लि.	बैठक, समन्वय	विपद् पश्चात तत्कालै
४.	सर्वेक्षण टोलीलाई अभिमुखीकरण तथा फाराम छपाई र बन्दोवस्तीका सामग्री व्यवस्था गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	अभिमुखीकरण, समन्वय	विपद् पश्चात तत्कालै
५.	वितरण टोली (DDRT) लाई अभिमुखीकरण	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	अभिमुखीकरण	विपद् पश्चात तत्कालै
६.	अनुगमन टोलीको व्यवस्था एवं अनुगमन सूची निर्माण	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक	विपद् पश्चात तत्कालै
७.	विपद् प्रतिकार्य संचालन गर्दा प्राप्त अनुभव एवं राम्रा पक्ष तथा सुधार गर्नुपर्ने सवालहरुको सूची र कार्यशाला आयोजना गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	कार्यशाला	विपद् प्रतिकार्य भईसकेपछि ।
८.	विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेख संकलन गरी भाषागत एवं तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	छलफल, बैठक तथा प्रतिवेदन लेखन	विपद् प्रतिकार्य भईसकेपछि ।

मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्ड

- औसतमा एक परिवारका ६ सदस्यहरुको लागि १५X१८ फुट साईजको त्रिपाल उपलब्ध गराइनेछ ।
- प्रतिपरिवार ६ सदस्यका लागि न्यूनतम एक जोडा कपडा व्यवस्था गरिनेछ ।
- हरेक परिवारलाई भान्साको लागि भाँडा दिइनेछ ।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनुपर्नेछ ।
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरु एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राखिनेछ ।
- शिविर स्थापना गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरुको विवरण संकलन गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकार लगायत सरोकारवाला निकाहरुको समन्वयमा शिविरको स्थापना गरिनेछ ।

३.१.४ खाद्य

विषयगत क्षेत्रको नाम : खाद्य
मुख्य विपद्को किसिम : पहिरो, बाढी, भूकम्प, आगलागी
क्षेत्रगत अगुवा : कृषि विकास कार्यालय, सल्यान ।

अनुमानित अवस्था :

१५०० घरधुरीका करिब ८००० जनसंख्या प्रभावित हुनसक्ने पूर्वानुमान गरी विपद् राहत प्रतिकार्य योजना २०७७ तयार पारिएको छ । उल्लेखित जनसंख्या मध्ये तत्काल १५०० परिवारका लागि तयारी खाद्यवस्तु र २००० परिवारलाई १ महिनाको लागि खाद्यान्न सहयोग गर्नुपर्ने गरी योजना गरिएको छ । त्यसैगरी गर्भवती तथा दुध चुसाउने महिलाहरूको लागि विशेष खानाको व्यवस्था गर्नुका साथै बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, फरक क्षमता भएका तथा विस्थापितहरू तर्फ पनि सचेत हुनुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

रणनीति

- प्रभावित व्यक्तिहरूका लागि समयमा नै खाद्यान्नको उपलब्धता तथा खाद्यान्नमा सहज पहुँच सुनिश्चित गरी जीवन बचाउने विपद्को अवस्थाबाट जनजीवनलाई सामान्य बनाउने ।
- प्रभावित परिवारसँग उपलब्ध स्रोतहरूलाई पुनर्लाभ (recovery) तथा दीर्घकालीन आयआर्जनका गतिविधिहरूमा लगानी गर्नमा सक्षम पार्न समुदायलाई उनीहरूको आयको सुरक्षित स्थानान्तरण अथवा प्रतिस्थापन गर्ने अवसर प्रदान गर्ने ।

विपद् प्रतिकार्य योजना

विपद् पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गरिने पूर्वतयारी कार्यहरू	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोतको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	विपद् प्रभावको सूचना स्थानीय स्वयंसेवकहरू बाट सङ्कलन गर्ने ।	सम्भावित बाढी जोखिम स्थानमा सूचना संयन्त्र स्थापना गर्ने ।	सूचना दिने व्यक्तिहरूको पहिचान गर्न नसकिएको	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	००
	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठकको आयोजना गर्ने ।	समितिका सबै सदस्यहरू एवं सरोकारवाला निकायहरूको सम्पर्क व्यक्ति चयन र अद्यावधिक गर्ने	गरि सकिएको	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति	००
	विपद् प्रतिकार्यमा परिचालन हुने स्वयंसेवक तथा कर्मचारीहरूलाई सञ्चार गर्ने ।	सर्भेक्षण समूहका सदस्यहरू, DDRT, FA प्रशिक्षण प्राप्त स्वयंसेवकहरूको अद्यावधिक तथ्यांक राख्ने ।	गरि सकिएको	कृषि विकास कार्यालय	००
दोस्रो दिन	खाद्य सुरक्षा क्षेत्रगत समितिको बैठक गरी तत्कालिन अवस्थाको विश्लेषण गर्ने र आवश्यकता पहिचान गर्ने ।	सबै क्षेत्र सदस्यहरूको द्रुत संचार सम्पर्क अद्यावधिक गर्ने ।	सबै क्षेत्रगत सदस्यहरूको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक रहेको ।	कृषि विकास कार्यालय	२०,०००
	द्रुत लेखाजोखा सम्बन्धी अभिमुखीकरण आयोजना	लेखाजोखा फाराम छपाई तथा विपद् सर्भेक्षण समूहको सूची अद्यावधिक राख्ने	लेखाजोखा फाराम छपाईको लागि श्रोतको आवश्यकता तथा लेखाजोखा समूहको अभिमुखीकरण ।	कृषि विकास कार्यालय	५०,०००
	द्रुत लेखाजोखा टोली परिचालन गरी प्रारम्भिक सूचना संकलन ।	उपयुक्त यातायात तथा संचारका साधनहरूको व्यवस्था	श्रोत उपलब्ध नभएको ।	कृषि विकास कार्यालय	५०,०००

विपद् पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गरिने पूर्वतयारी कार्यहरु	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोतको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
	प्राप्त सूचनाको विश्लेषण एवं तयारी खाद्यवस्तु व्यवस्थापन र वितरण	अनुमानित संख्यामा तयारी खाद्यवस्तु संभावित प्रभावित समुदायमा पूर्वतयारी स्वरुप मौज्जात गर्ने	श्रोत उपलब्धन भएको ।	कृषि विकास कार्यालय	५०,०००
पहिलो हप्ता	नियमित खाद्य सामग्री आवश्यकताको पहिचानको लागि विस्तृत (घरघुरी) सर्वेक्षण	सर्वेक्षण टोलीलाई अभिमुखीकरण तथा फाराम छपाई एवं बन्दोवस्तीका सामग्री तयारी गर्ने ।	श्रोत उपलब्ध नभएको ।	कृषि विकास कार्यालय	१,००,०००
	तत्कालीन अवस्था अद्यावधिक गर्न क्षेत्र सदस्यहरुको बैठक गर्ने, आवश्यकता अनुसार सूचना संप्रेषण गर्ने ।	सूचना संप्रेषणको लागि मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति निर्धारण गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	खाद्य सामग्रीवितरण टोली अभिमुखीकरण	वितरण टोली(DDRT)लाई अभिमुखीकरण	श्रोत उपलब्ध नभएको ।	कृषि विकास कार्यालय	
	खाद्य सामग्री वितरण	खाद्यान्न व्यवस्थापन गर्नु पर्ने ।	खाद्य सामग्रीको श्रोत उपलब्ध नभएको ।	कृषि विकास कार्यालय	१,५५,०००
दोस्रो हप्ता	परिवर्तित अवस्थाको अद्यावधिक गर्न क्षेत्र सदस्यहरुको बैठक गर्ने, आवश्यकता अनुसार सूचना संप्रेषण र स्रोतको व्यवस्था गर्ने ।	क्षेत्रका सदस्यहरुको सूचनाहरु अद्यावधिक गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
	खाद्य सामग्री वितरण र उपभोग गरेको सुचिश्चिताको लागि अनुगमन	अनुगमन टोलीको एकिन गर्ने ।	गरिएको छैन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
पहिलो महिना	खाद्यान्न वितरणको समिक्षा बैठक र अवस्थाको अद्यावधिक ।	सवै क्षेत्रगत अगुवा र सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय र बैठकको योजना गर्ने		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१,००,०००
	सवै सरोकारवालाहरुलाई प्रतिवेदन संप्रेषण ।	प्रतिवेदनको लागि मुख्य व्यक्ति चयन ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
दोस्रो महिना	जिल्ला स्थित सरोकारवाला निकायहरु एवं क्षेत्रगत सदस्यहरुको समन्वय तथा पाठ सिकाई कार्यशाला बैठकको आयोजना	विपद् प्रतिकार्य संचालन गर्दा प्राप्त अनुभव एवं राम्रा पक्ष तथा सुधार गर्नुपर्ने सवालहरुको सूचिकृत गर्ने र कार्यशाला स्थलको छनौट	स्रोतको पहिचान नभएको ।	जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समिति र कृषि विकास कार्यालय	१,००,०००
तेस्रो महिना	विपद् प्रतिकार्यको प्रतिवेदन सवै सरोकारवालाहरुलाई संप्रेषण गर्ने ।	विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेखन र सम्प्रेषण		कृषि विकास कार्यालय	१,००,०००
जम्मा					६०४५०००

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्व तयारी कार्य

(दुवै अवस्थामा लागू हुने-विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना तथा पूर्वतयारी योजना)

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालीम आदि)	समय सीमा (कार्य तालिका)
१.	लेखाजोखा फाराम छपाई तथा विपद् सर्वेक्षण समूहको सूची अद्यावधिक राख्ने ।	कृषि विकास कार्यालय	सर्वेक्षण समूह सदस्यको नामावली छनौट	आषाढ मसान्त
२.	उपयुक्त यातायात तथा सञ्चारका साधनहरूको व्यवस्था गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	समन्वय तथा छलफल	आषाढ मसान्त
३.	अनुमानित संख्यामा तयारी खाद्यवस्तु संभावित प्रभावित समुदायमा मौज्जात गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	बैठक	आषाढ मसान्त
४.	सर्वेक्षण टोलीलाई अभिमुखीकरण तथा फाराम छपाई एवं बन्दोवस्तीका सामग्री तयारी गर्ने ।	कृषि विकास कार्यालय	अभिमुखीकरण	श्रावण पहिलो हप्ता
५.	सूचना संप्रेषणको लागि मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति निर्धारण गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	आन्तरिक समन्वय	आषाढ मसान्त
६.	अनुगमन टोलीको एकन गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	बैठक तथा छलफल	आषाढ मसान्त
७.	प्रतिवेदनको लागि मुख्य व्यक्तिको चयन गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	आन्तरिक समन्वय	आषाढ मसान्त
८.	विपद् प्रतिकार्य संचालन गर्दा प्राप्त अनुभव एवं राम्रा पक्ष तथा सुधार गर्नुपर्ने सवालहरूको सूचीकृत गरी कार्यशालाको आयोजना ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	पत्राचार तथा टेलिफोन र गोष्ठीको आयोजना	आश्विन / कार्तिक
९.	विपद् प्रतिकार्यको विस्तृत अभिलेखन तथा सूचना संकलनको लागि मुख्य व्यक्ति तथा निकायको चयन ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	प्रतिवेदन लेखन	अषाढ मसान्त

मानवीय सहयोग मापदण्ड: प्रभावितहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछ ।

- प्रति व्यक्ति प्रति दिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्तहुने गरी खाद्यान्न,
- प्रभावित मानिसहरूका लागि उपलब्ध भएका र पहुँच योग्य खाद्यपदार्थमा परिपूरक (complementary) रूपमा एक अथवा दुई खाद्य वस्तुहरू उपलब्ध गराउने ।
- निश्चित समूहका व्यक्तिहरूका (सानाबालबालिका, एचआईभी भएका, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) लागि उनीहरूको आवश्यकतालाई पूरा गर्न सामान्य रासनका अतिरिक्त परिपूरक रासनको व्यवस्था ।

● खाद्यान्न परिमाण निम्न बमोजिम हुनेछ :

- (१) चामल: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४१० ग्राम,
- (२) दाल: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम,
- (३) वनस्पति तेल: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति २५ मि.लि. र
- (४) नुन: प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ७.५ ग्राम ।

● स्थानीय परिस्थिति बमोजिम खाद्यान्नको परिमाण निर्धारण गर्न सकिनेछ, तर शुरुमा पारिवारिक आधारमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा वितरण गरिनुपर्दछ ।

३.१.५ खानेपानी तथा सरसफाई व्यवस्थापन

विषयगत क्षेत्रको नाम	:	खानेपानी तथा सरसफाइ
मुख्य विपद्को किसिम	:	पहिरो, बाढी, आगलागी, सुख्खा खडेरी र भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	:	खानेपानी, सिंचाई तथा ऊर्जा विकास कार्यालय, सल्यान ।

अनुमानित अवस्था :

२००० घरधुरी प्रभावितहुने अनुमान गरिएको छ र पहिरोको कारणबाट बाटो मुनी रहेका क्षेत्रहरूमा सुरक्षित खानेपानीको मुहान अवरुद्ध हुनेछन् र सम्भवतः पहिरोमा पुरिनेछन् । वातावरण दूषित हुने गरी शौचालयहरू पहिरोमा पर्न सक्दछन् । सुरक्षित पानीको अभाव तथा ढलबाट दूषित वातावरणले गर्दा भ्रूडा तथा हैजा फैलने जोखिम बढ्नेछ । स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइका सुविधाहरूमा पहुँच आवश्यक हुने विस्थापित परिवारहरूको कूल सङ्ख्या १५,००० हुनेछ

रणनीति :

- बाढी तथा डुवानको कारण समुदायमा प्रदूषित खानेपानी तथा अब्यवस्थित सरसफाइका कारण प्रभावित मानिसहरूमा संक्रामक रोगहरू फैलन नदिन सुरक्षित पिउने पानी र स्वास्थ्य सरसफाइको उचित व्यवस्था गर्ने ।

प्रतिकार्य योजना :

विपद् पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बन्धन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	क्षेत्रगत सदस्यहरूको बैठक राख्ने र अवस्थाको बारेमा छलफल र गरिनु पर्ने प्रतिकार्यको तयारी गर्ने । तयार पारेको लेखाजोखा सम्बन्धी औजार (assessment tool)को प्रयोग गरी द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्नको लागि क्षेत्रगत सदस्यहरू परिचालन गर्ने ।	समन्वय बैठक प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा औजारका प्रतिहरू उपलब्ध गराउने (फाराम तथा निर्देशिका मुद्रण गर्ने) प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका बारेमा अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने ।	फाराम तयारी अवस्थामा छ तर मुद्रण गरिएको छैन ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	१५,०००.
दोस्रो दिन	Rapid Assessment Tools बाट प्राप्त भएका जानकारीको विश्लेषण तथा क्षेत्रगत समूह(Cluster Group)ले अनुमोदन गर्ने गरी प्रारम्भिक सहयोगको योजना सहित परिस्थितिको प्रतिवेदन तयार पार्ने प्रतिवेदन सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने । उपलब्ध स्रोतको आधारमा प्रथम चरणको प्रतिकार्यको थालनी गर्ने । सरसफाइको लागि हाइजिन किट वितरण Point of Use (PoU)सामानको प्रयोगको लागि orientation कार्यक्रम प्रभावित स्थलमै गर्ने ।	एफएम बाट जानकारी मूलक सन्देशहरूको प्रसारण गर्ने ।	स्रोतको पहिचान भएको छैन ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय /स्थानीय तह र निकायगत सरोकारवालाहरू	१,५०,०००
पहिलो हप्ता	क्षेत्रगत सदस्यहरूसँग प्रतिकार्यको समीक्षा गर्ने । मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषण (feedback)उपलब्ध गराउनका निमित्त टोली खटाउने ।	अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषण (feedback)उपलब्ध गराउनका निमित्त टोली गठन गर्ने ।	टोली गठन गरिएको छैन	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय /स्थानीय तह र निकायगत सरोकारवालाहरू	३०,०००.

पहिलो महिना	<p>पिउन, खाना पकाउन तथा सुस्वास्थ्य कायम गर्नका लागि उपयुक्त गुणस्तर तथा परिमाणमा पर्याप्त पानीमा प्रभावित परिवारको पहुँच कायम गराउनको लागि ट्यांकरबाट पानीको वितरण गर्ने ।</p> <p>Point of Use (PoU)का सामग्रीहरु वितरण गर्ने ।</p> <p>-आवश्यक ठाउँमा ट्युबवेल जडान गर्ने ।</p> <p>-खाडल पहिचान गर्ने ।</p> <p>-अस्थायी चर्पी निर्माण गर्ने ।</p> <p>जनचेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>-पोष्टर पम्पलेटद्वारा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।</p>	सरोकारवालाहरु बीच समन्वय र सम्पर्क गर्ने ।	स्रोतको पहिचान भएको छैन ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय /स्थानीय तह र निकायगत सरोकारवालाहरु ।	६,००,०००
दोस्रो महिना	<p>Point of Use (PoU) सामग्री प्रयोग गरेको ठाउँमा ठीक प्रयोग भए नभएको अनुगमन गर्ने ।</p>	क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।		खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय /स्थानीय तह र निकायगत सरोकारवालाहरु ।	३०,०००
तेस्रो महिना	<p>विरामी बालबालिकाहरु विशेष गरी भाडापखालाको रोकथाम गर्नका लागि खानेपानी तथा सरसफाइसँग सम्बन्धित विषयमा जनचेतना फैलाउने कार्य निरन्तर गर्ने ।</p> <p>मानवीय सहयोगको अनुगमन गर्न र सुधारका लागि पृष्ठपोषण (feedback) उपलब्ध गराउनका निमित्त टोली खटाउने ।</p> <p>समग्र प्रतिकार्यको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने र सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरुलाई पठाउने ।</p>	समग्र प्रतिकार्यको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नको लागि मुख्य व्यक्ति तथा निकायको चयन गर्ने ।	चयन गरिएको छैन ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय ।	२००००
	जम्मा				१०४५०००

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालीम आदि)	समय सीमा (कार्य तालिका)
१.	मौजुदा सामग्रीहरूको अभिलेखीकरण र सुनिश्चित गर्ने ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	बैठक तथा समन्वय	विपद् तथा सोको प्रभाव रहेसम्म ।
२.	स्वास्थ्य तथा सरसफाइसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन तथा नियन्त्रण निर्मलीकरण, सरसफाइ र क्षमता अभिवृद्धि कार्य गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	अभिमुखीकरण र प्रशिक्षण	वर्षात्को समय रहुन्जेल ।
३.	पानी ओर्सान ट्यांकरको व्यवस्था गर्ने ।	यातायात प्रा.लि.	बैठक गर्ने ।	विपद्को प्रभाव रहेसम्म ।
४.	स्वयंसेवकहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बैठक तथा तालीम तथा जनचेतना अभिवृद्धि	वर्षात्को समय पूर्व ।
५.	प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखा औजारका प्रतिहरू उपलब्ध गराउने (फारम तथा निर्देशिका मुद्रण गर्ने) प्रारम्भिक द्रूत लेखाजोखाका बारेमा अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	फाराम मुद्रण	असारको अन्तिम सम्म ।
७.	एफएमबाट जानकारीमूलक सन्देशहरूको प्रसारण गर्ने ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय तथा सरोकारवालाहरू	एफएम द्वारा प्रसारण	कम्तिमा वर्षात्को ३ महिनासम्म ।
८.	समग्र प्रतिकार्यको विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्न को लागि मुख्य व्यक्ति तथा निकायको चयन गर्ने ।	खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय	बैठक	श्रावणको पहिलो हप्ता ।

खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा मानवीय सहयोगका न्यूनतम मापदण्ड :

- पहाडी जिल्लाहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खानेपानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र पहाडी जिल्लाहरूमा प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुर्याउने ।
- शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू, घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका बाल्टिन र पानी शुद्ध गर्न ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (tablets) अथवा वाटर गार्ड (water guard) उपलब्ध गराउने ।
- शिविरमा बसोबास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सो लाई बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने ।

४. शिविरमा बसोबास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला जनस्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साभेदार गैर-सरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवम् रेडक्रसका स्वयंसेवकहरू सँग मिली स्वास्थ्यसम्बन्धी किट (kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसम्बन्धी गतिविधिहरू (पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हातधुने) सञ्चालन गर्ने ।
५. एकरूपताका लागि जिल्ला आकस्मिक योजनालाई राष्ट्रिय आकस्मिक योजनासँग मेल खाने गरी तयार पार्ने ।

३.१.६ स्वास्थ्य र पोषण

विषयगत क्षेत्रको नाम	:	स्वास्थ्य र पोषण
मुख्य विपद्को किसिम	:	पहिरो, बाढी डुवान तथा महामारीजन्य रोग नियन्त्रण, भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	:	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, सल्यान

अनुमानित अवस्था : २००० घर परिवारलाई आपत्कालीन स्वास्थ्यको सेवा आवश्यकता पर्न सक्ने अवस्था आउन सक्छ ।

रणनीति :

- भाडापखाला, हैजा, औलो तथा अन्य पानीजन्य एवं कीटजन्य रोगहरूको पर्याप्त रोकथाम तथा उपचार क्षमता सुनिश्चित गर्नका निमित्त स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र स्थानीय तहलाई सहयोग गर्ने ।
- अरू द्रुत लेखाजोखा (rapid assessment) सँग एकीकृत गरी स्वास्थ्य तथा पोषण (अवस्था तथा सेवाहरू) को द्रुत सर्वेक्षण क्षमतालाई सुदृढ पार्ने ।
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरूमा निरन्तर पहुँच सुनिश्चित गर्न र स्वास्थ्य शिविरको सञ्चालन गर्न र अर्को निकायमा पठाउने संयन्त्र (referral mechanism) को विकास गर्न स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र स्थानीय निकायलाई सहयोग पुर्याउने ।

विपद् प्रतिकार्य योजना

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपत्कालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपत्कालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पहिलो दिन	RRT को बैठक, द्रुत सूचना संकलनको लागि RRT परिचालन प्रकोपको लेखाजोखा तथा विश्लेषण, स्वास्थ्य सेवा प्रदान, सूचना प्रवाह समन्वय गर्ने ।	मौजुदा औषधि, ७ तालीम प्राप्त जनशक्ति, समन्वय पूर्वतयारी कार्य योजना ।	सूचना संकलन तथा प्रवाह यातायात, तालीम	स्वा. से.का.
दोस्रो दिन	सरोकारवालाहरूसँग बैठक, प्रकोपको सूचना तथा तथ्याङ्क संकलन, जानकारी, लेखाजोखा तथा विश्लेषण, जिम्मेवारी बाँडफाँड, स्वास्थ्य सेवा प्रदान, स्रोत परिचालन, सूचना तथा जनचेतनामूलक	मौजुदा औषधि तालीम प्राप्त जनशक्ति समन्वय स्रोतको पहिचान पूर्वतयारी कार्ययोजना	सूचना प्रवाह, औषधि, यातायात, तालीम	स्वा. से.का.

विपद्को घटना पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
	सन्देशहरु प्रसारण, अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने ।			
पहिलो हप्ता	DDMC बैठक, सरोकारवालाहरूसँग बैठक, प्रकोपको जानकारी, जिम्मेवारी बाँडफाँड, अत्यावश्यक तथ्यांक तथा स्वास्थ्य सेवा प्रदान, स्रोत परिचालन, सूचना तथा जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रसारण, अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने ।	मौजुदा औषधि, तालीम प्राप्त जनशक्ति, समन्वय, स्रोतको पहिचान, पूर्वतयारी कार्ययोजना	तालीम एवम् सूचना प्रवाह	स्वा. से.का.
पहिलो महिना	DDMC बैठक, सरोकारहरूसँग बैठक, प्रकोप नियन्त्रणको समीक्षा, अत्यावश्यक तथ्यांक सेवा प्रदान, सूचना तथा जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रसारण, समन्वय, अभिलेख तथा प्रतिवेदन गर्ने ।	मौजुदा औषधि तालीम प्राप्त जनशक्ति, समन्वय स्रोतको पहिचान, पूर्वतयारी कार्ययोजना, समन्वय गर्ने ।	तालीम	स्वा. से.का.
दोस्रो महिना	सरोकारवालाहरूसँग बैठक, पूर्व तयारी कार्य योजनाको समीक्षा, सूचना तथा जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रसारण र समन्वय गर्ने ।	पूर्वतयारी कार्ययोजना र समन्वय ।	-	स्वा. से.का.
तेस्रो महिना	पूर्वतयारी कार्य योजनाको समीक्षा, सूचना तथा जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रसारण गर्ने ।	पूर्वतयारी कार्ययोजना र समन्वय ।	-	स्वा. से.का.
सो भन्दा बढी	पूर्व तयारी कार्य योजनाको, परिमार्जन तथा संशोधन, सूचना तथा जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रसारण गर्ने ।	पूर्वतयारी कार्ययोजना र समन्वय ।	-	स्वा. से.का.
जम्मा				

आपतकालीन अवस्था र महामारीको व्यवस्थापन लागि चाहिने औषधिहरु

सि.नं.	सामग्रीको नाम(औषधि उपकरण)	इकाई
1.	Oral Rehydration Solution	520Pkt
2.	Ringer Lactate (500 ml) + Normal Saline + DNS	200 Bottle
3.	10000Tab	Tab. Metronidazole- 400mg
4.	Inj. Metronidazole - 100 ml	-
5.	Tab. Ciprofloxacin- 500mg	7000 Tab
6.	Tab. Ciprofloxacin- 250 mg	500 Tab
7.	Tab. Cotrim- DS 960 mg	1000Tab
8.	Tab. Cotrim- SS 480 mg	1000 Tab
9.	Syrup Cotrimoxazole	-
10.	Cap. Tetracycline- 250mg	200Tab
11.	Cap. Amoxycillin-500 mg	1000 Cap

सि.नं.	सामग्रीको नाम(औषधि उपकरण)	इकाई
12.	Cap. Amoxycillin-250 mg	7000 Cap
13.	Tab. Ranitidine + Metoclopramide	1500 tablets
14.	Tab. Paracetamol- 500 mg	5000 Tab
15.	Tab. Brufen	1000 Tab
16.	Syrup Paracetamol	100 Bottle
17.	Doxycycline 100 mg	5050 tab
18.	Inj Frusemide 40mg	-
19.	Tab. Perinorm -10 mg	1000Tab
20.	Inj. Dexamethasone	25 vial
21.	Tab. Dexamethasone	-
22.	IV Set	100 pcs
23.	Butterfly needle , sterile, disposable, 21 G	-
24.	Buterfly needle , sterile, disposable, 23 G	-
25.	Butterfly needle , sterile, disposable, 25 G	-
26.	I. V. Canula (various gauzes)	100 pcs
27.	Sterile Disposable Syringe 2ml	100 pcs
28.	Sterile disposable Syringe 5ml	100 pcs
29.	Glove latex sterile, large size	50 pcs
30.	Glove latex sterile, medium size	50 pcs
31.	Adhesive tape (leucoplast)	5 pcs
32.	Nasogastric PVC sterile cathetor adult size	-
33.	Nasogastric PVC sterile catheter, Children size	-
34.	Cotton wool absorbant, 500 g	2 Roll
35.	Gauze bandage cotton absorbant 10cmx4 m	-
36.	Gauze bandage cotton absorbant 6cmx4 m	-
37.	Applicator, Cotton, sterile disposable for culture test	-
38.	Betadine solution	5 bottle
39.	Gauze for dressing	2 piece
40.	Sphygmomomanometer	-
41.	Stethoscope	2 pcs
42.	Thermometer	12 pcs
43.	Torch	-
44.	Chlorine tablets/sachet	200 pcs
45.	Bleaching Powder (450 gm)	-
46.	Soap	10 pcs
47.	Small size Towel	-
48.	Tab Albendazole	4000 tablet
49.	Disposable mask	-
50.	Tab Vit BC	1000 tablet
51.	Capsule Vit A	200 capsule
52.	Inj xone 1gm	100 vial
53.	Inj Diclofenac	30 amp
54.	Inj Ranitidine	30 amp
55.	Inj Metoclopramide	-
56.	Inj TT	-
57.	Scissors	10 piece
58.	Weighing Machine	1 piece
59.	Stecher	1 piece

सि.नं.	सामग्रीको नाम(औषधि उपकरण)	इकाई
60.	Oxygen cylinder	-
61.	Delivery Kit	-
62.	Nyano jhola	-

आपतकालीन अवस्था र महामारीको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिहरु

क्र स	विवरण: (जनशक्तिको किसिम)	चाहिने संख्या
१	चिकित्सक	२०
२	हे.अ.सि.अ.हे.ब	२०
३	ल्या.टे	२०
४	अ.हे.ब.	२०
५	स्टाफ नर्स, अ.न.मी	५०
६	सहयोगी	१५
७	व्यवस्थापन	२०
जम्मा		१६५

आपतकालीन अवस्था र महामारीको व्यवस्थापनमा चाहिने बजेट

क्र स	विवरण:	चाहिने बजेट रु.	हाल उपलब्ध बजेट रु.	नपुग बजेट रु.
१	चिकित्सक र स्वास्थ्यकर्मी परिचालन	२,००,०००।		
२	औषधि उपकरण, पोषण	२०,००,०००।		
३	जन चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन	२,००,०००।		
४	यातायात तथा ढुवानी	४,००,०००।		
५	क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	५,००,०००।		
जम्मा		३३,००,०००।		१४,५०,०००।

३.१.७ संरक्षण

विषयगत क्षेत्रको नाम : संरक्षण
 मुख्य विपद्को किसिम : पहिरो, बाढी र भूकम्प
 क्षेत्रगत अगुवा : जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान

अनुमानित अवस्था: प्रभावित हुन सक्ने परिवार तथा जनसंख्या:१५०० परिवारका ८००० जनसंख्या रहने छ ।

रणनीति :

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, तथा प्रतिकार्यका लागि समन्वय संयन्त्र तयार गरी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- आपतकालीन परिस्थितिबाट उत्पन्न हिंसा, उत्पीडन, शोषण, दुर्व्यवहार जस्ता जोखिमहरूलाई सम्बोधन गरी प्रकोपबाट प्रभावित मानिसहरूको संरक्षण गर्ने र त्यस्ता दुर्व्यवहारबाट प्रभावित भई जीवित ब्यक्तिहरूका लागि सेवा सम्बन्धी प्रावधानहरूमा सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- बालमैत्री ठाउँमा मनोसामाजिक परामर्शसम्बन्धी सहयोगको स्थापना गरी सुरक्षित वातावरण तयार गर्ने ।
- यौन दुर्व्यवहार तथा हिंसाका विरुद्ध तिनको अनुगमन, प्रतिवेदन तथा पैरवी गर्ने प्रणालीको स्थापना गरी बालबालिका तथा महिलाहरूमा हुन वा हुन सक्ने यौन दुर्व्यवहार तथा शोषणको रोकथाम गर्ने ।
- विपद् प्रतिकार्यको एकीकृत पद्धतिभित्र रही सरकारी तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूबीच सहकार्य गर्ने ।

विपद् प्रतिकार्य योजना

विपद् घटना पश्चात को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	क्षेत्रको बैठक बोलाउने र तयारी समूहका सदस्यहरूलाई प्रभावित क्षेत्रमा संरक्षणको अवस्था पहिचानको लागि परिचालन गर्ने । संरक्षण अवस्थाको पहिचानको लागि सम्बन्धित संस्था तथा निकायमा सम्पर्क र सम्बन्ध स्थापना गर्ने ।	कार्यालय तथा संस्थाका सदस्यहरूलाई संरक्षण अभिमुखीकरण प्रभावित पालिका सदस्यहरूमा संरक्षण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम तथा संरक्षणको अवस्था पहिचान गर्नको लागि चेकलिष्ट तयार गर्ने । तत्काल परिचालनको लागि तयारी समूह गठन गर्ने । संरक्षण क्षेत्रका सबै निकायहरूको सम्पर्क ब्यक्तिहरूको नाम, ठेगाना, सम्पर्क नं इत्यादी तयारी अवस्थामा राख्ने ।	तयारी समूह गठन गरिएको छैन । चेकलिष्ट तयारी छ तर अभिमुखीकरण गरिएको छैन । अभिमुखीकरण सञ्चालनको लागि आवश्यक स्रोतको अभाव छ ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा, संघ संस्था र सहयोगी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	२५०००।० ०
दोश्रो दिन	संरक्षण समितिको बैठक बस्ने र संरक्षण समूहको सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने र घटना लेखाजोखाका लागि श्रोत साधन र मानवीय श्रोतको व्यवस्थापन गर्ने ।	सबै विषयगत समूहको सम्पर्क विवरण तयारी, मिटिङ्ग तालिका तयारी र श्रोत नक्शांकन तयार गर्ने ।	सम्पर्क विवरण तयारी छ । बैठक तालिका तयार गरिएको छैन । श्रोत साधन र मानवीय	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा संघ संस्था र सहयोगी	२५०००।० ०

विपद घटना पश्चातको अवधि	विपदको अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपदको प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
			श्रोतको पहिचान तथा नक्शांकन गरिएको छैन।	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
पहिलो हप्ता	<p>अन्य क्षेत्र (Cluster) का टोलीहरूसँग मिलाई प्रभावित क्षेत्रको सर्वेक्षणमा सहभागी हुने र प्रतिवेदन तयार पार्ने ।</p> <p>क. प्रभावित क्षेत्रको सर्वेक्षणको लागि क्षेत्रका सदस्यहरूको छनौट गर्ने र चेकलिष्टको वारेमा अभिमुखिकरण सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>ख. सर्वेक्षणमा सहभागी हुने र चेकलिष्ट अनुसार अनुगमन गर्ने ।</p> <p>ग. सर्वेक्षणमा सहभागी हुने सदस्यहरूले चेकलिष्टको आधारमा संरक्षणका Issue हरूलाई समेटेटी प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p> <p>घ. प्राप्त निष्कर्ष क्षेत्रका सदस्यहरू, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई जानकारीका लागि उपलब्ध गराउने ।</p> <p>ङ. प्रतिवेदनमा उल्लेखित सवालहरूलाई उचित रूपमा समाधानको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूसँग समन्वय गर्ने ।</p>	<p>प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा :</p> <p>क. प्रारम्भिक लेखाजोखाका लागि व्यक्तिहरूको नामावली तयार पार्नका लागि टोलीका सदस्यहरूको पहिचान गर्ने ।</p> <p>ख. सार्वजनिक सुविधाहरू रहेका ठाउँ देखाउने तथा जिल्ला/स्थानीय तहहरूको नक्साको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>प्रभावित क्षेत्रको सर्वेक्षणका लागि व्यक्तिहरू तोकन बाँकी रहेको छ ।</p> <p>तथ्याङ्क विश्लेषण सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको छैन</p>	<p>जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा संघ संस्था र सहयोगी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी</p>	<p>३००००।</p> <p>६०,०००।</p> <p>५०००।</p> <p>२५०००।००</p>
पहिलो महिना	<p>जोखिममा रहेका समूहहरूको पहिचान लगायत पहिलो ३० दिनभित्र तत्कालीन मानवीय सहयोगका लागि सम्बन्धित क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने तथा आवश्यक व्यवस्था गर्ने/गराउने ।</p>	<p>विभिन्न सङ्गठनहरूसँग उपलब्ध मौज्जातको तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।</p>	<p>उपलब्ध मौज्जातको तथ्याङ्क संकलनको लागि टिम गठन गरिएको छैन ।</p>	<p>जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक शाखा संघ संस्था र सहयोगी: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी</p>	<p>३५००००।</p>

विपद घटना पश्चातको अवधि	विपदको अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपदको प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
	<p>क. ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको लागि आवश्यक पोषणयुक्त खाना र लत्ता कपडा उपलब्ध गराउने ।</p> <p>ख. सुत्केरी र ६ महिना सम्मका बच्चाका आमाहरु तथा गर्भवती महिलाहरुको लागि आवश्यक पोषण युक्त खाना र लत्ता कपडा ।</p> <p>ग. परिवारबाट विछोडिएका बाल बालिकाहरुलाई बाल पुनर्स्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।</p> <p>घ. लैङ्गीकतामा आधारित हिंसामा परेका बालबालिका तथा महिलाहरुलाई पुनर्स्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।</p> <p>ड. संरक्षणको आवश्यकता भएका वृद्धवृद्धा र अपांगता भएका व्यक्तिहरुलाई पुनर्स्थापना गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।</p> <p>च. प्रभावित महिला, बालबालिका तथा वृद्धवृद्धाहरुलाई निरन्तर मनोसामाजिक परामर्श दिने ।</p>	<p>बाल आश्रय गृहको नक्शांकन गर्ने ।</p> <p>महिला पुनर्स्थापना गृहको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>अपांग तथा वृद्धवृद्धाको लागि पुनर्स्थापना गृहको व्यवस्था मिलाउने ।</p> <p>परामर्शकर्ताहरुको पहिचान गर्ने ।</p> <p>अपुग सामग्री (gaps)को पहिचान गर्ने ।</p>	<p>बाल आश्रय गृहको पहिचान भएको छैन ।</p> <p>महिला पुनर्स्थापना गृह व्यवस्था छैन ।</p> <p>अपाङ तथा वृद्धवृद्धाहरुको पुनर्स्थापना केन्द्र छैन ।</p> <p>परामर्शकर्ताहरुको अभाव छ ।</p>		<p>२५००००।०० (लैंगिक हिंसामा परेका महिलाहरुका लागि १५०००।००)</p> <p>५,००,०००।००</p>
दोश्रो महिना	<p>स्रोतहरुको परिचालन गर्नका लागि आवश्यकताको विश्लेषण</p> <p>क. प्रतिवेदनको आधारमा संरक्षणसम्बन्धी आवश्यकताको विश्लेषण ।</p> <p>ख. आवश्यकताको आधारमा कार्ययोजना निर्माण, उपलब्ध स्रोतको समीक्षा र आवश्यक स्रोतको खोजी गर्ने ।</p> <p>ग. कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित क्षेत्रहरूसँग</p>	<p>पूर्वतयारी योजनाको समीक्षा</p> <p>समन्वय बैठक पूर्वतयारी तथा अन्य Cluster सँग समन्वय बैठक गरी गतिविधिहरुको अनुगमन गर्नका लागि कार्य योजना तर्जुमा गर्ने ।</p>	<p>बैठकको तालिका तयारी अवस्थामा छैन ।</p>	<p>जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा संघ संस्था र सहयोगी: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी</p>	२०,०००।००

विपद घटना पश्चात को अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था सम्बोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	प्रत्येक पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
	समन्वय गर्ने । घ. मानवीय सहयोगको निरन्तर अनुगमन तथा पैरवी गर्ने ।				००
तेश्रो महिना	निरन्तर अनुगमन तथा पैरवी गर्ने ।	निरन्तर अनुगमनका लागि क्षेत्र र अनुगमन चेक लिष्ट पुनरावलोकन गर्ने ।	अनुगमन चेकलिष्ट पुनरावृत्ति गर्न बाँकी छ ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा संघ संस्था र सहयोगी: नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	
	जम्मा				६,५०,००० १००

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य

कार्य तालिका		विपद् पर्नु अगाडि गरिने पूर्वतयारी कार्य	आवश्यकता (कति)	कहाँ	हालको अवस्था	मुख्य जिम्मेवार निकाय	बजेट
महिना	हप्ता						
वैशाख	तेस्रो	क. समन्वय बैठक (आपत्कालीन परिस्थिति भन्दा पहिले, त्यस्तो परिस्थितिको अवधिमा र त्यसपछि, बैठक कति पटक गर्ने) कसले बोलाउने भन्ने बारेमा मन्जुर गर्ने ।	३ वटा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	आवश्यकता अनुरूप बैठक बसेको	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा	५०,०००।-
	तेस्रो	ख. पूर्वतयारी तथा सहयोगसम्बन्धी गतिविधिका लागि सम्पर्क व्यक्तिको नामतथा सम्पर्क ठेगाना सहित विभिन्न निकायहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी परिभाषित गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	लिस्टको अपडेट गर्नुपर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकासशाखा	५०,०००।-
	चौथो	संरक्षण समुहको लेखाजोखा गर्नका लागि छुट्टै Format तयार गर्ने	एक पटक	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	Format तयार गर्न बाँकी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा	५०,०००।-
	चौथो	१.जानकारी सङ्कलन सम्बन्धी औजार(information collection tools) प्रयोग गर्ने बारेमा प्रशिक्षण उपलब्ध गराउने । २.आधार रेखा(baseline)सम्बन्धी जानकारी, तथ्याङ्क सङ्कलन एवम अद्यावधिक गर्ने ।	तालीम दिनुपर्ने १ वटा	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	आधारभुत सर्भेक्षण भएको	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	१,००,०००।-
जेष्ठ	पहिलो	आधाररेखा (baseline)जानकारी/अन्य स्रोतबाट तथ्याङ्क सङ्कलन क. बाढी जान सक्ने स्थानीय तह सँग सम्बन्धित क्षेत्रगत जानकारी/तथ्याङ्क ख. सार्वजनिक सुविधाहरू रहेका ठाउँ देखाउने नक्सा उपलब्ध भएमा) ग. जिल्ला/गापा.नपाको नक्सा र जिल्लाका विभिन्न			डाटा अद्यावधिक गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, स्थानीय तहको समाजिक विकास शाखा	१,००,०००।-

कार्य तालिका		विपद् पर्नु अगाडि गरिने पूर्वतयारी कार्य	आवश्यकता (कति)	कहाँ	हालको अवस्था	मुख्य जिम्मेवार निकाय	बजेट
महिना	हप्ता						
		निकाय/सरोकारवालाहरूसँग उपलब्ध स्रोतको नक्साङ्कन					
	दोस्रो	मनोविमर्श, लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा, अभिलेखीकरण, प्रतिवेदन आदिको लागि आवश्यक निर्देशिका, फर्म आदि तयार गर्ने । संरक्षण लेखाजोखाका लागि समुदायमा आधारित संरक्षण संयन्त्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा परिचालन(आर.एम.सी.पी. सी., निगरानी समुह, बाल क्लब, किशोरी क्लब आदि ।	एक पटक	जिल्लाका प्रभावित स्थानीयतह	सबै छ, अपडेट गर्नुपर्ने ।	स्थानीय तहको सामाजिक विकास शाखा र संघसस्थाहरु	१०,००,०००।- २,००,०००।-
	तेस्रो	जिल्लाका संरक्षण समूहको क्षमता अभिवृद्धि	३० जना		आधारभूत तालीम	स्थानीय तहको सामाजिक विकास शाखा र संघसस्थाहरु	४,००,०००।-
		जम्मा					१७,५०,०००।- ०

३.१.८ आपतकालीन शिक्षा

विषयगत क्षेत्रको नाम	:	आपतकालीन शिक्षा
मुख्य विपद्को किसिम	:	पहिरो, बाढी र भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	:	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइ, सल्यान

अनुमानित अवस्था:

सल्यान जिल्लामा सञ्चालन रहेका स्कूलहरूको भौतिक अवस्थालाई विश्लेषणात्मक चित्रण गर्दा कुल विद्यालय ३७७ मध्ये २१० विद्यालय पूर्ण रूपमा क्षति हुने देखिन्छ। जसमध्ये पहिरो तथा भूकम्पको चपेटामा परी प्रभावित हुन सक्ने अनुमानित २१० स्कूलका १५०० विद्यार्थीहरू हुनेछन्।

रणनीति :

- प्राकृतिक विपद्बाट प्रभावित विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरू तथा शिक्षकहरूलाई गुणस्तरीय शिक्षाको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नका लागि र उनीहरूलाई सुरक्षित रूपमा सिकाउने एवं सिकने वातावरण उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार, स्थानीय तह तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने।
- प्रभावकारी आपतकालीन पूर्वतयारी तथा सहयोगलाई सहजीकरण गर्नका निमित्त क्षेत्रगत समूहका सदस्यहरू (Cluster members) तथा साभेदार निकायका बीचमा प्रभावकारी समन्वय, अनुगमन तथा सूचनाको आदान-प्रदान सुनिश्चित गर्ने।

शिक्षामा मानवीय सहयोगसम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड :

१. प्रभावित बालबालिकाहरूलाई वितरण गरिने शैक्षिक सहयोग सामग्रीमा न्यूनतम निम्न सामग्रीहरू समावेश गरीएको हुनेछ:-

क. स्कूल भोला थान	१
ख. स्कूल पोशाक सेट	१
ग. कापी	१ दर्जन (रु.३० प्रति गोटा)
घ. ज्योमेट्री बक्स थान	१
ङ. पेन्सिल बट्टा	१ (इरेजर र कटर सहित)
च. पाठ्यपुस्तक सेट	१

नोट : उल्लेखित सामग्रीको एकमुष्ट रकम रु ६०००/- लाग्ने छ।

पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	क्रियाकलाप	भौतिक लक्ष्य	समयावधि	प्रक्रिया	जिम्मेवार निकाय	बजेट (ने.रु.)	उपलब्धी सूचक
१	प्रबोधीकरण	१ पटक	जेष्ठ मसान्त सम्म	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइले बैठकमा प्रबोधीकरण गराउने	जि.शि.वि.तथा स.ई संयोजक	६०००.००	सबै स्टाफको क्षमता विकास हुने
२	Contingency Plan, form अद्यावधिक गर्ने,	१ पटक	जेष्ठ मसान्त सम्म	शिक्षा क्लस्टरको बैठकबाट	जि.शि.वि.तथा स.ई संयोजक	५००००.००	अद्यावधिक हुने
३	अनुगमन (जिल्ला बैठक) स्रोत व्यक्ति	१ पटक	त्रैमासिक रुपमा गर्ने	तथ्याङ्क फारम वितरण गरी र क्षमता विकास गराउने	जि.शि.वि.तथा स.ई संयोजक र स्थानीय तहका शिक्षा शाखा संयोजक	७५०००.००	तथ्याङ्क संकलन हुने
४	सहयोगी कार्यकर्तालाई आधारभूत,पूनर्ताजकी तालीम र अन्य बैठक गर्ने	१ पटक	जेष्ठ	जिल्ला ,स्रोतकेन्द्र र अन्य तालीममा जानकारी गराउने	सम्पर्क व्यक्ति,स्रोत व्यक्ति, प्र.अ.	६०००००.	सबै सरोकारवालाको क्षमता विकास हुने
५	शिक्षा क्लस्टर समन्वय बैठक	१ पटक	मासिक रुपमा गर्ने	जिल्ला शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाइले व्यवस्थापन गर्ने	सम्पर्क व्यक्ति	२००००.	बैठक बसी आवश्यक निर्णय हुने
६	संचार सञ्जाल विकास गर्ने	१ पटक	जेष्ठ	सञ्जाल गठन र सम्पर्क स्थापना	सम्पर्क व्यक्ति र इकाई प्रमुख	५०००.	सञ्चार वृक्ष चार्ट तयार हुने
७	School/ECD kit boxखरिद	१ पटक	अषाढ	शिक्षा क्लस्टरको बैठकबाट स्रोत व्यवस्थापन गर्ने	शिक्षा समूह	१०००००००.	सामग्री वितरण भएको हुने
	जम्मा					१७,५६,०००.	

२. प्रतिकार्य(Response)

क्र.स	क्रियाकलाप	भौतिक लक्ष्य	समयावधी	प्रक्रिया	जिम्मेवार निकाय	बजेट (ने.रु.)	जोखिमको किसिम	उपलब्धी सूचक
१	दूत लेखाजोखा गर्ने	१ पटक	घटना भएको सात दिन भित्रमा गर्ने	७ दिन भित्र तथ्याङ्क सङ्कलन गरिने	शिक्षा समूह	५००००.	समयमा डाटा सङ्कलन गर्नमा समस्या	तथ्याङ्क विश्लेषण हुने
२	School/ECD kit box वितरण	१ पटक	१५ दिन भित्रमा गर्ने	शिक्षा क्लस्टरको बैठकबाट वितरण गरिने	शिक्षा समूह	१००००००.	समयमा सामग्री उपलब्ध हुन मा समस्या	सामग्री वितरण भएको हुने
३	TLC स्थापना गर्ने	५ केन्द्र	१५ दिन भित्रमा गर्ने	आवश्यकता अनुसार केन्द्र स्थापना गरिने	I/NGOs / DDMC	२००००००.	प्रभावित क्षेत्र सम्म ढुवानी गर्नमा समस्या	केन्द्र स्थापना हुने
जम्मा						३०५००००.		

३.१.९ पुनःनिर्माण, पुनःस्थापना

विषयगत क्षेत्रको नाम	:	पुनःनिर्माण, पुनःस्थापना
मुख्य विपद्को किसिम	:	बाढी, पहिरो र भूकम्प
क्षेत्रगत अगुवा	:	पूर्वाधार विकास कार्यालय, सल्यान

अनुमानित अवस्था :

पहिरो, आगलागी, बाढी र भूकम्प जस्ता विपद्बाट करिब २०,००० घरपरिवार प्रभावित हुनसक्ने पूर्वानुमान गरिएको छ। उल्लेखित संख्यामा मानवीय असर गर्ने र विपद् आएको अवस्थामा जिल्लाका विशेष गरेर बाढीबाट शारदा र बबई नदी किनार लगायत अन्य क्षेत्रका बस्तीहरूका घर र त्यहा पुग्ने बाटो, सडक, पुलपुलेसा, कलभर्ट, खानेपानी र विद्युत आदिमा नराम्रो असर पर्ने देखिन्छ। विगतका विपद्हरूबाट प्रभावित भएका परिवारहरूको तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा अस्थायी आवास सहयोग गर्नुपर्ने घरपरिवार ५००० लाई आधार मानी विपद् प्रतिकार्य पूर्वतयारी योजना निर्माण गरिएको छ। यसका साथै अन्य सार्वजनिक पूर्वाधारहरू विद्युत् आपूर्ति, सञ्चार आदिमा पनि असर पर्ने देखिन्छ।

रणनीति :

- विपद् प्रभावित समुदायसम्म तत्काल राहत प्रतिकार्यका सहयोगहरूको सहज पहुँचको लागि पूर्वाधार विकास कार्यालय जस्ता सरोकारवाला निकायसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।
- भौतिक पूर्वाधारहरूको पुनःस्थापना/पुनःनिर्माण गरी विपद्को अवस्थाबाट जनजीवन समान्य बनाउने र सार्वजनिक सेवालाई सुचारु गर्ने।

कार्यान्वयन योजना सहितको प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्य :-

सि.नं.	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वतयारी कार्यको सूची	मुख्य जिम्मेवार निकाय	कार्यान्वयन गर्ने तरिका (बैठक, कार्यशाला, तालीम आदि)	समय सीमा (कार्य तालिका)
१	पहिरो, बाढी र भूकम्पबाट सुरक्षित रहेका आपतकालीन अस्थाई आवास निर्माण गर्न सकिने स्थान पहिचान गर्ने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय	बैठक	वैशाख
२	सम्भावित विपद्बाट पूर्वाधार क्षति हुन सक्ने स्थानहरूको लागि मर्मतका सामग्री र औजारहरूको व्यवस्था गर्ने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय	बैठक	जेष्ठ
३	समुदायमा रहेका सुरक्षित खुल्ला स्थानहरूको पहिचान र संरक्षण गर्दै आपतकालीन उपयोग योजना तयार गर्ने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय, स्थानीय तह	बैठक कार्यशाला	फाल्गुन देखि आषाढ सम्म
४	विपद्मा आपतकालीन अस्थाई आवास र पूर्वाधार मर्मत तथा पुर्ननिर्माणको लागि आवश्यक सामग्रीहरूको आँकलन गरी सरकारी तथा गैर सरकारी संघसस्थाको पहलमा न्यूनतम आवश्यक आवास तयारी सामग्रीको उपलब्धता लेखाजोखा गर्ने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय, र रेडक्रस	बैठक कार्यशाला	फाल्गुन देखि आषाढ सम्म
५	उद्धार कार्यमा संलग्न सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाको सञ्चार सम्पर्क सुनिश्चित गरी उद्धार सामग्री परिचालनमा सहजता ल्याउने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	बैठक कार्यशाला	फाल्गुन देखि आषाढ सम्म

विपद् प्रतिकार्य योजना

विपद् पश्चातको अवधि	विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग स्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो दिन	विपद् प्रभावको सूचना, क्षेत्रको पहिचान स्थानीय स्वयंसेवकबाट सङ्कलन गर्ने ।	प्रभावित भएका क्षेत्रहरूमा स्थानीय तहसँग समन्वय गर्ने । सरोकारवाला निकायहरूसँग समावेशी कार्यदल गठन गर्ने ।	यातायात, संचार, विद्युत सेवाको अवरोध पुग्न सक्ने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय, स्थानीय तह, दूरसञ्चार, विद्युत आदि ।	
दोस्रो दिन	कहाँ के कति क्षति छ ? सोको प्रारम्भिक आँकडा सङ्कलन गर्ने ।	स्थानीय तह र सरोकारवालाहरूसँगको प्रभावकारी समन्वय तथा स्रोत परिचालन गर्ने ।	तत्कालको लागि समयको अभाव रहने ।	पूर्वाधार विकास कार्यालय, स्थानीय तह	
तेस्रो दिन	अत्यावश्यक सेवाहरू (सञ्चार, विद्युत, यातायात) सुचारु गर्ने ।	सम्बन्धित निकायले आवश्यक जनशक्ति र सामग्री तयारी अवस्थामा राखी परिचालन गर्ने	साधन स्रोतको अभाव कानूनी र प्रक्रियागत कठिनाई	पूर्वाधार विकास कार्यालय र सम्बन्धित स्थानीय तह	
पहिलो हप्ता	घटनास्थलमा टोली खटाई क्षतिको विवरण लिने र आपतकालीन व्यवस्थापनको व्यवस्था गर्ने ।	क्षेत्रगत सदस्यहरूको बैठक बसी विश्लेषणको तयारी गर्ने ।	तथ्याङ्क विश्लेषण गर्न समय लाग्ने	स्थानीय तह, पूर्वाधार विकास कार्यालय	
	क्षति भएका सार्वजनिक संरचनाको लेखाजोखा गरी मर्मत गर्ने गराउने कार्यको लागत तयार गर्ने र मर्मत कार्य शुरु गर्ने ।	मर्मत कार्यमा आवश्यक मौजुदा सामग्री र आर्थिक स्रोतको पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने ।	साधन स्रोतको अभाव	स्थानीय तह, पूर्वाधार विकास कार्यालय	

विपद पश्चातको अवधि	विपदको अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपदको प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्थामा गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य सम्बोधन गर्न नपुग श्रोत पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय	पूर्वतयारी कार्यका लागि अनुमानित लागत
पहिलो महिना	DDMC बैठक र प्रतिकार्यको समीक्षा	क्षेत्रगत अगुवा र सरोकारवाला निकाय संगको समन्वय र बैठकको आयोजना गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
दोस्रो महिना	क्षति पुगेका भौतिक पूर्वाधार संरचनाहरूको पुनःनिर्माण गर्ने र नियमित अनुगमन निरीक्षण गर्ने ।	स्थानीय तहहरूबाट विपद व्यवस्थापन कोषको व्यवस्थापन गर्ने	समन्वयमा कठिनाई	पूर्वाधार विकास कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिति र स्थानीय तह	
तेस्रो वा सोभन्दा बढी	क्षति भएका संरचनाहरूलाई पुनःस्थापना तथा पुनःनिर्माण सम्बन्धी कार्यलाई निरन्तरता दिने ।	आवश्यक बजेटको लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गर्ने ।	दक्ष जनशक्ति र स्रोत साधनमा कमी	पूर्वाधार विकास कार्यालय, जि.स.स र स्थानीय तह	

आपतकालीन आवासको लागि आवश्यक सामग्री र अनुमानित लगतको विवरण

क्र.स.	सामग्रीको नाम	ईकाइ	परिणाम	अनुमानित रकम		उपलब्ध आवश्यक आवास सामग्री	खाडल	आवश्यक रकम (खाडल मात्रको)
				दर	रकम			
१	त्रिपाल	वटा	४००	१,८००	७२००००	०	४००	१५,००,०००
२	अन्य सामग्री	सेट	४००	६०००	२४०००००	०	४००	६०,००,०००
आवश्यक कोष					३१२०,०००			३१२००००
व्यवस्थापन खर्च कुल सामग्री खरिद रकमको १२.२५ प्रतिशत					३८२०,००		-	३८२,०००
जम्मा आपतकालीन आवास बजेट					३१५८२२०		-	३१५८२२०

जिल्ला प्रशासन कार्यालय
दुध मन्जिल
दुध मन्जिल अधिकारी

मानवीय सहयोगसम्बन्धी मापदण्डः

१. औसतमा एक परिवारका ६ सदस्यहरूको लागि १५x१८ फुट साईजको त्रिपाल उपलब्ध हुनुपर्दछ ।
२. प्रत्येक मानिसको लागि न्यूनतम ३.५ वर्ग मिटर भुइमा ओछ्याउने उपलब्ध हुनुपर्दछ ।
३. क्याम्प बसाईको लागि प्रत्येक मानिसका लागि न्यूनतम ४५ वर्ग मिटर जमिन आवश्यक पर्दछ ।
४. सडक र बाटोको लागि आश्रय स्थलको २० देखि २५ प्रतिशत जमिन आवश्यक पर्दछ ।
५. खुल्ला क्षेत्र र सार्वजनिक सेवाको लागि आश्रय स्थलको १५ देखि २० प्रतिशत जमिन आवश्यक पर्दछ ।
६. विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत भएको हुनुपर्दछ ।
७. शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राखिनुपर्दछ ।
८. शिविर स्थापना गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको विवरण अध्यावधिक गरिनु पर्दछ ।
९. स्थानीय सरकार लगायत सरोकारवाला निकायहरूको समन्वयमा शिविरको स्थापना गरिनु पर्दछ ।
१०. आकस्मिक अवस्थाका लागि रु २०,००,०००/- आकस्मिक कोषमा विपद व्यवस्थापनका लागि बजेट व्यवस्था हुनु पर्ने
११. पूर्वाधार सम्बन्धी सम्पन्न हुने कार्यको प्राविधिक रेखदेखका प्राविधिक जनशक्तिको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
१२. विभिन्न स्थानहरूमा खानेपानीका लागि खानेपानी धारा जडान । श्रोत स्थानिय तह , खा.सिं तथा.ड.स.
१३. विपद्को बेलामा आकस्मिक सडक मर्मत गर्न हेवि इक्विपमेन्ट परीचालनको लागि अनुमानित रु २०,००,०००। र अन्य निर्माणको लागि रु १८,००,०००। श्रोत आवश्यक भएको ।

परिच्छेद-४

४.१ कोभिड १९ सङ्क्रमण जोखिम, रोकथाम तथा नियन्त्रण :-

महामारीको रूपमा विश्वमै देखापरेको कोभिड १९ पहिलो पटक डिसेम्बर २०१९ को अन्त्यतिर चीनको उहान शहरमा देखा परेको थियो । यो भाइरस नेपालमा पहिलो पटक जनवरी २३, २०२० मा चीनबाट नेपाल फर्केका नेपाली विद्यार्थीमा देखा परेको थियो । हाल आएर उक्त महामारी ७७ जिल्लामा फैलिएको र फैलने क्रममा नै रहेको छ । सल्यान जिल्लामा पनि संक्रमण फैलने क्रमजारी भएको र भाद्र मसान्त सम्ममा संक्रमित संख्या ३४० पुगिसकेको छ । विश्वमा फैलिरहेको अवस्थालाई आकॅलन गर्दा संक्रमित संख्या यस जिल्लामा पनि अझ बढेर जाने निश्चितप्राय देखिन्छ ।

विषयगत क्षेत्रको नाम : स्वास्थ्य तथा महामारी
 मुख्य विपद्को किसिम : महामारी
 क्षेत्रगत अगुवा : स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, सल्यान ।

रणनीति :

- संक्रमणबाट बच्न बचाउन स्थानीयतह र अन्य सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी स्वास्थ्य सुरक्षा सम्बन्धी मापदण्डको पालना गर्ने गराउने ।
- जनचेतना अभिवृद्धि गर्न सरोकारवाला निकायसँग सहकार्य गरी पूर्वतयारी गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगारी वा अन्य कुनै कोभिड १९ संक्रमण फैलिएको क्षेत्रबाट जिल्ला प्रवेश गर्नेहरूको हकमा अनिवार्य क्वारेन्टाइनमा बसी पि.सी.आर परीक्षण को व्यवस्था गर्न सरोकारवाला निकाय सँग समन्वय गर्ने ।
- स्थानीय तहमा क्वारेन्टाइन, आइसोलेसन वार्डहरूको व्यवस्था गर्न स्थानीय सरोकारवाला निकायहरूसँग रहेको स्रोत साधन तथा क्षमताको पहिचान गर्ने र आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारसँग समन्वय गरी अधि बहने ।

कोभिड १९ रोग संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

विपद्को अवस्थामा गरिने आपतकालीन कार्य (विपद्को प्रकृतिमा आधारित)	आपतकालीन अवस्था संबोधन गर्न गरिने पूर्वतयारी कार्य	पूर्वतयारी कार्य संबोधन गर्न खाडलको पहिचान	मुख्य जिम्मेवार निकाय
पूर्वतयारी योजना			
स्थानीय सरोकारवाला निकाय र स्थानीय तह सँग बैठक संचालन गर्ने ।	समन्वय र सरोकारवाला निकायहरूको सूचीकरण गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय
जिल्ला संकट व्यवस्थापन केन्द्र गठन गर्ने ।	समन्वय र सरोकारवाला निकायहरूको सूचीकरण गर्ने ।		जिल्ला प्रशासन कार्यालय
संक्रमण रोकथाम नियन्त्रणको लागि आवश्यक स्रोत साधन जस्तै : स्थानीटाइजर, पि.पि.ई सेट, सुरक्षित हातधुने व्यवस्था तथा जनशक्तिहरूको पहिचान गर्ने ।	सरोकारवाला निकायसंगको बैठकको आयोजना, आवश्यक फारामहरूको विकास गर्ने ।	रोगको पहिचानमा कठिनाई, स्रोतको कमी	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय
स्थानीय तह सँग समन्वय गरी वैदेशिक रोजगारीका लागि विदेशिएका र अन्य जिल्लाबाट यस जिल्लामा भित्रिने व्यक्तिहरूको विवरण तयार गर्ने ।	स्थानीय तह र जिल्ला प्रशासन कार्यालयको बैठक र अभिलेखीकरण अध्ययन गर्ने ।	विवरण अद्यावधिक गर्नमा कठिनाई	जिल्ला प्रशासन कार्यालय र स्थानीय तह
नेपाल सरकारबाट तोकिएको मापदण्ड अनुरूपका क्वारेन्टाइन तथा आइसोलेसन निर्माणका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।	सरोकारवाला निकाय तथा आवश्यक स्रोत साधनको पहिचान, जनशक्ति तयार गर्ने ।	स्रोत साधनको कमी	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, शि.वि. तथा स.इ. र स्थानीय तह
संक्रमित व्यक्तिहरूको ओसार पसारका लागि यातायातका साधन जस्तै एम्बुलेन्स आदिको व्यवस्थापन गर्ने ।	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय, रेडक्रस तथा स्थानीय तह सँग भएका साधनको विवरण तयार गर्ने ।	यातायातको सुरक्षित आवत जावतमा कठिनाई	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय
स्थानीय संचार माध्यम लगायत अन्य उपयुक्त माध्यमबाट रोग संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि जन चेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	एफ.एम रेडियोको पहिचान, पोष्टर पम्पलेटको निर्माण गर्ने ।	भौगोलिक जटिलताका कारण सहज पहुँचमा कठिनाई	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय र सरोकारवाला निकाय

स्थापना भएका क्वारेन्टाइन तथा आइसोलेसनहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन तथा अनुगमन गर्ने ।	अनुगमन संयन्त्रको निर्माण गर्ने ।	स्रोत साधन तथा यातायातको पहुँचमा कठिनाई	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
प्रतिकार्य योजना			
पि.सी.आर परीक्षण बिना जिल्ला प्रवेश गरेका व्यक्तिहरूलाई अनिवार्य क्वारेन्टाइनमा राख्ने ।	निर्माण भएका क्वारेन्टाइनहरू मापदण्ड अनुसार व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला प्रवेश गर्ने व्यक्तिहरूको सुनिश्चिततामा कठिनाई	स्थानीय तह, सुरक्षा निकाय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय
संक्रमितको पि.सी.आर.विधिबाट पहिचान गर्ने ।	contact tracing मा जोड दिने, परीक्षण गर्ने उपकरणको सहज व्यवस्था गर्ने ।	उपकरण तथा जनशक्तिको कमी	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय
पहिचान भएका संक्रमितहरूलाई आइसोलेसन वार्डमा स्थानान्तरण गर्ने ।	सुरक्षित स्थानान्तरण तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	संक्रमित संख्या वेड संख्याको अनुपातमा बढी हुन सक्ने ।	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय
आइसोलेसन तथा क्वारेन्टाइन क्षेत्रको सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी सुरक्षा व्यवस्था मिलाउने ।	व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरूको कमी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
मनोसेवा प्राथमिक उपचार	मनोसामाजिक परामर्शदाताहरूको विवरण तयार गर्ने ।		गै.स.सं.
संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रण व्यक्तिगत सुरक्षाका उपायहरू सम्बन्धी जन चेतना अभियान संचालन गर्ने ।	स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्री जस्तै :मास्क, स्यानीटाइजर, साबुनपानीले हातधुने आदिको व्यवस्थापन गर्ने ।	स्रोत साधन तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्रीको कमी	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सरोकारवाला निकायक

परिच्छेद-५

कार्यान्वयन र पुनरावलोकन रणनीति

५.१. विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजनाको कार्यान्वयन

यसको कार्यान्वयन जिल्ला तथा स्थानीय तहका विषयगत क्षेत्रले तय गरेका प्रतिकार्य तथा पूर्व तयारी योजना बमोजिम हुनेछ ।

५.२. विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी योजनाको नियमित समीक्षा तथा अद्यावधिकरण

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको समीक्षा अर्धवार्षिक रुपमा नियमित अद्यावधिक गरिनेछ भने विपद् परेको खण्डमा कुनै पनि विपद्को प्रतिकार्य गरिसकेपछि गरिने छ । हरेक निकाय तथा विषयगत क्षेत्रले आ-आफ्नो क्षेत्रको विस्तृत समीक्षा गरी अद्यावधिक गर्नेछन् ।

परिच्छेद- ६

प्रतिवेदन तथा अभिलेखन

६.१. प्रतिवेदन तथा सञ्चार

विपद् प्रतिकार्यको प्रतिवेदन तथा सञ्चार कार्य विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ मा उल्लेख भएको अनुसूची १६ अनुसार गरिनेछ। प्रतिवेदनको जानकारी सबै सरोकारवालाहरूलाई जिल्ला आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (DEOC)बाट उपलब्ध गराइने छ। तथापि सोको व्यवस्था नहुन्जेल सम्मका लागि विपद् तथा आपतकालीन सूचना प्रवाह गर्ने जिम्मेवारी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिले अन्य साभेदारसँग समेत छलफल गरी निश्चित निकाय वा व्यक्तिलाई प्रत्यायोजन गरिनेछ। यसका लागि जिल्ला समन्वय समितिको सूचना केन्द्र तथा नेपाल रेडक्रस सोसाईटीको सूचना केन्द्रको प्रमुख जिम्मेवारी भनेको आपतकालीन समयमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिको प्रत्यक्ष निर्देशनमा रहेर घटना विवरण तयार गर्ने र त्यसलाई स्थानीय तथा केन्द्रीय तहमा प्रवाह गरिनेछ।

६.२. संस्थागत व्यवस्था

नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको कानूनी संरचनाको शुरुवात २०३९ सालमा जारी भएको दैवीप्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ बाट भएको हो। यो ऐनले सरकारलाई विपद्को सामना गर्न तयार हुने र विपद्को समयमा प्रतिकार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। यो ऐनले मुलुकको इतिहासमै पहिलो पटक विपद् व्यवस्थापनको लागि संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गरेको छ। विपद् व्यवस्थापनका सबै क्रियाकलापको समन्वयात्मक र प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गरी प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद्बाट सर्वसाधारणको जीउ ज्यान र सार्वजनिक, निजी तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति, प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक सम्पदा र भौतिक संरचनाको संरक्षण गर्न हाल विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ कार्यान्वयनमा रहेको छ।

अनुसूची १

मानवीय सहायतामा संलग्न साभेदार निकाय तथा क्षेत्रगत अगुवा र सहयोगीको सूची र सम्पर्क नं.

क्र.स	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुखको नाम	पद	फोन नं.
१.	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान	श्री हेमराज तामाङ नारायण लामिछाने	प्रमुख जिल्ला अधिकारी स.प्र.जि.अ. (सूचना अधिकारी)	९८५७८४७७७७ ०८८५२०१३३ ९८४९९९६८९४
२	जिल्ला समन्वय समिति	केश बहादुर विष्ट श्री निम बहादुर ओली	जि.स.स. प्रमुख नि.जि.स.अ.	९८५७८२२३२५ ९८५७८४७६९०
३	शारदा नगरपालिका	श्री सुरेश आधिकारी सावित्रा बस्नेत प्रकाश देवकोटा	प्रमुख उप प्रमुख प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८२२९९२ ९८५७८४४५९९ ९८५७८३८९९९
४	बागचौर नगरपालिका	श्री लोकमान बुढाथोकी श्री कल्पना पुन राम बहादुर हमाल	प्रमुख उप प्रमुख नि.प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८२०८५६ ९८०९७२५३०३ ९८५९०९२४४५
५	बनगाड कुपिण्डे नगरपालिका	श्री गोविन्द कुमार पुन मन्जु यरी मोहनलाल खड्का	प्रमुख उप प्रमुख नि. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८४४५०० ९८०९५०४३८८ ९८५७८३९८८५
६	कपुरकोट गा.पा.	श्री भिम बहादुर सेन तिला बुढा हिरालाल भण्डारी	अध्यक्ष उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८३६४०२ ९८९०८०९८९७ ९८५७८४४७००
७	कुमाख गा.पा.	श्री दिलमाया बुढामगर डिल्लीराज जैसी जगत बहादुर घर्ति	अध्यक्ष उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८४४८९९ ९८५७८४४८९८ ९८५७८४४८०९
८	दार्मा गा.पा	श्री निम बहादुर के.सी. टीका शर्मा यरी अमृत खड्का	अध्यक्ष उपाध्यक्ष नि. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९७४७०९३८८९ ९८९०८५०९६९ ९८६६८३७०९३
९	छत्रेश्वरी गा.पा.	श्री सन्तोष के. सी. सीता के.सी. डिल्ली खड्का	अध्यक्ष उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८२९४९६ ९८०९७०३८०९ ९८५७८४४४००
१०	त्रिवेणी गा.पा.	श्री मान बहादुर डाँगी करुणा खड्का बसुन्धरा पुन	अध्यक्ष उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८४४६०३ ९८५७८४४६०४ ९८५७८४४६००
११	कालीमाटी गा.पा.	श्री दान बहादुर के. सी. सहनशीलता बली हरि बहादुर खत्री	अध्यक्ष उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८४४३०३ ९८६७८४४३०२ ९८५७८४४३००
१२	शिद्धकुमाख गा.पा.	चित्र बहादुर चलाउने पुष्पा कुमारी वोहरा चिन्तामणी रेग्मी	अध्यक्ष उपाध्यक्ष प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	९८५७८६५५०० ९८०८९३२२९६ ९८५७८४४४७७
१३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी	गोविन्द कुमार पुन	अध्यक्ष	९८५७८४४५००
१४	नेपाली कांग्रेस	गणेश चन्द	सभापति	९८०९८८९९९८
१५.	सबूज गण	श्री कंचन कृष्ण बस्नेत	प्रमुख सेनानी	९८५७८७२२२२/ ०८२५२९०९०
१६	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	श्री गोविन्द थापा लक्ष्मण बली	प्र.ना.उ. प्र.नि.	९८५७८४५५५५ ९८५९२८९४५३
१७	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल सल्यान गुल्म	श्री प्रमोद कुमार राय	स.प्र.ना.उ.	९८५७८४५६६६ ०८८५२०४९५
१८	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय	श्री विनोद दुवाडी	प्र.अ.अ.	९८५७८४४७७७ ०८८५२००४३

१९	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	श्री यौवन प्रकाश श्रेष्ठ किशोर हमाल कल्पना सेजवाल	सभापति मन्त्री उपमन्त्री	९८५७८२१२०६ ०८८५२०००४ ९८५७८२१२०६ ९८४७८४४२५८
२०	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय	श्री शंकर न्यौपाने	कोष नियन्त्रक	९८५७८२२०८२ ०८२५२००७६
२१	शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई	श्री लाल बहादुर घर्ती	ईकाई प्रमुख	९८४९२३३०४९ ०८८५२००१४९
२२	स्वास्थ्य सेवा कार्यालय	श्री दशरथ श्रेष्ठ	नि. स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापक	९८४७८४४१८४ ०८८ ५२००८१
२३	जिल्ला निर्वाचन कार्यालय	श्री हरि बहादुर बुढाथोकी	जि.नि.अ.	९८४७८४४४२४ ०८८५२०१९०
२४	जिल्ला हुलाक कार्यालय	श्री धिरेन्द्र भण्डारी	हु.अ.	९७५८५०३१९५ ०८८५२००११
२५	डिभिजन वन कार्यालय	श्री रमेश गिरी	नि. ड.व.अ.	९८५७८२२८१८ ०८८ ५२०००८
२६	ईलाका प्रशासन कार्यालय थारमारे, बागचौर	श्री पिताम्बर के सी	नि. कार्यालय प्रमुख	९८०९८६३८९४ ०८८४१२०३४
२७	नेपाल टेलिकम	श्री नारायण आचार्य	कार्यालय प्रमुख	९८५८०२३२२३ ०८८५२००४४
२८	नापी कार्यालय	श्री भक्त बहादुर वि.क.	नापी अधिकृत	९८५७८४४०१० ०८८५२००१०
२९	मालपोत कार्यालय	श्री महादेव कसाई	का.मु. मालपोत अधिकृत	९८४७८९२७४६ ०८८५२०००२
३०	उद्योग तथा उपभोक्ता हित संरक्षण कार्यालय	श्री नृप जंग शाही	उ.अ.	९८५७८२४३१२ ०८८५२००१२
३१	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	श्री अर्जुन पोखरेल	ई. केन्द्र प्रमुख	९८५७८२२९३० ०८८५२०३५९
३२	कृषि विकास कार्यालय सल्यान	श्री महेश आचार्य	नि. का. प्र.	९८४७८५५७२४ ०८८५२०१३०
३३	वनस्पति अनुसन्धान केन्द्र	श्री दिनेश बराल	वैज्ञानिक अधिकृत	९८४१६६१२२३ ०८८४१००२८
३४	खनेपानी सिंचाइ तथा उर्जा विकास कार्यालय	श्री पदमराज देवकोटा	का.प्र.	९८४९७३९९७ ०८८ ५२०१०८
३५	नेपाल बैंक लिमिटेड	श्री हरिकृष्ण उपाध्याय	प्रबन्धक	९८५७८४४५५३ ०८८ ५२०३३३
३६	कृषि विकास बैंक		प्रबन्धक	०८८ ५४००३१
३७	पशु अस्पताल तथा पशु सेवा कार्यालय	कपिल उपाध्याय	कार्यालय प्रमुख	९८५७८२२८६२ ०८८ ५२०३८२
३८	पहाडी साना किसानका लागि अनुकुलन आयोजना	चुडामणि खतिवडा	आयोजना प्रमुख	९८५७८४५३३३ ०८८५२०३८१
३९	उद्योग वाणिज्य संघ	विर बहादुर चलाउने	अध्यक्ष	९८५७८४४४४०
४०	पत्रकार महासंघ	प्रतिक शर्मा	अध्यक्ष	९८५७८४४२३१
४१	गैर सरकारी संस्था महासंघ	दिपेन्द्र शाही	अध्यक्ष	९८६६९३३६९८

४२	खानेपानी उपभोक्ता महासंघ	पूर्ण चन्द्र राई	अध्यक्ष	९८४४९८०४४९
४३	वन उपभोक्ता महासंघ	सरिता हमाल	अध्यक्ष	९८६८६०९९३८
४४	दलित विकास समाज	निम बहादुर नेपाली	अध्यक्ष	९८५७८२११८३
४५	पास नेपाल	ज्ञानेश्वर के.सी.	अध्यक्ष	९८२२८६७६८५
४६	कान्तिपुर सामुदायिक अस्पताल श्रीनगर	रामकृष्ण रेग्मी	प्रमुख	९८५७८२२७८८
४७	निर्माण व्यवसायी संघ	राजेश गिरी	अध्यक्ष	९८५७८२२३८५

अनुसूची २

क) विभिन्न निकायसँग भएका विपद प्रतिकार्य सम्बन्धी दक्ष जनशक्तिको विवरण

क्र.स	दक्ष जनशक्ति	स्वास्थ्य	नेपाल प्रहरी	नेपाली सेना	शसस्त्र प्रहरी वल	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	पहल कार्यक्रम दलित विकास समाज
१	प्राथमिक उपचारक प्रशिक्षक	२६७	०	१×से.मु.		९	२
२	विपद् व्यवस्थापन	०	०	०		३	१
३	खोज तथा उद्धार गर्नसक्ने (CADRE)	०	८०	१×से.मु.		२	०
४	पूर्व सूचना प्रणालीमा तालीम प्राप्त	०	०	०		०	१
५	स्वयंसेवक - प्रा.उ./खोज तथा उद्धार	०	०	०		१३५	५
६	राष्ट्रिय विपद् अनुक्रिया टोली NDRT सदस्य					९जना (साधारण १, सर्वेक्षण १, उद्धार १, शिविर व्यवस्थापन २, खानेपानी ६)	
७	स्वयंसेवक व्यवस्थापन					१७ जना	
८	रेडक्रस प्रचार प्रसार, सुरक्षित पहुँच र ट्रेसिङ्ग सेवा					१५ जना	
९	समुदायको अगुवाईमा पूर्व सरसफाई प्रशिक्षक					११ जना	
११	रक्तदाता उत्प्रेरक प्रशिक्षक					१ जना	

ख) खोज तथा उद्धार कार्यमा परिचालित हुन सक्ने जनशक्तिको विवरण :

क्र.स.	संस्था	तालीम प्राप्त जनशक्ति	परिचालित हुन सक्ने जनशक्ति	सम्पर्क फोन नम्बर
१	नेपाली सेना	२×से.मु.(मेडिकल र विपद् व्यवस्थापन तालीम गरेका मध्ये)	१×गुल्म (light search and rescue)	गणपति : ९८५७८७२२२२/ ९८०१३५७१०२ डिउटी अधिकृत ९८६३०२९०८५/ ९८०१३५७१०८
२	नेपाल प्रहरी	४८ जना	२०० जना	१००
३	सशस्त्र प्रहरी वल नेपाल, गुल्म सल्यान		५५ जना	०८८५२०४१५
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	७२ जना	२४ जना	०८८-५२०००४

ग) प्रभावित ईलाकाहरुमा पर्ने सुरक्षा निकायका यूनिटहरु :

नेपाली सेना सबुज गण, सल्यान

क्र.स.	यूनिटको नाम	दर्जा	यूनिट ईन्चार्जको नाम	सम्पर्क नं.	एरिया
१	सिमखर्क	प्रमुख सेनानी	कञ्चन कृष्ण बस्नेत	९८५७८७२२२२	
२	देवस्थल सल्लीबजार	सह सेनानी	सन्देश थापा	९८४९३९७३००	
३	खलंगा	सेनानी	दिनेश भट्टराई	९८५११७९३७९	

नेपाल प्रहरी

क्र.सं.	प्रहरी इकाईको नाम	दर्जा	युनिट प्रमुखको नामथर	कार्यालयको सम्पर्क नं.	व्यक्तिगत सम्पर्क नं.
१.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्र.ना.उ.	गोविन्द थापा	०८८५२००७७	९८५७८४५५५५
२.	का.सु. गार्ड सल्यान	प्र.स.नि.			
३.	ई.प्र.का. शितलपाटी	प्र.स.नि.	ऋषिराम दाहाल	०८८४००९९०	९८५७८७८९९०
४.	प्र.चौ. ढोरचौर	प्र.स.नि.	रामराज चौधरी		९८५७८५९३३३
५.	जि.ट्रा.प्र.का. सल्यान	प्र.स.नि.	सदिप वि.क.		९८५७८७८९६९
६.	अ.प्र.चौ.खैरावाङ्ग	प्र.ह.	धिरेंद्र कुमार वली क्षेत्री		९८५७८३००४३
७.	अ.प्र.बिट डाँडागाउँ	प्र.ह.	प्रेम बहादुर गुरुङ		९८५७८३००४९
८.	जि.अ.स.तथा सु.प्र.ई.	प्र.ह.	गणेश बहादुर खत्री		
९.	प्र.जि.अ.नि. गार्ड	प्र.ह.	खगेन्द्र बहादुर शाही		९८४८०९५०५८
१०.	ई.प्र.का. लुहाम	प्र.नि.	जगत दमाई		९८५७८००७८
११.	ई.प्र.का. कालीमाटी	प्र.ना.नि.	कुल बहादुर खड्का		९८५७८५००८०
१२.	प्र.चौ. घुईयावारी	प्र.स.नि.	श्याम थापा		९७४८९९७७४९
१३.	प्र.चौ.कपुरकोट	प्र.ना.नि.	दत्त बहादुर मल्ल		९८५७८७८३३३
१४.	प्र.चौ.काभ्रा	प्र.ना.नि.	नवराज नाथ		९८५७८५५५५५
१५.	प्र.चौ. भोटेचौर	प्र.ना.नि.	जनक भण्डारी		९८५७८४४४९४
१६.	अ.प्र.वि.रिम	प्र.स.नि.	नरेन्द्र बहादुर चन्द		९८५७८७८३३४
१७.	अ.प्र.पो.बालुवा	प्र.ह.	मिम बहादुर थापा		९७५८५००५७८
१८.	अ.प्र.पो.पोखरीडाँडा	प्र.ह.	बोधिलाल कामी		९७५८५०३५७
१९.	अ.प्र.पो.जयचौर	प्र.ह.	बल बहादुर भण्डारी		९७५८५०७५८
२०.	ई.प्र.का. थारमारे	प्र.नि.	लिलाभक्त बादे	०८८४१२००९	९८५७८४३००९
२१.	ई.प्र.का. सिमखोली	प्र.स.नि.	ओपेन्द्र शाही		९८५७८४३००३
२२.	ई.प्र.का. दमाचौर	प्र.ना.नि.	लिलाराम चन्द		९८५७८४३००४
२३.	अ.प्र.पो.चोरपानी	प्र.स.नि.	धन बहादुर नेपाली		९८५७८४३००५
२४.	अ.प्र.पो.पातिहाला	प्र.स.नि.	निलो कामी		९८५७८४३००६
२५.	अ.प्र.पो.बागचौर	प्र.ह.	गन बहादुर वली		९८५७८४३००९

२६.	ई.प्र.का. रागेचौर	प्र.नि.	घनश्याम श्रेष्ठ		९८५७८९०६२२
२७.	ई.प्र.का. देवस्थल	प्र.ना.नि.	मिन बहादुर खड्का	०८८४११०२२	९८५७८९०६१७
२८.	प्र.चौ. बनगाड	प्र.स.नि.	टेक बहादुर खड्का		९८५७८९०६१८
२९.	अ.प्र.पो.नेटाबजार	प्र.स.नि.	विर बहादुर पाण्डे		९८५७८९०६१९
३०.	अ.प्र.पो.बाबियाचौर	प्र.ह.	हरि प्रसाद आचार्य		९८५७८९०६२९
३१.	ई.प्र.का. दामा	प्र.ना.नि.	दौलत सिंह भण्डारी		९८५७८९०६२४

सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म सल्यान

क्र.स	कार्यालयको नाम	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालयको सम्पर्क नं.	व्यक्तिगत सम्पर्क नम्बर
१	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, गुल्म सल्यान	स.प्र.ना.उ. प्रमोद कुमार राय		९८५७८४५६६६

अनुसूची ३

क) स्थानीय तह र अन्य निकायहरूमा रहेको वर्तमान स्रोत साधन र क्षमता विवरण

क्र.सं.	निकायको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	खाद्य सामग्री छु बभने	गैह्र खाद्य सामग्री	औषधि/स्वास्थ्य र सरसफाई सामग्री	उपलब्ध आकस्मिक कोष रु.	प्रबन्ध व्यवस्था (सवारी साधन, औजार, गोदाम आदी)	जनशक्ति	कैफियत
१		श्री सुरेश आधिकारी					पिक अप १, टिपर १,		
२	ण	श्री हिरालाल टमाटा	१२५० केजी चामल, ५० केजी दाल	त्रिपाल -५ थान		१० लाख	स्काभेटर-१, ढुंगा,डोरी-५ थान		
३		श्री डिल्ली बहादुर घर्ती	चमल - ३६०० केजी	त्रिपाल -४० थान, प्रेसर कुकर - १२ थान, डेक्की - १२ थान	स्यानीटाइजर -१५ लि., ग्लोक्स -२०० पि.पि.इ.१०० थान, सर्जिकल माक्स -४००० थान, N95 माक्स -२०० थान, VTM १००० थान, Rectified Sprit २०००० ML	१५ लाख	बेल्टा -१ थान, ठेलागाडा - १, भम्पल - १२, खुर्पा -१२, एम्बुलेन्स -१ थान, साना गाडी २ थान	स्वास्थ्य कर्मी - ५५ जना, विपद व्यवस्थापन स्वयंसेवक ९ जना र सवारी चालक -३ जना	
४	त्र	श्री पहलमान ओली				४ लाख	स्ट्रेचर -५, बेल्टा - ३०, गैती -३०, ह्वील गाडा - ६, एम्बुलेन्स - १,	नगरप्रहरी- २ जना	
५	त्रश्व	श्री प्रेमप्रकाश दाहाल					स्ट्रेचर -४७, व्याकहोल्डर- १, एम्बुलेन्स -४, प्रा.उ.किट -४०, स्केभेटर - १, डोजर- १		

क्र.सं.	निकायको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	खाद्य सामग्री छु बभने	गैह्र खाद्य सामग्री	औषधि/स्वास्थ्य र सरसफाई सामग्री	उपलब्ध आकस्मिक कोष रु.	प्रबन्ध व्यवस्था (सवारी साधन, औजार, गोदाम आदी)	जनशक्ति	कैफियत
६	द्व	श्री कमल चन्द्र		छैन		१० लाख	बेल्ला-३, गैती-४, डोरी - २, हेल्मेट-१२, गमबुट- १०, माक्स - १०, पञ्जा- १०, सिठी-२, हेडलाइट- ११, मेगा फोन -२ रेनकोट - १२, हतौडा - २, भ्रम्पल - ३, हेक्स ब्लेट- ४, गिल्टी बाल्टी - ११, किङ्ग बेग-२	अहेव - १०, अनमी - १०	
७		श्री देवेन्द्र कुमार सेन	चामल- १४२५ केजी, दाल - ५० केजी, तेल -१६५ लि. नुन - ६१ केजी	त्रिपाल - ४ थान			फायर एक्सटिङ्गुसर -२०, गैती - २०, बेल्ला - १४, डोरी ५० केजी, हातेग्रेण्डर-७, करौती आरी - १४, हेल्मेट- ३०, सावेल- १४, ज्याकेट -३०, महेन्द्र स्कारपियो १, एम्बुलेन्स १ ट्रेक्टर १	अ.हे.व.- १६, अ.न.मी -१२ वैद्य - १ जना विपद व्यवस्थापन स्वयंसेवक ९ जना	
८		श्री दान बहादुर के.सी.	-	-	-	-	-	-	-
९		श्री यत्र बहादुर बस्नेत	चमल ३ टन	त्रिपाल - ४० थान, कम्बल १५ थान, पोलार १००	सिटामोल १००० ट्याब, मेट्रोनिडाजोल १००० टेयाब जीवनजल १०००, स्यानीटाइजर ३० बोतल	७ लाख	पिकअप गडी- १, मोटरसाइकल-१७, गोदाम १, फायर एक्सटिङ्गुसर -१, गैती - १०, बेल्ला - २०, स्ट्रेचर- ८, सप्पल- १८, बुट चश्मा - ३१, डोरी - ९, व्याक लोडर - १, एम्बुलेन्स - १, बाल्टी- ५,	स्वास्थ्य कर्मी - २९, जना,	
१०		श्री मानसि ओली	चामल १० क्वीन्टल				एम्बुलेन्स - १, भ्याकुलोडर -१, पिकअप भ्यान - १		

क्र.सं.	निकायको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	खाद्य सामग्री छु बभने	गैह्र खाद्य सामग्री	औषधि/स्वास्थ्य र सरसफाई सामग्री	उपलब्ध आकस्मिक कोष रु.	प्रबन्ध व्यवस्था (सवारी साधन, औजार, गोदाम आदी)	जनशक्ति	कैफियत
११	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, सल्यान	प्रमुख जिल्ला अधिकारी		मेट्रेक्स - २ रोल	डिस इन्फेक्सन पदार्थ १० लि. स्प्रेयर २ लि.को १६ थान, स्यानीटाइजर - ३२ बोतल	४० लाख	पिपिइ सेट - ५० स्करपियो - १ बोलेरो - १ मोटरसाइकल - २ सर्जिकल माक्स - ९००० थान EX ग्लोबस - ९४ प्याकेट ST ग्लोबस - ३०० थान KN 95 माक्स - ५० थान	५ जना - विपदमा परिचालन हुन सक्ने	
१२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, सल्यान	प्र.ना.नि.		कम्बल-४, गुद्री - ४, धोती कपडा - ३ थान, पेटीकोट कपडा- ४, सट कपडा- ३ थान, पाइन्ट कपडा- ४, टूलो डेक्की- २, सानोडेक्की- ४, स्टिल थाल - ५, गिलास - ४ थान, डाडु पन्थु - १, कटोरा - ४ थान			गैती-३०, बेल्ला-१७, फरुवा -१४, हेडलाइट- १०, करौती-२, लाइन डोरी-८०० मि., स्ट्रेचर- ११, सेफ्टी बेल्ट-८, लाइफ ज्याकेट-३५, फायर एग्स्टिङ्गुसर - १८, सावेल - १८, ढलान काटने ग्रिनेट मेसिन- १, खुर्पा - १ थान, डोरी - २ केजी, मृत शरिर व्यवस्थापन ब्याग - २ थान,		

क्र.सं.	निकायको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	खाद्य सामग्री छु बभने	गैह्र खाद्य सामग्री	औषधि/स्वास्थ्य र सरसफाई सामग्री	उपलब्ध आकस्मिक कोष रु.	प्रबन्ध व्यवस्था (सवारी साधन, औजार, गोदाम आदी)	जनशक्ति	कैफियत
१३	सबुज गण, सल्यान	प्रमुख सेनानी		कम्वल-२, गुद्री - २, ठूलो डेक्ची- १, सानोडेक्ची- १, स्टिल थाल - २, गिलास - १ थान, डाडु पन्थु - १, कटौरा - १ थान, त्रिपाल- १,			क्लाम्बिड डोरी- ४ क्वायल, प्लेन क्याराविनार - १६ थान, स्क्रू क्याराविनार - १०, सिट हारनेस - २ थान, फिगर एट - १ थान, जुमर - १ थान , लाइफ ज्याकेट - २ थान, प्लाष्टिक हेलमेट - २ थान, पर्सनल रोप- २४ थान, बेल्ट - २१ थान, पिंग - २० थान, सावेल - २१, टुल- २०, स्ट्रेचर - ३ थान, डोर -२ केजी फरुवा-१, खुर्पा -१, बन्चरो -१, घन- १, फोल्डिड लेडर-१, लेडर रोप - ३० मि., मृत शरिर व्यवस्थापन बेग- ८ थान फायर एग्स्टिङ्गुअर - ६ थान	२५ जना	
१४	सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल, गुल्म, सल्यान	प्र.ना.नि.		कम्वल-२, गुद्री - १, ठूलो डेक्ची- १, सानोडेक्ची- २, स्टिल थाल - २, गिलास - २ थान, डाडु पन्थु - १, कटौरा - २ थान, त्रिपाल - १			सावेल - १०, पिक - ३, आरी ठूलो - १, वाल्टिन - ५, बन्चरो, २, फरुवा - २, गल - १ , डोरी - ३ केजी, फायर सुटर - १७, Fire Rake -५, Fire Rake Rope - ५, बन्चरो -१, Jump suit - २२, F.A. Kits - २, ग्लोवस - १६ जोर , हेलमेट - १६, पायर बूट - १० , हेलमेट - १६, Shocks- १०, बोतल - १७, माक्स - १७, Back Pack Pum - १, बेल्ट- १, खुर्पा - १, कुटो - १, मृत शरिर व्यवस्थापन बेग - २		

क्र.सं.	निकायको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	खाद्य सामग्री छु बभने	गैह्र खाद्य सामग्री	औषधि/स्वास्थ्य र सरसफाई सामग्री	उपलब्ध आकस्मिक कोष रु.	प्रबन्ध व्यवस्था (सवारी साधन, औजार, गोदाम आदी)	जनशक्ति	कैफियत
१५	डिभिजन वन कार्यालय, सल्यान						Fire Swatter - १०, Fire Rock - ७, Jump Swit - १४, First Aid Kit - २, Gloves pair - १०, Helmate - १०, Head Touchn - १०, Water Bottle - १०		
१६	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी / बागचौर / ढोरचौर उपशाखा	सभापति		राहत सामग्री ५० सेट			रु - २५, बेल्टा - ४, प्लाटिक डोरी - ५ रोल, प्रा.उ. किट - २, हेलमेट - १२, टेण्ट - ८ थान, गमबुट- १२ जोरी, माक्स - १२, पन्जा - १२ जोर, सिठी -१२,हेडलाइन -१२, बाल्टी -१२, मेगाफोन- १२,ब्याक प्याक-१२, रेनकोट -१२, हतौडा -२, तारकाटने कैची- २, ठो बाकस - २, भुम्पल - ४,पावर - ४, क्रोबार - ४,मग -२ थान	प्रा.उपचारक- ९ जना, एन. डि.आर.टी- ३, क्याङ्गे - १, विपद व्यवस्थापन - ३ जना	

ख) स्थानीय तहमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

क्र.सं.	गाउँपालिका	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	रहेको स्थान	बर्तमान जनशक्ति विवरण	उपलब्ध सेवाहरु	कैफियत
१	कपुरकोट गाँउपालिका	१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - २ २. स्वास्थ्य चौकी - ४ ३. आयुर्वेद औषधालय - १	वडा नं.-१,२,३,४,५ र ६	अ.हे. व. - १६ जना अ.न.मि. - १२ जना वैद्य - १ जना का.स. - ८ जना	खोप, पोषण, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन, बाल स्वास्थ्य सेवा गाउँघर क्लिनिक, क्षयरोग/कुष्ठरोग उपचार, ओपिडि र सामान्य औषधि वितरण	
२	दार्मा गाँउपालिका	१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ३ २. स्वास्थ्य चौकी - ३ ३. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ - २	वडा नं.-१,२,३,४ र ५	स्वास्थ्य कर्मी - २९ जना	खोप, पोषण, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन, बाल स्वास्थ्य सेवा बहिरङ्ग सेवा र ३सामान्य औषधि वितरण	
३	सिद्ध कुमाख गाँउपालिका	१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - २ २. स्वास्थ्य चौकी - ३ ३. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ - १	वडा नं.-१,२,३,४ र ५	अ.हे. व. - १० जना अ.न.मि. - १० जना का.स. - ६ जना	ओ.पि.डि.सेवा, प्रसूती सेवा, खोप सेवा, गाउँघर क्लिनिक, परिवार नियोजन,क्षयरोग,कुष्ठरोग सेवा, पोषण सेवा आदि ।	
४	शारदा न.पा.	१. जिल्ला अस्पताल - १ २. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ७ ३. स्वास्थ्य चौकी - ७ ४. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र - २	वडा नं.- १,२,३,४,५,६,७,८,९,१० ,११,१२,१३,१४,१५	खोप अधिकृत - १ जना एम डि डा. - १ जना मे.अ. डा. - २ जना एम डि जीपि - १ जना डेण्टल डा. - १ जना सि.अ.हे.व - २ जना स्टाफ नर्स - ३ जना ल्याव टेक्नेसियन - १ जना रेडियो ग्राफर - १ जना सि.अ.न.मि. - १ जना वैद्य - २ जना ल्याव असिस्टेण्ट ल्याव - ४ बिबराज - १ हे.अ. - १ जना अ.न.मि. - ७ जना अ.हे.व. - ५ जना	विरामी जाँच उपचार, औषधि वितरण, सुरक्षित मातृत्व, खोप सेवा, प्रसूति सेवा आदि	
५	बागचौर न.पा.	१. स्वास्थ्य चौकी - ५ २. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - १	वडा नं.- २,३,४,६,७,८,९,१० र १२	मडिकल अ.-१ जना ज.स्वा. आ. - २ जना सि.अ.हे.व.- २ जना हे. अ. - ७	स्वास्थ्य व्यवस्थापन, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान ।	

		३. शहरी स्वास्थ्य केन्द्र - ३		अ.हे.व. - १० अ.न.मि. - १६	
६	छत्रेश्वरी गाँउपालिका	१. स्वास्थ्य चौकी - ३ २. प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - १ ३. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ - ३	वडा नं.-१,२,३,४,५,६ र ७	सि अ हे व - ३ जना हे. अ. - १ अ.हे. व. - १२ जना अ.न.मि. - १३ जना ल्याव असिस्ट - १ जना	ओ.पि.डि. सेवा, प्रसुती सेवा, खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन, क्षयरोग, कुष्ठरोग सेवा, पोषण सेवा आदि
७	बनगाड कुपिण्डे न.पा.	१. स्वास्थ्य चौकी - ७ २. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - ५ ३. शहरी स्वास्थ्य इकाइ - २	वडा नं.-१,२,३,४,५,६ , ७,८,९ , १० ,११ र १२	सि अ हे व - १ जना अ.हे. व. - २१ जना अ.न.मि. - १८ जना	ओ.पि.डि.सेवा, प्रसुती सेवा, खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन, क्षयरोग, कुष्ठरोग सेवा, पोषण सेवा , सुरक्षित गर्भपतन सेवा,
८	कुमाख गाँउपालिका	१. स्वास्थ्य चौकी - ५ २. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - २ ३. सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ - २	वडा नं.-१,२,३,४,५,६ र ७	सि अ हे व - १ जना अ.हे. व. - १३ जना हे. अ. - २ जना अ.न.मि. - १५ जना	ओ.पि.डि. सेवा, प्रसुती सेवा, खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन, क्षयरोग, कुष्ठरोग सेवा, पोषण सेवा ।
९	त्रिवेणी गाँउपालिका	१. स्वास्थ्य चौकी - ४ २. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र - २	वडा नं.-१,२,३,४,५ र ६	हे. अ. - ४ जना अ.हे. व. - २ जना अ.न.मि. - ६ जना	ओ.पि.डि. सेवा, प्रसुती सेवा, खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व, परिवार नियोजन, क्षयरोग, कुष्ठरोग सेवा, पोषण सेवा ।
१०	कालीमाटी गाँउपालिका	-	-	-	-

अनुसूची ४

क) सल्यान जिल्लामा सञ्चालित एम्बुलेन्सहरुको विवरण

सि.नं.	सञ्चालक नाम	ठेगाना	एम्बुलेन्स नं.	चालकको सम्पर्क नं.	कैफियत
१	त्रिवेणी गाउँपालिका	त्रिवेणी गाउँपालिका	रा. १ भ १६२	९८५७८४५६००	
२	दार्मा गाउँपालिका	दार्मा गाउँपालिका	रा. १ भ १७८	९८२७६७७३९	
३	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	बागचौर नगर पालिका	रा. १ भ १३७	९८४४८००७०९	
४	बागचौर नगर पालिका	बागचौर नगर पालिका	बा. २ भ ४२७	९८१०८६८८३४	
५	जनप्रिय पोलिक्लिनिक	बागचौर नगर पालिका	रा. १ च ६८६	९८४१७४७५६	
६	सहकारी थारमारे	बागचौर नगर पालिका	रा. १ च ६५२	९८०९७३५२५५	
७	सिद्धकुमाख गाउँपालिका	सिद्धकुमाख गाउँपालिका	रा. १ भ १७७	९८६९८२२३४२	
८	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	छत्रेश्वरी गाउँपालिका, लेखपोखरा	रा. १ भ १३१	९८०९७४४११	
९	छत्रेश्वरी स्वास्थ्य चौकी	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	रा. १ भ १५७	९८६४८०६५९५	
१०	भ्रिमपे स्वास्थ्य चौकी	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	रा. १ भ १५९	९७५८५००५४२	
११	कान्तिपुर पोलिक्लिनिक	शारदा नगरपालिका	रा. १ च ६८५	९८४६९३८६०९	
१२	अधिकारी पोलिक्लिनिक	शारदा नगरपालिका	रा. १ च ५१८	९८२२९२२४४४	
१३	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी शाखा, सल्यान	शारदा नगरपालिका	रा. १ च ४७७	९७४८५०२३२९	०८८-५२०००४
१४	सल्यान अस्पताल	सल्यान अस्पताल	रा. १ भ १०३	९८४७८३२४४८	
१५	रामपुर स्वास्थ्य चौकी	कालीमाटी गाउँपालिका	रा. १ भ १५६	९८४७८५७७८२	
१६	धनवाड स्वास्थ्य चौकी	कपुरकोट गाउँपालिका	रा. १ भ १७२	९८०९७६१९९५	
१७	कुमाख गाउँपालिका	कुमाख गाउँपालिका	स्थायी नम्बर नभएको	९८४४९३९२०९	

ख) जिल्लामा रहेका हेवी उपकरणहरुको विवरण

सि.नं.	स्थानीय तह	डोजरको नं.	चालकको नामथर	चालकको सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	त्रिवेणी गाउँपालिका	रा १ क ३६८	गणेश राना	९८०२०९२३७२	
		रा १ क ४३०	दामोदर खड्का	९८१०९३४८२७	
		रा १ ग ३६	प्रेम विष्ट	९८२२४६४८५	स्काभेटर
२.	बागचौर नगरपालिका	बा १ ग ३३१६	राजन भण्डारी	९८०९५१४८९१	
		रा १ क ७४१	दुर्गा बहादुर वली	९८०९५८५१०६	
३.	बनगाड कृपिण्डे नगरपालिका	बा १ ग ३२६१	हस्त बहादुर पाण्डे	९८१२५७६३५१	
४	कालीमाटी गाउँपालिका		अर्जुन श्रेष्ठ	९८४१४२२९३८	जे.सि.वी.
			महेन्द्र के.सी.	९८५७८२२९३५	
		रा १ क ६९५	निम बहादुर थापा	९८४४९३२७५३	जे.सि.वी. व्यक्तिगत
५	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	रा १ क ४८९	गोविन्द के.सी.	९८६४७७४६६०	
		रा १ क २५०	लोकमान वि.क.	९८६३११९०४३	
		रा १ क ३८११	टेक बहादुर सुनार	९८१२८०२३२०	
		रा १ क ४६९	रमेश वली	९८०९७४४५४१	

अनुसूची ५

घरमुलीको ६ जनाको परिवारलाई आधार मानेर नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले वितरण गर्ने राहत सामग्री विवरण

क्र.स.	सामग्रीको नाम	इकाई	जम्मा
१.	त्रिपाल	थान	१
२.	कम्बल	थान	२
३.	जिन कपडा	मीटर	३.५
४.	सर्टको कपडा	मीटर	४
५.	छिट कपडा	मीटर	७
६.	पाप्लीन कपडा	मीटर	५
७.	लेडिज धोती	थान	१
८.	मर्दाना धोती	थान	१
९.	त्रिपाल तान्ने डोरी प्लास्टिक	थान	१
१०.	बाल्टी/ढक्कन	सेट	१
११.	मग	सेट	१
१२.	भाडा	सेट	१
१३.	सामग्री प्याकिङ्ग बोरी	थान	१

सौजन्य : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

अनुसूची ६

विपद् सर्भेक्षण सम्बन्धी फारामहरु

क) न.पा. तथा गा.पा.स्तरीय विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम(Initial Rapid Assessment, IRA)
(० देखि २४ घण्टा भित्र भरी सक्नुपर्ने फारम)

१. घटनास्थलको जानकारी

प्रदेशको नाम :	जिल्लाको नाम :	गाउँ/नगरपालिकाको नाम :
वडा नम्बर :	सूचना संकलन मिति :	गते/महिना/साल :

२. घटनास्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय
बाढी		

मृतक	बेपत्ता	घाइते	विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला संख्या :	महिला संख्या :	महिला संख्या :		
पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :		
बालबालिका संख्या :	बालबालिका संख्या :	बालबालिका संख्या :		
अन्य संख्या :	अन्य संख्या :	अन्य संख्या :		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

अहिले प्रभावित स्थानसम्म आवत-जावतको अवस्था	☐ ठीक छ ☐ कठिन छ ☐ वन्द छ	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
--	--	-------------------------	---

सञ्चारको अवस्था	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
-----------------	---

विद्युत	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
खाद्यन्नको अभाव	☐ अभाव भएको ☐ अभाव नभएको
स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्या: .....
सञ्चालनमा भएमा स्वास्थ्य सेवामा अत्यावश्यक प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक औषधि	☐ उपलब्ध छ ☐ उपलब्ध छैन
बिद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या)
खानेपानीको आपूर्ति	☐ सुचारु (अवरुद्ध नभएको) (संख्या: ...) ☐ अवरुद्ध भएको (संख्या: ...) प्रभावित घरधुरी संख्या: ...
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या .....) ☐ आंशिक क्षति (संख्या .....)
सरकारी कार्यालय / भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या .....) ☐ आंशिक क्षति (संख्या .....)
अन्य क्षति (कृषि तथा पशुजन्य)	☐ पूर्ण क्षति (संख्या .....) ☐ आंशिक क्षति (संख्या .....)

फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको सम्भावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या .....)

विशेष आवश्यकता (Special Requirement) भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (डिगनिटी किट आवश्यक)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
५ वर्षसम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा तथा सामग्रीहरु	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरु - (जस्तै शैक्षिक तथा बालमैत्री स्थल (Child friendly space))	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
अपांगता भएकाहरुका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या.....
असहाय/विरामीको संख्या	
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य ☐ प्रतिकूल

३. हालसम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरुको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्ने तह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्ने	☐ आवश्यक पर्ने ☐ आवश्यक नपर्ने ☐ आवश्यक पर्ने भए परिवार संख्या.....	
विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाउँ/संरचना	☐ विद्यालय ☐ सार्वजनिक भवन ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने)	
आवश्यक पर्ने खाद्यान्न तथा गैर खाद्यान्न सामग्री	☐ टेन्ट संख्या..... ☐ त्रिपाल संख्या..... ☐ म्याट्रिक्स संख्या..... ☐ कम्बल संख्या..... ☐ कपडा संख्या..... ☐ भाडाकुडा संख्या..... ☐ तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, विस्कट कतिजना)	☐ खाद्यान्न (दाल, चामल, नून, तेल) परिमाण..... कति जना ☐ पिउने पानी..... ☐ अन्य.....
प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गतिविधि (लौडिक हिंसा, यौन हिंसा, चोरी, लुटपाट)	☐ भएको	

	☐ नभएको ☐ भए प्रभावितको अनुमानित संख्या
--	--

५. घटनाको सूचना संकलन कार्यमा खटिएकाको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोली नेताको नाम:	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.						
२.						
३.						

६. फारम भर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

१. एउटा घटना/वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ ।
२. विपद् भएको २४ घण्टा भित्र गाउँ तथा नगरपालिका, नेपाल प्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रसका प्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीले फारम भर्नुपर्ने छ ।
३. टोलीले प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी सकेसम्म प्राथमिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ । द्वितीय सूचनाका लागि घटनाका जानका र सँग अन्तरवार्ता लिई सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ ।
४. सही तथा स्पष्ट विवरण सङ्कलन गर्नुपर्ने छ । प्राप्त सूचनामा द्विविधा भएमा टोलीले छलफल गरी उपयुक्त विचारका आधारमा फारम भर्नुपर्ने छ ।
५. माथि उल्लिखित विकल्प वाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ ।

सौजन्य : नेपाल रेडक्रस सोसाइटी

ख) विस्तृत सर्वेक्षण (घरघुरी सर्वेक्षण) फाराम

फाराम न. ३ (४ देखि १० दिन)

प्रदेश : जिल्ला :
गा.पा./न.पा.: वार्ड न. टोल

१) विपद्को प्रकार: २) विपद् परेको मिति: ३) समय:
४) घरमुलीको नाम: पेशा: जाती /जनजाती :
५) परिवार संख्या: महिला संख्या: पुरुष संख्या: जम्मा संख्या:

नाम	उमेर	लिङ्ग	अपाङ्गता भएका व्यक्ति (PWD)	गर्भवती	कैफियत

६. उमेर समूह अनुसारको परिवार सङ्ख्या:

उमेर समूह	महिला	पुरुष	जम्मा
५ वर्ष सम्म			
६ -१८ वर्ष			
१९ -५९ वर्ष			
६० वर्षभन्दा माथि			
कूल जम्मा			

७. परिवारको किसिम: क) महिला घरमुली भएको परिवार ख) अन्य

८) सडकटासन्न व्यक्ति :

भर्खर जन्मेका बच्चाहरु		वृद्ध/वृद्धा		अशक्तता भएका व्यक्तिहरु (PWD)		गर्भवती	सुत्केरी	विशेष विरामीहरु (HIV/AIDS, TB, र अन्य रोगीहरु)
महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष			

९) क्षतिको विस्तृत विवरण :

● मानवीय क्षति

विवरण	क्षति	संख्या		जम्मा संख्या
		महिला	पुरुष	
मानवीय क्षति	मृत्यु			
	हराएको			
	घाइते			

● वासस्थान क्षति

क्षतिको अवस्था			जम्मा क्षतिको अनुमानित मूल्य रु.मा	कैफियत
पूर्ण क्षति तथा प्रयोग गर्न नसकिने अवस्था	आंशिक क्षति तथा मर्मत गरी प्रयोग गर्न सकिने	घरायसी सामग्री क्षति		

● जीविकोपार्जनको क्षेत्रहरुमा भएको क्षति

जीविकोपार्जनका क्षेत्रहरु	जीविको पार्जनका सम्पत्तिहरु		क्षतिको अवस्था	जम्मा क्षतिको अनुमानित मूल्य रु.मा
	सम्पत्तिहरु	परिमाण तथा एकाई		
कृषि	जमिन			
पशुपालन	भैंसी			
भण्डारित खाद्यन्न	धान			
	मकै			
व्यापार				
अन्य				

स्वास्थ्य तथा सरसफाइको क्षेत्रमा भएको क्षति

	क्षतिको अवस्था	जम्मा क्षतिको अनुमानित मूल्य रु.मा	कैफियत
खानेपानी तथा सरसफाई			
धारा			क्षतिको अवस्था
ईनार			
ट्यूब वेल			
रिजरभाएर ट्याङ्की			
शौचालय			
अन्य			

 जिल्ला स्वास्थ्य अधिकारी

१०. यस अधि कुनै निकायबाट सहयोग प्राप्त भएको भए:

क्र.सं.	राहत सहयोगको प्रकार	परिमाण	वितरण गर्ने संस्था	कैफियत
१	तयारी खाना			
२	नियमित खाना			
	चामल			
	दाल			
	तेल			
	नून			
३	गैर खाद्य सामग्री			
	नेरेसो राहत सामग्री सेट			
	थप त्रिपाल			
	पानी शुद्धीकरण गर्ने औषधि			
५	अन्य			

११. आवश्यकता पहिचान

क्र.सं.	राहत सहयोगको प्रकार	परिमाण	वितरण गर्ने संस्था	कैफियत
१	तयारी खाना			
२	नियमित खाना			
	चामल			
	दाल			
	तेल			
	नून			
३	गैर खाद्य सामग्री			
	नेरेसो राहत सामग्री सेट			
	थप त्रिपाल			
४	खानेपानी			
५	सरसफाइ सुविधाहरु			
६	शैक्षिक सहयोग			
७	स्वास्थ्य			
८	अन्य			

१२) तत्कालको लागि अस्थायी आवास र पुनर्लाभ (Recovery) कार्यक्रम सञ्चालनको लागि सिफारिस :

क्र.सं.	गतिविधिहरुको विवरण		
१	जीविकोपार्जन	तत्कालको लागि	लामो समयका लागि
२	घर निर्माण तथा मर्मत		
३	खाद्यान्न तथा बिउ विजन तथा कृषि औजार		
४	खानेपानी तथा सरसफाई		
५	शिक्षा		
६	स्वास्थ्य र सरसफाई		

तयार गर्नेको हस्ताक्षर :

प्रमाणित गर्नेको हस्ताक्षर :

नाम :
पद :
कार्यालयको छाप:

नाम :
पद :
कार्यालयको छाप:

..... जिल्ला

.....प्रदेश

ग) समष्टिगत तथ्याङ्क विश्लेषण फाराम (Detail Compilation Form)

फाराम नं ४ (४ देखि १० दिन)

१) विपदको प्रकार र समय

क) विपदको प्रकार:

(ख) मिति:

(ग)

समय:

२) जनसंख्या विवरण (उमेर र लिंगको आधारमा)

क्र.सं.	प्रभावित गा.पा./न.पा.	वार्ड नं.	महिला घरमुली भएका परिवार	अन्य परिवार	जम्मा परिवार	कैफियत
जम्मा						

क्रसं	प्रभावित गा.पा./न.पा.	वार्ड नं./टोल	जम्मा परिवार सङ्ख्या	५ वर्ष सम्म		६-१८ वर्ष		१९-५९ वर्ष		६० भन्दा माथी		लिंगका आधारमा			कैफियत
				महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	जम्मा	

	जम्मा															

३) संकटासन्नताको संख्या:

क्रसं	गा.पा./नपा	वार्ड नं/ टोल	भर्खर जन्मेका बच्चा		वृद्ध/वृद्धा (६० बर्ष माथि)		असक्षमता भएका		गर्भवती	सुत्केरी	विशेष विरामीहरु (HIV/AIDS, TB, र अन्य रोगीहरु)
			महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष			

४) क्षतिको विवरण:

क्रसं	गा.पा./नपा	वडा/टोल	मानवीय क्षति			वासस्थान क्षति		
			मृत्यु	हराएका	घाइते	पूर्ण क्षति तथा प्रयोग गर्न नसकिने अवस्था	आंशिक क्षति तथा मर्मत गरी प्रयोग गर्न सकिने	घरायसी सामग्री क्षति

			म.	पु.	म.	पु.	म.	पु.			
जम्मा											

५) जीविकोपार्जनका क्षेत्रमा भएको क्षति:

क्र.सं.	गा.पा./नपा	जीविकोपार्जनका क्षेत्र									
		कृषि		पशुपालन		व्यापार व्यावसाय		अन्य		जम्मा	
		परिवार	जनसङ्ख्या	परिवार	जनसङ्ख्या	परिवार	जनसङ्ख्या	परिवार	जनसङ्ख्या	परिवार	जनसङ्ख्या
	जम्मा										

६) खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा भएको क्षति

क्र.सं.	गा.पा./नपा	खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा भएको क्षति						प्रभावित जनसङ्ख्या	
		धारा संख्या	इनार संख्या	ट्यूब वेल संख्या	जनसङ्ख्या	रिजरभाएर टयाङ्की संख्या	शौचालय संख्या	जम्मा परिवार संख्या	जम्मा जनसङ्ख्या

	जम्मा									

७) प्रभावित परिवारहरूलाई अन्य संस्था/निकायबाट भएको सहयोग :

क्रसं	सहयोग गर्ने संस्थाको नाम	सहयोग गरेको गाविस.	सहयोगको क्षेत्र	सहयोग गरेका परिवार संख्या	कैफियत
		१)	क) ख) ग)		
		२)	क) ख) ग)		
		३)	क) ख) ग)		

८) आवश्यकता पहिचान :

क्रसं	गा.पा./नपा	वार्ड नं.	पारिवारिक आवश्यकतामा सहयोग										
			नियमित खाना	कपडा	त्रिपाल	भाँडाकुँडा	पिउने पानी	सरसफाई	स्वास्थ्य	चर्पी	शिक्षामा सहयोग	मनोसामाजिक परामर्श सेवा	अन्य
जम्मा													

९) ततकालीन / छोटो समयको पुनर्लाभ कार्यक्रम सञ्चालनको लागि शिफारिस :

क्र.सं.	गा.पा./नपा	प्रत्युत्पलब्धि कार्यक्रम गतिविधिहरु	सहयोग गरिनु पर्ने परिवार संख्या	
			छोटो समयको लागि	लामो समयको लागि
	गा. पा.१	जीविकोपार्जन		
		घर निर्माण तथा मर्मत		
		खाद्यन्न		
		खानेपानी तथा सरसफाई		
		शिक्षा		
		स्वास्थ्य		
	गा. पा. २			

तयार गर्ने:

टोली सदस्यको नाम :

पद:

हस्ताक्षर:

कार्यालयको छाप:

प्रमाणित गर्ने

टोली नेताको नाम :

पद:

हस्ताक्षर:

कार्यालयको छाप: